

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 55

(2005–2006)

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

Innhold

1	Innledning og sammendrag	5			
2	Handelsforhandlingene mellom EFTA-statene og Sør-Korea	7			
2.1	Samhandelen mellom Norge og Sør-Korea	7	4.4.3	Tollavgifter	17
2.2	Samhandelen mellom EFTA-statene og Sør-Korea	8	4.4.4	Basistoll	17
2.3	Den økonomiske utviklingen i Sør-Korea	8	4.4.5	Import- og eksportrestriksjoner	17
2.4	Sør-Korea i verdensøkonomien	8	4.4.6	Nasjonal behandling	17
2.5	Forhandlingsprosessen	9	4.4.7	Veterinære og plantesanitære tiltak .	17
3	De viktigste forhandlingsresultatene	10	4.4.8	Tekniske reguleringer	17
3.1	Generelt	10	4.4.9	Subsidier og utjevningstiltak	17
3.2	Avtalens innledning og generelle bestemmelser	10	4.4.10	Antidumpingstiltak	17
3.3	Industrivarer	10	4.4.11	Bilaterale beskyttelsestiltak	17
3.4	Fisk og andre marine produkter	11	4.4.12	Vanskeligheter med betalingsbalansen	17
3.5	Bearbeidede landbruksprodukter	11	4.4.13	Unntak og andre rettigheter og forpliktelse	18
3.6	Ubearbeidede landbruksvarer	11	4.5	Handel med tjenester	18
3.7	Handelstiltak (antidumping m.v.)	12	4.5.1	Virkeområde og omfang	18
3.8	Opprinnelsesregler og tolladministrativt samarbeid	12	4.5.2	Innlemming av bestemmelser fra GATS	18
3.9	GSP-systemet	12	4.5.3	Definisjoner	18
3.10	Tjenester	12	4.5.4	Bestevilkårsbehandling	18
3.11	Beskyttelse av immaterielle rettigheter	13	4.5.5	Markedsadgang	18
3.12	Institusjonelle bestemmelser	14	4.5.6	Nasjonal behandling	18
3.13	Tvisteløsning	14	4.5.7	Tilleggsforpliktelser	18
4	Nærmere om de enkelte bestemmelsene i frihandelsavtalen	15	4.5.8	Nasjonal regulering	18
4.1	Generelt	15	4.5.9	Godkjenning	18
4.2	Avtalens innledning	15	4.5.10	Bevegelighet for fysiske personer	18
4.3	Generelle bestemmelser	15	4.5.11	Monopoler og tjenesteytere med eksklusive rettigheter	18
4.3.1	Formål	15	4.5.12	Forretningspraksis	19
4.3.2	Geografisk virkeområde	15	4.5.13	Betalinger og overføringer	19
4.3.3	Handelsforbindelser og økonomiske forbindelser regulert av denne avtale	15	4.5.14	Beskyttelse av betalingsbalansen	19
4.3.4	Investeringer	15	4.5.15	Unntak	19
4.3.5	Forholdet til andre avtaler	16	4.5.16	Bindingslister over spesifikke forpliktelser	19
4.3.6	Regionale og lokale administrative enheter	16	4.5.17	Endring av bindingslister	19
4.3.7	Preferensielle avtaler	16	4.5.18	Åpenhet	19
4.4	Handel med varer	16	4.5.19	Gjennomgang	19
4.4.1	Virkeområde	16	4.5.20	Vedlegg	19
4.4.2	Opprinnelsesregler og tolladministrativt samarbeid	16	4.6	Finansielle tjenester	19
			4.6.1	Virkeområde og omfang	19
			4.6.2	Innlemming av bestemmelser fra GATS	19
			4.6.3	Definisjoner	19
			4.6.4	Bestevilkårsbehandling	19
			4.6.5	Markedsadgang	20
			4.6.6	Nasjonal behandling	20
			4.6.7	Tilleggsforpliktelser	20
			4.6.8	Nasjonal regulering	20
			4.6.9	Godkjenning	20
			4.6.10	Bevegelighet for fysiske personer	20
			4.6.11	Monopoler og tjenesteleverandører med eksklusive rettigheter	20

4.6.12	Forretningspraksis	20	4.11.10	Gjennomføring av voldgiftspanelets avgjørelser	23
4.6.13	Betalinger og overføringer	20	4.11.11	Øvrige bestemmelser	23
4.6.14	Restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen	20	4.12	Sluttbestemmelser	24
4.6.15	Unntak	20	4.12.1	Innsyn	24
4.6.16	Bindingslister over spesifikke forpliktelser.....	20	4.12.2	Vedlegg og tillegg	24
4.6.17	Endring av bindingslister	20	4.12.3	Endringer	24
4.6.18	Åpenhet	20	4.12.4	Tiltredelse	24
4.6.19	Gjennomgang	20	4.12.5	Oppsigelse og opphør	24
4.6.20	Underkomité for finansielle tjenester	21	4.12.6	Ikrafttredelse	24
4.6.21	Tvisteløsning	21	4.12.7	Depositær	24
4.7	Konkurranseregler	21	5	Den bilaterale landbruksavtalen .	25
4.7.1	Konkurranseregler for foretak	21	6	Gjennomføring i norsk rett	26
4.8	Offentlige anskaffelser	21	7	Økonomiske og administrative konsekvenser	27
4.8.1	Virkeområde og omfang	21	8	Konklusjon og tilråding	28
4.8.2	Utveksling av informasjon	21		Forslag til vedtak om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005.....	29
4.8.3	Videre forhandlinger	21		Vedlegg	
4.9	Immaterielle rettigheter	21	1	Hovedavtalen med vedlegg II	30
4.9.1	Beskyttelse av immaterielle rettigheter	21	2	Landbruksavtalen	68
4.9.2	Hva immaterielle rettigheter omfatter	21		Utrykt vedlegg	
4.9.3	Samarbeid innenfor området immaterielle rettigheter	21		Frihandelsavtalens og den bilaterale landbruksavtalens vedlegg ellers med tillegg	
4.10	Institusjonelle bestemmelser	22		(http://odin.dep.no/ud/norsk/publ/stprp)	
4.10.1	Den blendede komité	22			
4.10.2	Sekretariatet	22			
4.11	Tvisteløsning	22			
4.11.1	Virkeområde og omfang	22			
4.11.2	Velvillig mellomkomst, forlik og meklings	22			
4.11.3	Konsultasjoner	22			
4.11.4	Opprettelse av et voldgiftspanel	22			
4.11.5	Voldgiftspanelet	23			
4.11.6	Voldgiftspanelets prosedyrer	23			
4.11.7	Tilbaketrekking av en klage	23			
4.11.8	Første rapport	23			
4.11.9	Endelig rapport	23			

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 55

(2005–2006)

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 28. april 2006,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning og sammendrag

Det europeiske frihandelsforbund, EFTA, ble opprettet i 1960 for å fremme handel og økonomisk samarbeid mellom medlemsstatene. EFTA består i dag av Norge, Island, Liechtenstein og Sveits.

Norge prioriterer å inngå EFTA-frihandelsavtaler med stater der slike avtaler kan bidra til økt samhandel og verdiskaping. Antallet handelsavtaler øker internasjonalt, og EFTA-frihandelsavtaler er derfor viktig for å unngå at norsk eksport diskrimineres i forhold til eksportører i andre stater.

Republikken Korea, heretter kalt Sør-Korea er Norges femte største handelspartner utenfor EU og Nord-Amerika og Norges sjetteste største eksportmarked for varer. Frihandelsavtalen med Sør-Korea er blant de mest handelsliberale avtalene som EFTA-statene inngår.

Frihandelsavtalen omfatter i tillegg til handel med varer, handel med tjenester, offentlige anskaffelser, tekniske handelshindre, handelstiltak, konkurranse og immaterielle rettigheter.

Selv om frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Sør-Korea gir Norge muligheter til økt eksport, vil importen fra Sør-Korea til Norge trolig bli mindre berørt, fordi Norge allerede har nulltoll

på de fleste industrivarer. Frihandelsavtalen legger heller ikke opp til handelsliberalisering av betydning for landbruksvarer, fordi verken EFTA-statene eller Sør-Korea vektla handelsliberalisering på dette området.

Avtalen dekker så godt som all handel og er utviklet med henblikk på de krav som oppstilles i WTO for handelsavtaler.

Frihandelsavtalen gir videre økt forutsigbarhet for norsk eksport av tjenester til Sør-Korea. I avtalen har Sør-Korea bundet seg til liberalisering utover sine WTO-forpliktelser for blant annet internasjonal skipsfart, telekommunikasjon, finansielle tjenester, miljøtjenester, bygg- og anleggstjenester, varehandel og enkelte forretningstjenester. Sør-Koreas liste over spesifikke forpliktelser inneholder handelsforpliktelser på de aller fleste tjenestesektorer med få eller ingen restriksjoner.

Frihandelsavtalen inngås mellom Sør-Korea på den ene siden og EFTA-statene på den andre. Avtalen regulerer derfor handelen mellom den enkelte EFTA-stat og Sør-Korea, ikke EFTA-statene imellom.

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

Island, Liechtenstein og Sveits inngikk en separat avtale om investeringsbeskyttelse med Sør-Korea. Denne investeringsbeskyttelsesavtalen vil for disse partene være del av handelsområdet. Norge besluttet å ikke være en del av den avtalen da den reiste uavklarte spørsmål i norsk lov i forhold til ekspropiasjon og tvisteløsning

Frihandelsavtalen og den bilaterale landbruksavtalen vil bli notifisert samtidig til WTO for å tilfredsstille kravet i GATT-avtalens artikkel XXIV om at et frihandelsområde skal omfatte hoveddelen av samhandelen med varer og i artikkel V i GATS som oppstiller lignende vilkår for samhandelen med tjenester.

I et vedlegg til avtalen gis Norge rett til ved ratifikasjon å unnta Svalbard fra avtalens geografiske virkeområde, med unntak av de bestemmelser som gjelder handelen med varer. Norge vil benytte seg av denne retten.

Frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Sør-Korea og den bilaterale landbruksavtalen ble undertegnet i Hong Kong 15. desember 2005. Frihandelsavtalen, dens vedlegg II og den bilaterale landbruksavtalen følger vedlagt i engelsk originalversjon med uoffisiell oversettelse til norsk. Vedleggene ellers følger som utrykte vedlegg til proposisjonen. Disse vedleggene finnes også elektronisk på <http://odin.dep.no/ud/norsk/publ/stprp>

2 Handelsforhandlingene mellom EFTA-statene og Sør-Korea

I EFTA-ministrenes erklæring fra Bergen 1995 ble samarbeidet mellom EFTA og tredjeland utvidet til også å gjelde stater og regioner utenfor Europa. Erklæringen er blitt fulgt opp med forhandlinger, samarbeidserklæringer og handelsavtaler med de fleste stater i middelhavsregionen som ikke er med i EU, samt Chile, Mexico, SACU (Southern African Customs Union; Sør Afrika, Botswana, Lesotho, Namibia og Swaziland), Singapore, Sør-Korea og Thailand.

2.1 Samhandelen mellom Norge og Sør-Korea

Norsk eksport av industrivarer til Sør-Korea har økt kraftig det siste tiåret. I 2004 eksporterte Norge industrivarer og fisk for ca. 4,9 milliarder kroner. Dette gjorde Sør-Korea til det 16. største eksportmarkedet for norske industrivarer (inkludert fisk) i 2004. Utenom EU og Nord-Amerika er det bare Kina og Japan som er viktigere handelspartnere for Norge.

Samhandelen for varer var i 2004 på 7,6 milliarder kroner, hvorav vareeksporten utgjorde i underkant av 4,9 milliarder kroner og vareimporten om lag 3 milliarder kroner. Handelsbalansen for varer har altså vært klart til fordel for norsk eksport.

De viktigste norske eksportvarene til Sør-Korea er maskiner, petroleum, optiske og medisinske instrumenter, nikkelprodukter, jern, stål og fisk. Norge importerer i hovedsak transportmidler, herunder skip, biler, elektronikk og maskiner. Se tabell 2.2.

Sør-Korea er verdens 10. største importør av sjømat og de siste årene har norsk sjømateksport til Sør-Korea hatt en meget positiv utvikling. Årlig konsumeres nærmere tre millioner tonn sjømat i Sør-Korea, og Sør-Korea er således et større sjømatmarked enn eksempelvis Frankrike. I 2004 var den norske fiskeeksporten til Sør-Korea nær 13,4 tonn hvorav 7,9 tonn makrell og 4,9 tonn laks. Verdien av norsk fiskeeksport til Sør-Korea samme år var ca. 200 millioner kroner, hvorav ca. 110 millioner kroner fersk og frossen laks. Norge eksporterer også noe ørret, reker og fiskeolje til Sør-Korea i tillegg til laks og makrell. Eksporten av laks til Sør-Korea er atypisk i forhold til andre asiatiske markeder, idet det i hovedsak er frossen laks som eksporteres til bruk i sørkoreansk foredlingsindustri.

Norge og Sør-Korea har betydelig økonomisk samarbeide i den maritime sektoren. I 2003 var det over 995 anløp av norskkontrollerte skip til sørkoreanske havner. Flere norske rederier er representert med egne kontorer i Sør-Korea. Sør-Korea er verdens fremste skipsbyggingsnasjon og har derfor også stor betydning for norske rederier på dette området. I perioden januar 2000 til august 2004 leverte sørkoreanske verft 35 skip til en verdi av over 13 milliarder kroner til norske rederier. Fra første leveranse i 1979 er det blitt levert ca. 300 skip og oljerigger til norske rederier. Tradisjonelt har produkter og varer til Sør-Koreas skipsfart- og verftindustri utgjort en vesentlig del av Norges samlede eksport til Sør-Korea.

Tabell 2.1 Samhandelen mellom Norge og Sør-Korea de siste tre årene

	2002	2003	2004	Endring siste år
Eksport	4757	3521	4877	38,5 %
Import	1700	3199	3023	-5,5 %
Total	6458	6720	7600	13,1 %

Kilde: World Trade Atlas, SSB. Alle tall i millioner kroner beregnet i løpende priser fastsatt etter et månedsgjennomsnitt av valutakursen.

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

Tabell 2.4 Samhandelen mellom Norge og Sør-Korea 2004. Varegrupper.

Eksport	2004	Import	2004
Industrimaskiner og utstyr	37,3%	Elektriske maskiner og apparater (hvorav 70% TV/Videoutstyr)	26,6%
Olje	34,5%	Kjøretøyer for vei	19,3%
Vitenskapelige og tekniske instrumenter og apparater	7,1%	Maskiner (hvorav 62% kontormaskiner og datautstyr)	15,5%
Fisk og sjømat	4,0%	Skip og båter	12,0%

Kilde: World Trade Atlas, SSB. Prosentvis andel av Norges eksport og import for Sør-Korea.

2.2 Samhandelen mellom EFTA-statene og Sør-Korea

Samhandelen mellom EFTA-statene og Sør-Korea har økt betraktelig de siste tre årene. Sveits er Sør-Koreas største handelspartner for industrivarer. De viktigste eksportproduktene fra Sveits til Sør-Korea er maskiner, farmasøytiske produkter, medisinske instrumenter og kjemikalier. Sveits importerer hovedsakelig biler og elektriske maskiner fra Sør-Korea. Island eksporterer først og fremst fisk i tillegg til maskiner. Fra Sør-Korea importerer Island biler og elektriske maskiner.

2.3 Den økonomiske utviklingen i Sør-Korea

Sør-Koreas økonomiske utvikling har vært sterk og landet har hatt en gjennomsnittlig årlig vekst på omlag 7 prosent de siste 40 år.

Sør-Korea ble hardt rammet av finanskrisen i Asia i 1997, som medførte en negativ økonomisk vekst på 6,7 prosent i 1998 og en rekordstor arbeidsledighet på 6,8 prosent. Nedgangstiden var imidlertid kortvarig, og landets økonomi var i vekst allerede det påfølgende år.

Sør-Koreas økonomi viste seg å være motstandsdyktig mot økonomisk nedgang i viktige eksportmarkeder som USA og Japan i 2001. Dette skyldtes til dels at landets eksport i økende grad ble rettet mot flere markeder, blant andre Kina. Dels skyldtes det deregulering av det innenland-

ske markedet, spesielt tjenestemarkedet, som bidro til vekst i innenlandsk etterspørsel.

Kinas økonomiske vekst har bidratt til økt etterspørsel av sørkoreanske varer i Kina. Til tross for at Sør-Koreas økonomiske vekst i 2003 falt til om lag 3 prosent ville veksten ha vært betraktelig lavere uten Kinas økte etterspørsel.

I 2005 var den økonomiske veksten i Sør-Korea på ca. 4 prosent (estimat). Økonomiske prognoser tyder på videre vekst på ca. 5 prosent i 2006, hovedsakelig drevet av den innenlandske etterspørselen og økt eksport.

2.4 Sør-Korea i verdensøkonomien

Sør-Korea er den 11. største økonomien i verden. I 2005 overskred handelsvolumet 500 milliarder USD, hvorav eksport utgjorde omlag 285 milliarder USD.

Sør-Korea er EUs fjerde største ikke-europeiske handelspartner. Videre er Sør-Korea Norges tredje viktigste handelspartner i regionen, etter Kina og Japan. Sør-Koreas viktigste eksportprodukter er halvledere til datamaskiner, trådløst telekommunikasjonsutstyr, biler, datamaskiner, stål, skip og petrokjemikalier. I 2004 var Sør-Koreas største eksportmarkeder Kina (19%), USA (17%), Japan (8,6%) og Hong Kong (7,2%). Sør-Koreas viktigste importprodukter er maskiner, elektronikk, olje, stål, transportutstyr og organiske kjemikalier. I 2004 importerte Sør-Korea i hovedsak fra Japan (20,6%), Kina (13,2%), USA (12,9%) og Saudi-Arabia (5,3%).

Tabell 2.3 Samhandelen mellom EFTA-statene og Sør-Korea de siste tre år

	2002	2003	2004	Endring siste år
Eksport	8820	8922	12090	35,5 %
Import	3882	5755	5970	3,7 %
Total	12702	14677	18060	23,1 %

Kilde: EFTA-sekretariatet. Alle tall i millioner kroner beregnet i løpende priser fastsatt etter et månedsgjennomsnitt av valutakursen.

Sør-Koreas økonomi er dominert av de store «Cheabolene» (familieeide industrikonglomerater). Samsung, Hyundai, Daewoo, LG, SK, Doosan, og de øvrige «Cheabolene» står for ca. 50 prosent av BNP.

Sør-Korea befinner seg i en omstrukturingsfase med fokus på å videreutvikle en konkurransedyktig industri. Sør-Koreas regjering satser på å utvikle industri- og eksportsoner for utenlandske teknologibedrifter samt utvikling av en effektiv infrastruktur som understøtter Sør-Koreas ambisjon om å bli et sentrum i nordøst-Asia innenfor logistikk, finans og avansert produksjon.

Økt regional konkurranse har ført til at myndighetene arbeider med å styrke Sør-Koreas posisjon internasjonalt på nye og fremtidsrettede teknologiområder. Eksempler på noen prioriterte områder er IT, ny og fornybar energi, nanoteknologi, miljøteknologi, bioteknologi, romteknologi, kommunikasjonsteknologi, medisin og genetik. Innenfor tradisjonell industri er Korea i dag verdensledende. Dette gjelder spesielt skipsbygging, IKT, elektronikk, halvlederkomponenter, bil, petrokjemi og stål.

Med støtte i myndighetenes eksportpolitikk og Sør-Koreas tungindustri vokser Sør-Koreas skipsindustri kraftig. I dag er Sør-Korea verdens største skipsbyggingnasjon. De siste årene har landet stått for ca. 40 prosent av alle verdens nybygde skip. Oppgangstiden for internasjonal skipstrafikk har, sammen med økt konkurranse fra lavkostland som Kina, resultert i økt fokus på mer avanserte og miljøvennlige skip i Sør-Korea. Dessuten har et sterkt behov for transport av flytende naturgass styrket Sør-Koreas posisjon som skipsbyggingnasjon ytterligere. Koreanske verft arbeider for å øke egen kapasitet i Sør-Korea, samtidig som de ekspanderer utenlands og bygger kapasitet i Kina, Vietnam og tidligere østeuropeiske stater. Med økt aktivitet for skipsverftene har etterspørselen etter skipsutstyr økt i takt med veksten i skipsnæringen.

2.5 Forhandlingsprosessen

Forut for forhandlingene hadde partene gjennomført en felles studie av mulige gevinster ved å eta-

blere en frihandelsavtale. Den felles studiegruppen møttes to ganger i løpet av høsten 2004 og ferdigstilte sin rapport i oktober samme år. Studiegruppen anbefalte at det ble innledet handelsforhandlinger tidlig i 2005.

Frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Sør-Korea ble fremforhandlet i løpet av fire forhandlingsrunder i 2005. Forhandlingene ble gjennomført i Seoul i januar og april, i Oslo i juni og i Seoul juli 2005. Avtalen ble parafert 13. september 2005 i Genève etter at tekstene hadde vært gjenstand for rettslig gjennomgang i EFTA-statene og i Sør-Korea.

Sveits ledet forhandlingene for EFTA. EFTAs felles forhandlingsposisjoner var utviklet på forhånd under interne EFTA-møter.

Nærings- og handelsdepartementet ledet den norske forhandlingsdelegasjonen og hadde det overordnede ansvaret for forhandlingene på norsk side. Landbruks- og matdepartementet forhandlet om landbruksvarer. Finansdepartementet ved Toll- og avgiftsdirektoratet forhandlet om toll- og opprinnesspørsmål. Fiskeri- og kystdepartementet forhandlet om handel med fisk. Moderniseringsdepartementet forhandlet om offentlige anskaffelser og konkurranse. Spørsmål knyttet til immaterielle rettigheter ble forhandlet av Patentstyret med deltakelse fra Justisdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Utenriksdepartementet. EFTAs Råd i Genève og EFTA-ministrene har vært holdt orientert om utviklingen i forhandlingene.

På norsk side har sentrale spørsmål under forhandlingene blitt avklart i en egen interdepartemental referansegruppe for EFTA og tredjelandsspørsmål. I denne gruppen deltar, i tillegg til Nærings- og handelsdepartementet, Fornylses- og administrasjonsdepartementet, Finansdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og politidepartementet, Kultur- og kirke departementet, Kunnskapsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Miljøvern departementet, Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet, Utenriksdepartementet, Konkurransetilsynet, Patentstyret og Toll- og avgiftsdirektoratet.

3 De viktigste forhandlingsresultatene

3.1 Generelt

Frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Sør-Korea omfatter handel med varer, handel med tjenester, offentlige anskaffelser og konkurranse. Det er også inngått separat avtale om investeringsbeskyttelse mellom Sør-Korea og henholdsvis Sveits, Island og Liechtenstein. Investeringsavtalen omfatter ikke Norge.

Avtalen gir med få unntak nulltoll for handel med industrivarer, fisk og fiskeprodukter, og gir samtidig økt forutsigbarhet for norsk eksport av tjenester til Sør-Korea.

Frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Sør-Korea er utformet med henblikk på å tilfredsstille de krav som stilles til regionale handelsavtaler i GATT artikkel XXIV og i WTOs avtale om handel med tjenester (GATS) artikkel V.

3.2 Avtalens innledning og generelle bestemmelser

Innledningen og de generelle bestemmelsene i avtalen fastslår hvem som er parter i avtalen, partenes utgangspunkt og de ulike hensyn og formål som avtalen er bygget på, inkludert prinsippene i FN-pakten og i FNs Verdenserklæring om menneskerettigheter. Innledningen fastslår også at handelsliberalisering bør bidra til optimal bruk av verdens ressurser i samsvar med mål om bærekraftig utvikling og beskyttelse av miljøet.

3.3 Industrivarer

Norske industrivarer som eksporteres til Sør-Korea møter i dag i mange tilfeller toll på i overkant av 10 prosent (for eksempel for maskiner, optiske og medisinske instrumenter og fisk). Frihandelsavtalen innebærer at Sør-Korea vil fjerne toll på mer enn 99 pst. av alle industrivarer over en periode på syv år.

I henhold til avtalens kapittel 2 om industrivarer, har EFTA-statene og Sør-Korea med få unntak forpliktet seg til å avvike all importtoll for industri-

varer og avgifter med tilsvarende virkning fra avtalens ikrafttredelse. Resultatene av forhandlingene er gode for norsk industrivareeksport idet forhandlingsresultatet innebærer tollfrihet fra avtalens ikrafttredelse for de fleste viktige norske eksportvarer. At Sør-Korea avskaffer all toll for de fleste industrivareprodukter kan således bidra til økt norsk eksport.

Dette er imidlertid en asymmetrisk avtale i den forstand at Sør-Korea, for et fåtall sensitive varer, trapper ned sine tollsatser over en avtalesfestet periode, mens EFTA-statene binder seg til å avvike all toll fra avtalens ikrafttredelse. Avtalens vedlegg VI foreskriver hvordan Sør-Korea gradvis skal trappe ned tollsatsene for sine sensitive varer i henhold til tre tollnedtrappingskategorier.

- For varer i kategori B1, blant annet radiomottakere, vitamintilskudd, antibiotika, noen typer medisinske instrumenter og flere organiske kjemikalier, skal toll være avskaffet innen 1. januar 2009.
- For varer i kategori B2, blant annet ekkolodd, optiske fibre, bildeler, luftpumper/vifter og noen trevarer, skal toll være avskaffet innen 1. januar 2011.
- For varer i kategori B3, blant annet skipspropeller og kulelagre, skal toll være avskaffet innen 1. januar 2013.

I tillegg er det en kategori R for varer som ikke er gjort til gjenstand for tollnedtrapping. Kategori R består av noen få petroleumsprodukter som Sør-Korea har ønsket å unnta fra tollnedtrapping grunnet fiskale hensyn. Det er i dag gjennomsnittlig 5% tollsats for disse varene. Varene i kategori R skal reforhandles i Den blandede komité (se pkt. 3.12 om institusjonelle bestemmelser) senest tre år etter at avtalen har trådt i kraft. Sør-Korea har forpliktet seg til å underlegge varene i kategori R bestevilkårsbehandling.

Vurdert etter reell markedsadgang fremstår avtalen som mer symmetrisk fordi Sør-Korea i dag har en gjennomsnittlig bundet tollsats på 10,2 prosent og en gjennomsnittlig anvendt tollsats på 7,5 prosent for industrivarer. Til sammenligning har Norge en gjennomsnittlig bundet tollsats på 3,1

prosent og en gjennomsnittlig anvendt tollsats på 2,1 prosent for industrivarer. Avtalen innebærer således større tollreduksjoner fra Sør-Koreas side enn fra Norge.

3.4 Fisk og andre marine produkter

Norges viktigste konkurrent i eksporten av atlantisk laks, Chile, har i sin frihandelsavtale med Sør-Korea sikret seg frihandel for eksporten av sjømat og laks. Dette har vært en betydelig konkurranseulemppe for norsk laks, spesielt den høyere tollen for fersk laks (20 %). Norge har derfor i forhandlingene lagt avgjørende vekt på å oppnå like gode eller bedre betingelser for disse produktene i norsk eksport til Sør-Korea.

I frihandelsavtalen med Sør-Korea er resultatene gode for norsk fiskeeksport og vil kunne bidra til at Sør-Korea kan vokse betydelig som marked. I avtalens vedlegg V har EFTA-statene og Sør-Korea forpliktet seg til å avskaffe all toll på fisk og andre marine produkter fra avtalens ikrafttredelse med visse unntak.

De viktigste resultatene er at toll på fersk laks reduseres fra 20 til 0 prosent fra avtalens ikrafttredelse og at toll på frossen laks reduseres fra 10 til 0 prosent tre år etter avtalens ikrafttredelse. Ferske laksefileter og røkelaks innrømmes også frihandel ved avtalens ikrafttredelse, mens frosne laksefileter får tollfrihet etter en nedtrappingsperiode på tre år. Det ble også oppnådd svært gode resultater for andre viktige norske fiskeprodukter, blant annet får de fleste hvitfiskprodukter og en rekke pelagiske produkter nulltoll fra avtalens ikrafttredelse eller etter en kortere nedtrappingsperiode. Norge fikk ikke fullt gjennomslag for sine krav om nulltoll for frossen makrell. Norge oppnådde bare en tollfri kvote på 500 tonn årlig. Partene er imidlertid blitt enige om å revurdere betingelsene for handelen med makrell syv år etter avtalens ikrafttredelse. Fersk makrell får nulltoll etter en nedtrappingsperiode på fem år.

Sveits og Liechtenstein kan opprettholde importkontroll for enkelte produktslag med opprinnelse i Sør-Korea. Sør-Korea har importforbud av hvalkjøtt på grunnlag av konvensjonen om internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES-konvensjonen). Avtalepartene har erklært at de er rede til å vurdere muligheten for å redusere sine tollsatser raskere enn angitt i vedlegg V, eller på annen måte forbedre vilkårene for markedsadgang dersom den økonomiske situasjonen og politikken på området tillater det. Senest syv år etter avtalens ikrafttredelse skal videre skritt

i liberaliseringen av handelen med fisk og andre marine produkter vurderes.

I tillegg til liberaliseringen i handelen med sjømat har partene i vedlegg V blitt enige om teknisk samarbeid på fiskeriområdet. Samarbeidet inkluderer blant annet utveksling av teknisk ekspertise i bærekraftig ressursforvaltning, fiskeri og akvakultur. Opplæring av fiskere og studenter på norske forskningsfartøy, fiskerianlegg og hos distribusjonsselskap, samt utveksling av vitenskapelig og teknologisk kunnskap, data, statistikk, informasjon og maritime eksperter er også en del av samarbeidet.

3.5 Bearbeidede landbruksprodukter

Frihandelsavtalen omfatter bearbeidede landbruksprodukter slik det går frem av avtalens vedlegg IV. Vedlegg IV innebærer at EFTA-statene og Sør-Korea gir tollkonsesjoner for bearbeidede landbruksvarer i henhold til varelistene i vedlegget. For Norges del omfatter dette bl.a. frisk, tørket og hermetisert frukt og grønnsaker, fruktsafter, nøtter, korn, sukker og matolje og matoljeprodukter. EFTA-statene skal gi Sør-Korea de samme tollreduksjoner en har gitt EU per 1. april 2005, mens Sør-Korea skal gi tollreduksjoner til EFTA-statene i henhold til tabell 2 i vedlegget. Dette betyr at Norge viderefører dagens system med råvarepris-kompensasjon overfor Sør-Korea.

3.6 Ubearbeidede landbruksvarer

Handelen med ubearbeidede landbruksvarer er ikke regulert gjennom EFTA-samarbeidet. Det er derfor fremforhandlet bilaterale landbruksavtaler mellom Sør-Korea og hver av EFTA-statene om handel med slike varer. Frihandelsavtalens artikkel 2.1 viser til at de bilaterale landbruksavtalene er en integrert del av handelsavtalen mellom EFTA-statene og Sør-Korea. Frihandelsavtalen og den supplerende landbruksavtalen vil bli notifisert samtidig til WTO for å tilfredsstillende GATT-avtalens artikkel XXIV om at handelsavtalen skal omfatte den vesentlige delen av samhandelen. Landbruksavtalen mellom Norge og Sør-Korea inneholder lister over tollkonsesjoner fra norsk og sørkoreansk side. I samsvar med bestemmelsene i den bilaterale landbruksavtalen mellom Norge og Sør-Korea gjelder opprinnelsesreglene i frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Sør-Korea også for varene omfattet av den bilaterale landbruksavtalen. Avtalen inneholder en klausul som forplikter partene til å søke å oppnå ytterligere liberalisering av handelen med landbruksvarer.

3.7 Handelstiltak (antidumping m.v.)

Partenes muligheter til å treffe handelstiltak er regulert i avtalens kapittel 2 om handel med industrivarer. Med unntak av bestemmelsene om antidumpingstiltak, som kun gjelder for hovedavtalen, gjelder bestemmelsene for handelstiltak både for varer som omfattes av hovedavtalen og av den bilaterale landbruksavtalen mellom Norge og Sør-Korea.

EFTA-statene ønsket forbud mot bruk av antidumpingstiltak i frihandelsavtalen. Sør-Korea var ikke villig til å avtalefeste et slikt forbud blant annet fordi det ville kreve lovendringer i Sør-Korea. Resultatet ble at man avtalefestet at WTO-regelverket om antidumpingstiltak skal gjelde, med noen modifikasjoner. Partene forpliktet seg for det første til å søke å unngå å iverksette slike tiltak seg i mellom. For det annet skal den som planlegger antidumpingstiltak konsultere bilateralt eller i Den blandede komité med den berørte part med henblikk på å finne en gjensidig akseptabel løsning, før en antidumpingsprosess kan starte i WTO. Partene skal også, hvis de faktisk innfører tiltak, anvende den laveste straffetoll som WTO-regelverket tillater.

Fem år etter avtalen trer i kraft skal Den blandede komité vurdere om avtalens adgang til antidumpingstiltak skal oppheves. Hvis partene ikke blir enige skal Den blandede komité vurdere saken igjen hvert annet år.

For antisubsidietiltak gjelder WTO-regelverket. Før en part setter i gang en prosess under WTO-regelverket skal den berørte part informeres og det skal innledes konsultasjoner bilateralt eller i Den blandede komité med henblikk på å finne en gjensidig akseptabel løsning.

Bestemmelsene om bilaterale beskyttelsestiltak gir partene rett til å stanse tollnedtrapping eller å gjeninnføre toll. Slike tiltak kan ha opp til ett års varighet. Et sentralt vilkår er at det har oppstått alvorlig skade eller at det er en reell trussel om slik skade på hjemmelig industri. Den part som innfører tiltaket skal kompensere de berørte parter i form av tollreduksjoner eller lignende for andre varer. Det legges følgelig opp til at det skal være både vanskelig og kostbart å treffe slike tiltak. Fem år etter at avtalen er trådt i kraft skal Den blandede komité vurdere hvorvidt retten til å treffe bilaterale beskyttelsestiltak skal avvikes. Hvis partene ikke blir enige skal saken vurderes igjen av Den blandede komité hvert annet år.

3.8 Opprinnelsesregler og tolladministrativt samarbeid

Bestemmelsene i frihandelsavtalen om opprinnelsesregler og tilhørende administrativt samarbeid er nedfelt i avtalens artikkel 2.2 (i avtalens kapittel 2) og i vedlegg I til avtalen. Tollnedsettelse og -fritak etter avtalen betinger at varene har status som opprinnelsesprodukter i en avtalepart. Opprinnelsesreglene presiserer de krav til produksjon og bruk av innsatsmaterialer fra stater utenfor handelsområdet som må være oppfylt for at ferdigvaren skal oppnå opprinnelseslandstatus, i henhold til frihandelsavtalen.

3.9 GSP-systemet

Sør-Korea har fra 28. desember 1971 vært akseptert som mottakerland for tollpreferanser i henhold til det norske GSP-systemet, (General System of Preferences) som gir visse tollpreferanser for varer med opprinnelse i utviklingsland. Ved at Sør-Korea og EFTA-statene iverksetter en gjensidig forpliktende frihandelsavtale, opphører GSP-preferansene for Sør-Korea, dersom annet ikke er avtalt.

For å unngå praktiske problemer for varer som allerede er underveis fra Sør-Korea til Norge, foreslås at det norske GSP-systemet skal gjelde parallelt med handelsavtalen i en overgangstid på tre måneder, slik som overgangsordningen har vært for andre GSP-land. Dette innebærer at varer med opprinnelse i Sør-Korea som innføres til Norge med GSP-sertifikat Formular A skal kunne tilstås GSP-preferansebehandling inntil 1. oktober 2006. Etter dette tidspunkt skal kun frihandelsavtalens og den bilaterale landbruksavtalens bestemmelser gjelde.

3.10 Tjenester

Reglene om handel med tjenester er nedfelt i avtalens kapittel 3, og er i all hovedsak basert på Generalavtalen om handel med tjenester (GATS) i WTO. Handelsforpliktelsene er, som i GATS, ført inn i egne lister over spesifikke forpliktelser. Listene over spesifikke forpliktelser er nedfelt i avtalens vedlegg 7.

Reglene om handel med finansielle tjenester er nedfelt i avtalens kapittel 4, og dekker de prinsipper som er nedfelt i WTO. Partene ble enige om å inkludere enkelte mer handelsvennlige regler enn i dagens WTO-avtaler. For eksempel krever avta-

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

len at tilsynstiltak innenfor finanssektoren ikke skal være mer tyngende enn nødvendig. Selv om kapittelet om finansielle tjenester er atskilt fra kapittelet om handel med andre typer tjenester, er listen over spesifikke forpliktelser felles og inkluderer både finansielle tjenester og andre typer tjenester.

I listen over spesifikke forpliktelser er Sør-Korea bundet ut over sine WTO-forpliktelser for blant annet internasjonal skipsfart, telekommunikasjon, finansielle tjenester, miljøtjenester, bygg- og anleggstjenester, varehandel og enkelte forretningstjenester. Sør-Koreas liste over spesifikke forpliktelser inneholder handelsforpliktelser i de aller fleste tjenestesektorer med få eller ingen restriksjoner. Forhandlingsresultatet svarte i det vesentlige til de norske forventningene.

Norge prioriterte skipsfart og forsikring under forhandlingene med Sør-Korea. Sør-Koreas tilbud for internasjonal skipsfart er liberalt, og dekker i hovedsak de ønsker som ble fremmet fra norsk side under forhandlingene. Det var også et ønske mål fra norsk side at Sør-Korea forpliktet seg til å gi norske selskaper adgang til å transportere containere på skip fra utlandet mellom havner i Sør-Korea, dessuten hente de tomme containerne for videre frakt til utlandet. Det var ikke mulig for Sør-Korea å imøtekomme dette ønsket fordi det ville åpne for økt konkurranse for innenriks skipsfart i Sør-Korea.

Norge ønsket at Sør-Korea forpliktet seg til å gi norske selskaper adgang til å levere sjøforsikring. Selv om norske selskaper allerede leverer slike forsikringer i Sør-Korea, ville ikke Sør-Korea forplikte seg til å tillate levering av hele spekteret av sjøforsikringer. Sør-Koreas forpliktelser på dette området er derfor begrenset til WTO-forpliktelsene, noe som innebærer at forpliktelsene i utgangspunktet skulle være begrenset til forsikring av skipslast. Sør-Koreas har imidlertid i handelsavtalen med EFTA-statene også forpliktet seg til å ikke innskrenke markedsadgang eller ikke-diskriminering i forhold til regelverket som gjaldt i Sør-Korea ved utløpet av august 1997. Dette gir en garanti for norske selskapers adgang til å levere skrogforsikring, selv om skrogforsikring ikke er eksplisitt nevnt i Sør-Koreas forpliktelser for finansielle tjenester.

Norges liste over spesifikke forpliktelser inkluderer forpliktelser på de fleste tjenestesektorer med få eller ingen restriksjoner. Norges handelsforpliktelser for handel med tjenester forutsetter ikke endringer i norsk regelverk.

Handelsavtalen bygger på prinsippet om at Norge og Sør-Korea skal behandle hverandres tj-

nesteytere like bra som tjenesteytere fra andre stater (bestevilkårsprinsippet). Norge benyttet seg av adgangen til å ta forbehold mot dette prinsippet for veitransport, kringkasting og audiovisuelle tjenester, for enkelte støtteordninger under nordisk samarbeid og for innenriks skipsfart. Sør-Korea har ikke tatt noen slike forbehold.

EFTA-statene og Sør-Korea inngikk avtale om likebehandling for samproduserte kringkastingprogrammer. Avtalen, som er nedfelt i vedlegg XI, innebærer at samproduserte programmer skal regnes som norske når de vises i Norge og som sørkoreanske når de vises i Sør-Korea. Dersom kringkastingsselskap i Norge skulle bli pålagt en bestemt andel av sendetiden til norskproduserte fjernsynsprogrammer, kan det således legges til grunn at en norsk-sørkoreansk samproduksjon kan inngå i den norske kvoten, dersom avtalens vilkår for slike samproduksjoner er oppfylt. En norsk-sørkoreansk samproduksjon kan inngå i den europeiske kvoten, dersom avtalens vilkår for slike samproduksjoner er oppfylt og vilkårene i TV-direktivet (rådsdirektiv 89/552/EØF) artikkel 6, nr. 4 er oppfylt (at samproduksjoner i Fellesskapet dekker størstedelen av de totale produksjonskostnadene, og at produksjonen ikke kontrolleres av én eller flere produsenter etablert utenfor medlemsstatenes territorium).

3.11 Beskyttelse av immaterielle rettigheter

Avtalen sikrer beskyttelse av immaterielle rettigheter, herunder rettigheter til åndsverk, oppfinnelser, forretningshemmeligheter, testdata, varemerker og design. Den forplikter partene til å gi hverandres borgere like god behandling som de gir sine egne borgere og borgere av enhver annen stat. Partene stadfester sine forpliktelser i henhold til internasjonale avtaler de er med i, herunder WTOs TRIPS-avtale. TRIPS-avtalen er den delen av WTO-regelverket som omhandler handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter. Partene påtar seg også å ratifisere eller tiltre bestemte traktater på opphavsrettsområdet innen 2008. Vedlegg XIII til avtalen inneholder nærmere bestemmelser om rekkevidden av avtalen på immaterialrettsområdet. Avtalen inneholder også konkrete bestemmelser om beskyttelsesnivået på blant annet patentområdet. Dette går ikke lengre enn det Norge har forpliktet seg til i andre avtaler, herunder EØS-avtalen.

3.12 Institusjonelle bestemmelser

Frihandelsavtalens institusjonelle bestemmelser er nedfelt i avtalens kapittel 8 og bestemmer at det skal nedsettes en «Blandet komité» som har til oppgave å følge opp avtalen.

Den blandede komité er sammensatt av representanter fra Sør-Korea og hver av EFTA-statene, under ledelse av statenes ministre eller tjenestemenn som er utpekt til denne oppgaven. Komiteen skal normalt møtes første gang innen ett år etter at avtalen har trådt i kraft, ellers etter behov.

Komiteens viktigste funksjon er å holde avtalen oppdatert og treffe beslutninger om eventuelle endringer. Slike endringer vil normalt være av teknisk art, for eksempel som følge av endringer i det WTO-regelverket som avtalen bygger på.

Komiteen skal også vurdere om det er behov for å utvide avtalen og kan beslutte at det skal innledes forhandlinger på områder som ikke er dekket i avtalen, eller som komiteen er enig om å videreutvikle.

Frihandelsavtalen inneholder også enkelte bestemmelser som pålegger partene å innlede nye forhandlinger. For eksempel pålegger vedlegg V at partene skal innlede forhandlinger om ytterligere tollreduksjoner for handelen med fisk og andre marine produkter innen sju år etter avtalens ikrafttredelse.

Den blandede komité er konsultasjonsorgan i tvistesaker. Hittil har det ikke vært reist tvistesak under en EFTA-handelsavtale.

3.13 Tvisteløsning

Dersom en av partene mener at avtalen blir brutt, kan det reises tvisteløsningssak. Reglene om tvisteløsning er nedfelt i avtalens kapittel 9. Tvister skal først søkes løst gjennom konsultasjoner i Den blandede komité eller partene imellom. Hvis partene i tvisten ikke blir enige innen 60 dager, eller 30 dager i hastesaker, kan partene bringe saken inn for et voldgiftspanel.

Ettersom Sør-Korea og samtlige EFTA-stater er WTO-medlemmer kan det tenkes situasjoner der samme sak kunne vært reist i både WTO og under frihandelsavtalen. For å unngå at samme sak blir gjort til gjenstand for tvisteløsning både i WTO og under frihandelsavtalen, slår avtalen fast at valget av tvisteløsningsforum er endelig.

Prosedyrene for tvisteløsning bygger i all hovedsak på de prosedyrer som gjelder i WTO og i EFTAs handelsavtaler med henholdsvis Mexico, Chile og Singapore. Hvis partene ikke blir enige ved konsultasjoner, etableres et voldgiftspanel som består av tre medlemmer. Voldgiftspanelet skal undersøke saken og ferdigstille en foreløpig rapport innen 90 dager etter at panelet ble etablert. Partene blir invitert til å kommentere panelets foreløpige rapport. Blant annet på grunnlag av kommentarene til panelets foreløpige rapport, utarbeider panelet sin endelige rapport. Den endelige rapporten er bindende, og partene er forpliktet til å treffe de tiltak rapporten foreskriver.

Tidsfristene for tvisteløsning i handelsavtalen er kortere enn i WTO, og en tvisteløsningssak vil derfor ta noe kortere tid under handelsavtalen enn i WTO. Voldgiftspanelet avgjørelse er endelig og kan ikke påankes.

4 Nærmere om de enkelte bestemmelsene i frihandelsavtalen

4.1 Generelt

Avtalen gir bestemmelser om handel med varer, handel med tjenester, offentlige anskaffelser og konkurranse. Det er inngått separat avtale om investeringsbeskyttelse, men Norge er ikke part i den avtalen.

Avtalen er utformet med henblikk på å oppfylle WTOs krav for handelsavtaler (artikkel XXIV i GATT og artikkel V i GATS). WTOs regler krever at vareomfanget i regionale handelsavtaler dekker den alt vesentlige samhandelen og at avvikling av toll, handelshindringer og restriktive reguleringer gjennomføres etter en tidsplan. For handel med tjenester kreves betydelig sektormessig dekning.

Frihandelsavtalen består av 10 kapitler og 13 vedlegg.

4.2 Avtalens innledning

Avtalens innledning redegjør for hvem som er avtaleparter og de hovedforutsetninger som partene har lagt til grunn for avtalen. Det vises først til ønsket om å opprettholde og styrke de bånd som finnes mellom partene som følge av eksisterende handelsrelasjoner. Partene uttrykker videre intensjoner om å etablere forutsigbarhet for investeringer og handel og slik øke konkurransevnen for det nasjonale næringsliv i globale markeder. Tilslutningen til FNs prinsipper om menneskerettigheter og politisk og økonomisk frihet fremheves som basis for samarbeidet. Partene uttrykker intensjoner om å skape gode vilkår for utvidet internasjonalt økonomisk samarbeid særlig mellom Europa og Asia.

Det fremheves videre at det er partenes ønske gjennom liberalisering å bidra til forbedring av økonomiske og sosiale forhold nasjonalt. Partene legger til grunn at de er bundet av sine respektive forpliktelser under andre internasjonale avtaler, herunder WTO. Samtidig uttrykker partene et ønske om å verne miljøet og å fremme bærekraftig utvikling.

4.3 Generelle bestemmelser (kapittel 1)

4.3.1 Formål (artikkel 1.1)

Det fastslås at partene etablerer et frihandelsområde i samsvar med bestemmelsene som nedfelles i avtalen. Avtalens målsetting er å liberalisere handel med varer og tjenester i overensstemmelse med henholdsvis artikkel XXIV i General Agreement on Tariffs and Trade (GATT 1994) og prinsippene i General Agreement on Trade in Services (GATS), som er en del av WTO-avtalene. Videre er det en målsetting å stimulere til økt konkurranse i partenes økonomier, liberalisere partenes markeder for offentlige anskaffelser, å sikre beskyttelse av immaterielle rettigheter i samsvar med internasjonale avtaler, samt å bidra til at handelshindringer fjernes for videreutvikling av verdenshandelen.

4.3.2 Geografisk virkeområde (artikkel 1.2)

Artikkelen definerer avtalens geografiske virkeområde. Avtalen skal dekke partenes territorium og de områder utenfor territoriet der den enkelte part kan utøve suverene rettigheter eller jurisdiksjon i overensstemmelse med internasjonal rett. Norge har i vedlegg II til avtalen forbeholdt seg retten til å avgi en erklæring ved ratifikasjon om at avtalen ikke skal gjelde for Svalbard, med unntak for handel med varer.

4.3.3 Handelsforbindelser og økonomiske forbindelser regulert av denne avtale (artikkel 1.3)

Artikkelen slår fast at avtalen gjelder mellom EFTA-statene på den ene siden og Sør-Korea på den andre siden. Avtalen gjelder ikke EFTA-statene imellom, dersom ikke annet står i avtalen. Videre fastslås det at Sveits skal representere Liechtenstein på områder som dekkes av tollunionen mellom de to stater.

4.3.4 Investeringer (artikkel 1.4)

Artikkelen viser til den separate avtalen om investeringsbeskyttelse som er inngått mellom Sør-

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

Korea på den ene side og Island, Liechtenstein og Sveits på den annen. Avtalen skal for disse partenes vedkommende være en del av dokumentene som oppretter frihandelsområdet.

4.3.5 Forholdet til andre avtaler (artikkel 1.5)

Det vises til at frihandelsavtalen ikke skal forringe de rettigheter og forpliktelser partene har påtatt seg gjennom WTO-avtalen eller andre internasjonale avtaler.

4.3.6 Regionale og lokale administrative enheter (artikkel 1.6)

Hver part er ansvarlig for å overholde forpliktelsene de påtar seg i avtalen. Dette gjelder også for regionale og lokale myndigheter, samt ikke-statlige organer som utfører oppgaver på vegne av sentrale, regionale og lokale myndigheter.

4.3.7 Preferensielle avtaler (artikkel 1.7)

Avtalen forhindrer ikke partene i å opprettholde eller å etablere tollunioner, frihandelsområder eller andre preferensielle avtaler, såfremt disse ikke har en negativ effekt på avtalen.

4.4 Handel med varer (kapittel 2)

4.4.1 Virkeområde (artikkel 2.1)

Artikkel 2.1 presiserer hvilke produkter som dekkes av bestemmelsene om handel med varer. Avtalens bestemmelser skal gjelde handel med varer under kapittel 25 – 97 i det harmoniserte systemet for beskrivelse og koding av industrivarer (HS) med opprinnelse i en EFTA-stat eller Sør-Korea, bearbejdede landbruksvarer i henhold til avtalens vedlegg IV, samt fisk og andre marine produkter som forutsatt i avtalens vedlegg V. Enkelte unntak for industrivarer er listet opp i vedlegg III. Artikkelens punkt 2 fastslår at de bilaterale landbruksavtalene mellom hver enkelt EFTA-stat og Sør-Korea er en del av dokumentene som etablerer et handelsområde mellom EFTA-statene og Sør-Korea.

4.4.2 Opprinnelsesregler og tolladministrativt samarbeid (artikkel 2.2)

Opprinnelsesreglene er et nødvendig redskap for å utnytte og avgrense de tollpreferanser som en frihandelsavtale tilbyr økonomiske aktører innenfor frihandelsområdet, i forhold til aktører som står utenfor dette. Et frihandelsområde utgjøres vanligvis av avtalepartenes territorier. Opprinnelsesre-

glene nedfeller de krav til produksjon og bruk av innsatsmaterialer fra stater utenfor handelsområdet som må være oppfylt for at ferdigvaren skal oppnå opprinnelsesstatus i henhold til avtalen.

Avtalens artikkel 2.2 viser til vedlegg I som inneholder generelle opprinnelsesregler, regler om direkte forsendelse mellom avtalepartene, bestemmelser om utstedelse og bruk av opprinnelsesbevis, og regler for tolladministrativt samarbeid.

Vedlegg I er med enkelte unntak utformet etter mønster av de nye opprinnelsesreglene som benyttes i Europa. I tillegg 1 til vedlegg I er det tatt inn innledende merknader som forklarer den etterfølgende liste med spesifikke regler for det enkelte produkt. Tillegg 2 til vedlegg I inneholder detaljerte bestemmelser om hvilke opprinnelsesregler som gjelder ved produksjonen for at den enkelte vare skal oppnå opprinnelsesstatus. Alle varer er nevnt i denne listen. Reglene, som betegnes som produktspesifikke regler, angir øvre grense for innsatsmaterialer fra stater utenfor frihandelsområdet som en vare kan inneholde for å oppnå opprinnelsesstatus. En av de grunnleggende reglene er kravet til posisjonsskifte. Posisjonsskifte innebærer at innsatsmaterialer fra tredjeland må gjennomgå en prosess som bringer ferdigvaren (eksportvaren) over i en annen tollposisjon (i henhold til HS) enn den som de importerte materialene hører inn under. I stedet for et eventuelt krav om posisjonsskifte, eller i kombinasjon med dette, kan det være krav om at materialer fra tredjeland må gjennomgå fastsatte produksjonsprosesser eller oppfylle visse produktspesifikke minimumskrav til verdiøkning.

For enkelte varer er det utarbeidet noe mer liberale regler enn de som finnes i de europeiske frihandelsavtalene. Dette skyldes blant annet at det i en slik «frittstående» oversjøisk avtale ikke ligger de samme mulighetene til kumulasjon som i det integrerte europeiske nettverket av frihandelsavtaler.

I tillegg 4 til vedlegg I er avtalepartene blitt enige om unntak fra territorialbestemmelsene for visse produkter produsert i for eksempel en «industrisone» i utlandet. For disse produktene kan merverdi tilført i utlandet (materiellkostnader og verdiskaping), inkludert eventuelle tredjelandsinnsatsmaterialer tilført hos avtaleparten, utgjøre inntil 40% av sluttproduktets pris fra fabrikken. For de øvrige produkter er denne grensen satt til 10%.

Vedlegg I inneholder videre detaljerte bestemmelser om opprettelse av et administrativt samarbeid mellom avtalepartenes tollmyndigheter. Dette samarbeidet kommer særlig til anvendelse når det gjelder utferdigelse av opprinnelsesbevis under

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

avtalen og etterkontroller av disse. Avtalen medfører at etterkontroller av opprinnelsesbevis utstedt av en eksportør i en avtalepart (verifikasjoner) skal foretas av tollmyndighetene hos den eksporterende avtalepart. Tollmyndighetene hos den importerende avtalepart kan til enhver tid anmode eksportlandet om slike etterkontroller. Det er vedtatt opprettet en egen komité under Den blandede komité som kan avklare problemstillinger i tilknytning til toll- og opprinnesspørsmål.

4.4.3 Tollavgifter (artikkel 2.3)

Avtalen forplikter partene ved ikrafttredelse til å fjerne toll på all eksport og import av produkter som har opprinnelse i Sør-Korea eller i en EFTA-stat, med unntak av produktene i avtalens vedlegg VI.

4.4.4 Basistoll (artikkel 2.4)

Artikkelen stadfester at det er bestevilkårssatsene av 1. januar 2005 (de bundne tollsatsene i WTO, basert på bestevilkårsprinsippet) som legges til grunn for produktene som er gjenstand for tollnedtrapping i vedlegg IV, V og VI.

4.4.5 Import- og eksportrestriksjoner (artikkel 2.5)

Alle restriksjoner på import og eksport i form av kvoter, lisenser eller andre tiltak overfor handelen mellom partene skal avskaffes ved avtalens ikrafttredelse, med unntak for makrell under tolltariffens posisjon 03.03, som angitt i vedlegg V.

4.4.6 Nasjonal behandling (artikkel 2.6)

Artikkelen stadfester prinsippet om nasjonal behandling i artikkel III i GATT, som forplikter partene til ikke å gi de andre avtalepartenes varer dårligere behandling enn innenlandske varer.

4.4.7 Veterinære og plantesanitære tiltak (artikkel 2.7)

Partenes veterinære og plantesanitære tiltak skal reguleres av WTOs avtale om veterinære og plantesanitære tiltak (SPS-avtalen). Partene skal utveksle kontaktinformasjon om eksperter på området for å legge til rette for faglige konsultasjoner og informasjonsutveksling.

4.4.8 Tekniske reguleringer (artikkel 2.8)

Partenes rettigheter og forpliktelser vedrørende tekniske reguleringer, standarder og samsvarsvurderinger skal reguleres av WTOs avtale på områ-

det (TBT-avtalen). Partene skal styrke sitt samarbeid på området. Partene forplikter seg til å respondere raskt og utveksle informasjon og gi fordelaktig behandling til enhver skriftlig henvendelse fra en av partene. Partene er enige om å utveksle informasjon og holde ekspertmøter hvis en av partene mener at en parts innføring av tekniske reguleringer, standarder og samsvarsvurderinger resulterer i handelshindringer.

4.4.9 Subsidier og utjevningstiltak (artikkel 2.9)

Partenes rettigheter og forpliktelser vedrørende subsidier og utjevningstiltak skal reguleres av GATTs artikkel VI og XVI, og WTOs avtale om subsidier og utjevningsavgifter. Den av partene som vurderer å sette i gang en undersøkelse om bruk av subsidier overfor en annen part, må notifisere motparten skriftlig. En periode på 30 dager for konsultasjoner, med mål om å finne en gjensidig akseptabel løsning, vil så starte.

4.4.10 Antidumpingstiltak (artikkel 2.10)

Partenes rettigheter og plikter i saker om antidumpingstiltak reguleres av artikkel VI i GATT 1994, og avtalen om gjennomføringen av den. Det fremgår at partene skal bestrebe seg på å avstå fra å innføre antidumpingstiltak. Fem år etter avtalens ikrafttredelse skal Den blandede komité vurdere om det fortsatt er nødvendig å opprettholde muligheten for å treffe antidumpingstiltak.

4.4.11 Bilaterale beskyttelsestiltak (artikkel 2.11)

Dersom en av partene opplever at det som følge av avtalen oppstår en økning i importen av et produkt som truer med å forårsake alvorlig skade for innenlandske produsenter av tilsvarende eller direkte konkurrerende produkter, åpner avtalen for at parten kan iverksette beskyttelsestiltak.

Beskyttelsestiltak må vanligvis oppheves etter ett år. I spesielle tilfeller kan disse forlenges til totalt tre år, etter gjennomgang av Den blandede komité. Fem år etter avtalens ikrafttredelse skal man i Den blandede komité vurdere om det fortsatt er nødvendig å opprettholde muligheten for å treffe beskyttelsestiltak.

4.4.12 Vanskeligheter med betalingsbalansen (artikkel 2.12)

Partene skal bestrebe seg på å unngå å innføre restriktive tiltak av betalingsbalanseshensyn. Hvis

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

en part opplever alvorlige betalingsbalanseproblemer, kan den, i henhold til betalingsbalansebestemmelsene i GATT 1994 og WTOs avtale om betalingsbalanse, innføre visse restriktive ikke-diskriminerende tiltak for en begrenset periode.

4.4.13 Unntak og andre rettigheter og forpliktelser (artikkel 2.13)

Partenes rettigheter og forpliktelser for statseide handelsselskaper, generelle unntak og sikkerhetsmessige unntak reguleres av de korresponderende bestemmelsene i GATT 1994.

4.5 Handel med tjenester (kapittel 3)

4.5.1 Virkeområde og omfang (artikkel 3.1)

Kapittelet gjelder for tiltak som påvirker handel med tjenester iverksatt på alle myndighetsnivåer og av organer som har fått delegert myndighet. Kapittelet dekker alle tjenestesektorer unntatt finansielle tjenester, som er regulert i kapittel 4, og flytrafikk-rettigheter, med de begrensninger som gjelder i vedlegget til Generalavtalen om handel med tjenester i WTO (GATS) om lufttransport, punkt 3.

4.5.2 Innlemming av bestemmelser fra GATS (artikkel 3.2)

Artikkelen definerer visse begreper i GATS.

4.5.3 Definisjoner (artikkel 3.3)

Definisjonene legger til grunn hva som skal forstås med de forskjellige begrepene som brukes i teksten. Det fastslås blant annet at forpliktelsene i tjenestesektoren gjelder de såkalte fire leveringsmåtene. Dette betyr at kapittelet dekker grenseoverskridende tjenester, forbruk av tjenester i utlandet, etablering i territoriet til en annen part i avtalen og tjenesteyting gjennom nærvær av fysiske personer.

4.5.4 Bestevilkårsbehandling (artikkel 3.4)

Partene forplikter seg til å gi hverandres tjenesteytere bestevilkårsbehandling. Unntak fra denne regelen er nedfelt i vedlegg VIII. Dersom en av partene inngår en preferensiell avtale med en ikke-part, må den gi de andre avtalepartene mulighet til å forhandle om tilsvarende behandling.

4.5.5 Markedsadgang (artikkel 3.5)

Forpliktelser vedrørende markedsadgang reguleres av artikkel XVI i GATS.

4.5.6 Nasjonal behandling (artikkel 3.6)

Avtalen forplikter partene til å gi hverandres tjenester og tjenesteytere nasjonal behandling i henhold til artikkel XVII i GATS.

4.5.7 Tilleggsforpliktelser (artikkel 3.7)

Tilleggsforpliktelser skal reguleres av artikkel XVIII i GATS.

4.5.8 Nasjonal regulering (artikkel 3.8)

Innenlandske reguleringer skal reguleres av artikkel VI i GATS.

4.5.9 Godkjenning (artikkel 3.9)

Artikkelen med tilhørende vedlegg IX fastslår at partene skal oppfordre sine relevante organer til å anbefale gjensidig godkjenning av utdanning, krav og kvalifikasjoner, samt akkreditering av tjenesteleverandører med mer. Alle avtaler om gjensidig godkjenning må være i overensstemmelse med de relevante bestemmelsene i WTO, og spesielt med artikkel VII i GATS.

I de tilfeller hvor en part på grunnlag av en avtale eller ordning, godkjenner utdanning, kvalifikasjoner og lisenser til en ikke-part i avtalen, skal parten på oppfordring gi de andre partene adgang til å forhandle om tilsvarende godkjenning. Dersom en godkjenning gis på frittstående grunnlag, skal de andre partene få anledning til å vise at de bør få tilsvarende godkjenning.

4.5.10 Bevegelse for fysiske personer (artikkel 3.10)

Personbevegelser mellom partene i forbindelse med tjenesteyting reguleres av GATS' vedlegg om bevegelse for fysiske personer som yter tjenester i henhold til avtalen (personbevegelser).

4.5.11 Monopoler og tjenesteytere med eksklusive rettigheter (artikkel 3.11)

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til monopoler og eksklusive tjenesteytere skal reguleres av artikkel VIII nr. 1, 2 og 5 i GATS.

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

4.5.12 Forretningspraksis (artikkel 3.12)

Artikkelen bestemmer at partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til forretningspraksis reguleres av artikkel IX i GATS.

4.5.13 Betalinger og overføringer (artikkel 3.13)

Partene skal ikke påføre hverandre restriksjoner på internasjonale kapitaloverføringer og betalinger i forbindelse med tjenesteyting med unntak av situasjoner beskrevet i artikkel 3.14. Videre fastslås det at ikke noe i kapittelet om handel med tjenester skal virke inn på partenes rettigheter og forpliktelser i henhold til artiklene i avtalen om Det internasjonale valutafondet (IMF), unntatt i situasjoner beskrevet i artikkel 3.14 eller etter anmodning fra IMF.

4.5.14 Beskyttelse av betalingsbalansen (artikkel 3.14)

Partene skal søke å unngå restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen. Rettigheter og forpliktelser ved innføring av slike restriksjoner, skal reguleres av artikkel XII nr. 1 og 2 i GATS. Videre fastslås det at en part som innfører eller opprettholder slike restriksjoner omgående skal underrette Den blandede komité om det.

4.5.15 Unntak (artikkel 3.15)

Rettighetene og forpliktelsene til partene når det gjelder unntak av generelle eller sikkerhetsmessige årsaker, skal reguleres av artikkel XIV og XIV bis i GATS.

4.5.16 Bindingslister over spesifikke forpliktelser (artikkel 3.16)

Partene skal i sine lister over spesifikke forpliktelser (bindingslister) angi de handelsforpliktelser de påtar seg i henhold til artikkel 3.5, 3.6 og 3.7. Partenes bindingslister er inntatt i vedlegg VII. Særskilte aspekter som angår markedsadgang, nasjonal behandling og tilleggsforpliktelser for teletjenester og samproduksjon av kringkastingsprogrammer, behandles i vedleggene X og XI.

4.5.17 Endring av bindingslister (artikkel 3.17)

Partene skal, etter anmodning fra en part, gjennomføre konsultasjoner for å vurdere en eventuell endring i eller trekking av en spesifikk forpliktelse.

Endringer i bindingslistene er underlagt de prosedyrer som er angitt i artikkel 8.1 (bestemmelser om Den blandede komité).

4.5.18 Åpenhet (artikkel 3.18)

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til åpenhet skal reguleres av nr. 1 og 2 i artikkel III og av artikkel III a i GATS.

4.5.19 Gjennomgang (artikkel 3.19)

Partene forplikter seg til å foreta en gjennomgang av de spesifikke bindingslistene annet hvert år. Målet for gjennomgangen skal være ytterligere liberalisering av handelen med tjenester. Første gjennomgang skal foretas innen tre år etter at avtalen har trådt i kraft.

4.5.20 Vedlegg (artikkel 3.20)

Artikkel 3.20 fastslår at vedleggene VI til XI utgjør en integrert del av kapittelet om handel med tjenester.

4.6 Finansielle tjenester (kapittel 4)

4.6.1 Virkeområde og omfang (artikkel 4.1)

Kapittelet gjelder for tiltak som påvirker handel med finansielle tjenester iverksatt på alle myndighetsnivåer og av organer som har fått delegert myndighet. Det fastslås at kapittelet ikke skal gjelde for lover, forskrifter eller vilkår som regulerer offentlige anskaffelser av finansielle tjenester for offentlige formål såfremt tjenestene ikke blir kjøpt for kommersielt videresalg.

4.6.2 Innlemming av bestemmelser fra GATS (artikkel 4.2)

Artikkel 4.2 fastslår at artikkel 3.2 gjelder for kapittelet.

4.6.3 Definisjoner (artikkel 4.3)

Artikkel 4.3 definerer visse begreper i vedlegget om finansielle tjenester i Generalavtalen om handel med tjenester i WTO (GATS) som innlemmes i avtalen.

4.6.4 Bestevilkårsbehandling (artikkel 4.4)

Det fastslås at artikkel 3.4 om bestevilkårsbehandling gjelder for kapittelet.

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

4.6.5 Markedsadgang (artikkel 4.5)

Forpliktelser om markedsadgang reguleres av artikkel XVI i GATS.

4.6.6 Nasjonal behandling (artikkel 4.6)

Forpliktelser med hensyn til nasjonal behandling skal reguleres av artikkel XVII i GATS. Videre fastslås det blant annet at hver part skal gi enhver annen part som er etablert på dens territorium tilgang til betalings- og avregningssystemer som drives av offentlige institusjoner.

4.6.7 Tilleggsforpliktelser (artikkel 4.7)

Ytterlige forpliktelser skal reguleres av artikkel XVIII i GATS.

4.6.8 Nasjonal regulering (artikkel 4.8)

Rettigheter og forpliktelser vedrørende innenlandske reguleringer skal reguleres av artikkel VI i GATS. Videre fastslås det at ikke noe i kapittelet skal tolkes slik at det hindrer en part i å innføre eller opprettholde rimelige tiltak av tilsynshensyn, som for eksempel tiltak for å sikre integriteten og stabiliteten i det finansielle systemet. En part kan ikke kreve at en annen part skal utlevere informasjon om enkeltforbrukeres forretninger, regnskap, fortrolige opplysninger eller opplysninger om eieomsforhold som offentlige institusjoner sitter inne med.

4.6.9 Godkjenning (artikkel 4.9)

Artikkelen bestemmer at artikkel 3.9 om gjensidig godkjenning gjelder for kapittelet.

4.6.10 Bevegelighet for fysiske personer (artikkel 4.10)

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til bevegelighet for fysiske personer som yter tjenester, skal reguleres av vedlegget til GATS om bevegelighet for fysiske personer som yter tjenester.

4.6.11 Monopoler og tjenesteleverandører med eksklusive rettigheter (artikkel 4.11)

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til monopoler og tjenesteleverandører med eksklusive rettigheter skal reguleres av nr. 1, 2 og 5 i artikkel VIII i GATS.

4.6.12 Forretningspraksis (artikkel 4.12)

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til forretningspraksis skal reguleres av artikkel IX i GATS.

4.6.13 Betalinger og overføringer (artikkel 4.13)

Artikkelen bestemmer at artikkel 3.13 gjelder for kapittelet om finansielle tjenester.

4.6.14 Restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen (artikkel 4.14)

Artikkelen bestemmer at artikkel 3.14 gjelder for kapittelet om finansielle tjenester.

4.6.15 Unntak (artikkel 4.15)

Rettighetene og forpliktelsene til partene når det gjelder unntak av generelle eller sikkerhetsmessige årsaker, skal reguleres av artiklene XIV og XIV bis i GATS.

4.6.16 Bindingslister over spesifikke forpliktelser (artikkel 4.16)

Partene skal an vise i bindingslisten det refereres til i artikkel 3.16, at de spesifikke forpliktelser man påtar seg for tjenester definert under nr. 2(b) i artikkel 4.3, er i samsvar med bestemmelsene i artikkel 3.16 nr. 1 til 3.

4.6.17 Endring av bindingslister (artikkel 4.17)

Artikkelen vedrørende modifikasjon av bindingslister sier at artikkel 3.17 skal gjelde for kapittelet.

4.6.18 Åpenhet (artikkel 4.18)

Partenes rettigheter og forpliktelser vedrørende åpenhet skal reguleres av artikkel III nr. 1 og 2 i GATS. Disse bestemmelsene i GATS pålegger landene å offentliggjøre eller på annen måte gjøre offentlig tilgjengelig alle forskrifter og lover som kan påvirke handelen med tjenester. Slik offentliggjøring skal senest finne sted når bestemmelsene trer i kraft. I tillegg forplikter partene seg til blant annet å fremme åpenhet i sin regulering av finansielle tjenester.

4.6.19 Gjennomgang (artikkel 4.19)

Artikkelen vedrørende gjennomgang sier at artikkel 3.19 skal gjelde for kapittelet.

4.6.20 Underkomité for finansielle tjenester (artikkel 4.20)

En underkomité for finansielle tjenester skal etableres under Den blandede komité. Underkomiteens mandat er blant annet å overvåke gjennomføringen av kapitlet og behandle spørsmål om finansielle tjenester den får seg forelagt av en part.

4.6.21 Tvisteløsning (artikkel 4.21)

Artikkel 4.21 vedrørende tvisteløsning sier at relevante artikler i kapittel 9 skal gjelde for kapitlet.

4.7 Konkurranseregler (kapittel 5)

4.7.1 Konkurranseregler for foretak (artikkel 5.1)

Kapitlet om konkurranse fastslår at konkurransebegrensende atferd kan undergrave avtalens målsettinger. Partene påtar seg å anvende sine konkurranseregler med mål om å fjerne konkurransebegrensende forretningsatferd. Konkurranseskapitlet er basert på at partene skal anvende sin nasjonale konkurranselovgivning for å hindre atferd som begrenser konkurransen og undergraver avtalens målsetting om frihandel. På oppfordring fra en part skal den andre part gjennomføre konsultasjoner med sikte på å fjerne slik atferd. Konsultasjoner skal holdes i Den blandede komité hvis en part mener at konkurransebegrensende atferd hos en annen part fortsetter å påvirke samhandelen mellom partene. Konkurranseskapitlet er unntatt fra tvisteløsning.

4.8 Offentlige anskaffelser (kapittel 6)

4.8.1 Virkeområde og omfang (artikkel 6.1)

Artikkel 6.1 fastslår at partenes rettigheter og forpliktelser for offentlige anskaffelser reguleres av WTOs avtale om offentlige anskaffelser (Government Procurement Agreement), og at partene skal samarbeide for å tilstrebe liberalisering av markedene for offentlige anskaffelser. Partene vil samarbeide i Den blandede komité for å oppnå videre liberalisering av markedene for offentlige anskaffelser.

4.8.2 Utveksling av informasjon (artikkel 6.2)

For å tilrettelegge kommunikasjonen mellom partene vedrørende saker som gjelder offentlige

anskaffelser, har man utarbeidet en liste over kontaktpunkter med ansvar for utveksling av informasjon i vedlegg XII.

4.8.3 Videre forhandlinger (artikkel 6.3)

Sluttføring av bilaterale forhandlinger mellom partene om videre liberalisering av partenes respektive markeder for offentlige anskaffelser skal inkluderes i avtalen etter ratifikasjon og aksept av partene. En part som tilbyr en ikke-part gunstigere vilkår når det gjelder offentlige anskaffelser enn denne avtalen, er forpliktet til å forhandle med de andre avtalepartene med henblikk på å gi disse tilsvarende fordeler på gjensidig basis.

4.9 Immaterielle rettigheter (kapittel 7)

4.9.1 Beskyttelse av immaterielle rettigheter (artikkel 7.1)

Beskyttelse av immaterielle rettigheter reguleres av artikkelen og vedlegg XIII. Artikkelen forplikter partene blant annet til å gi hverandres borgere minst like god behandling som sine egne borgere (nasjonal behandling) og borgere fra hvilken som helst annen stat (bestevilkårsbehandling). Fritak fra denne plikten må være i samsvar med relevante artikler i TRIPS-avtalen, som er den delen av WTO-avtalen som omhandler handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter.

4.9.2 Hva immaterielle rettigheter omfatter (artikkel 7.2)

Artikkelen definerer begrepet «immaterielle rettigheter». «Immaterielle rettigheter» omfatter blant annet opphavsrett, varemerker for varer og tjenester, geografiske betegnelser, patenter, plantesorter samt informasjon som ikke er offentliggjort.

4.9.3 Samarbeid innenfor området immaterielle rettigheter (artikkel 7.3)

Artikkel 7.3 sier at partene anerkjenner den økende viktigheten av immaterielle rettigheter innenfor sosial, økonomisk og kulturell utvikling. Partene forplikter seg til å styrke samarbeidet på området også innenfor rammen av internasjonale fora som Verdens handelsorganisasjon (WTO) og Verdensorganisasjonen for immaterialrett (WIPO).

4.10 Institusjonelle bestemmelser (kapittel 8)

4.10.1 Den blandede komité (artikkel 8.1)

Avtalen sikrer etableringen av Den blandede komité bestående av representanter fra alle avtalepartene. Beslutninger fattes ved enstemmighet. Den blandede komité har til oppgave å administrere og overvåke gjennomføringen av avtalen. Mulighetene for ytterligere fjerning av handelshindringer mellom partene skal vurderes løpende. Komiteen bestemmer sin egen forretningsorden og kan beslutte å opprette de underkomiteer og arbeidsgrupper den anser som nødvendige for å bistå med å gjennomføre de pålagte oppgaver.

Komiteen skal møtes innen ett år etter avtalens ikrafttredelse. Deretter skal den normalt møtes hvert annet år. Komiteen kan også møtes ekstraordinært når en avtalepart ber om det. Komiteen skal etablere sine egne prosedyreregler. Den kan vedta å endre vedleggene og tilleggene til avtalen. Beslutninger som fattes av komiteen skal tre i kraft når partenes interne godkjenningsprosedyrer er gjennomført.

4.10.2 Sekretariatet (artikkel 8.2)

Det fastslås at EFTA-sekretariatet skal være sekretariat for EFTA-statene og at det sørkoreanske Utenriks- og handelsdepartementet skal være sekretariat for Sør-Korea.

4.11 Tvisteløsning (kapittel 9)

Reglene om tvisteløsning er nedfelt i avtalens kapittel 9. Tvister som måtte oppstå mellom partene om fortolkning eller gjennomføring av avtalen skal først søkes løst gjennom konsultasjoner i Den blandede komité eller partene imellom. Hvis partene i tvisten ikke blir enige innen 60 dager, eller 30 dager i hastesaker, etter at konsultasjonene har vært satt i gang, kan partene bringe saken til voldgift.

4.11.1 Virkeområde og omfang (artikkel 9.1)

Artikkelen sier at formålet med bestemmelsene i kapitlet er å avverge eller avgjøre alle tvister som springer ut av avtalen.

For å unngå at samme sak prøves for tvisteløsningspanel både i WTO og under frihandelsavtalen, bestemmer avtalen at valg av tvisteløsningsforum er endelig. Norge kan således ikke prøve en sak for et voldgiftspanel under frihandelsavtalen

med Sør-Korea, og senere reise sak i WTO om samme spørsmål. Tidsfristene for tvisteløsning i frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Sør-Korea er kortere enn i WTO, og en tvist under frihandelsavtalen vil derfor ta noe kortere tid enn i WTO.

Prosedyrerne innebærer at dersom partene ikke blir enige ved konsultasjoner, så kan det etableres et voldgiftspanel som består av 3 medlemmer. Voldgiftspanelet skal behandle tvisten i henhold til avtalens prosedyreregler eller etter andre regler hvis partene blir enige om dette. Voldgiftspanelet skal undersøke saken i lys av avtalens bestemmelser og fortolke avtalen i henhold til folkerettens regler om tolking av avtaler. Panelet skal ferdigstille en foreløpig rapport innen 90 dager etter at panelet er etablert, og gi partene anledning til å kommentere denne. Deretter skal panelet presentere en endelig rapport 30 dager etter at den foreløpige rapporten ble presentert. Den endelige rapporten fra panelet er bindende, og partene er forpliktet til å treffe de tiltak rapporten foreskriver. Det er ikke mulig å anke saken videre.

4.11.2 Velvillig mellomkomst, forlik og mekling (artikkel 9.2)

Artikkelen fastslår at alternative tvisteløsningsprosedyrer kan tas i bruk dersom begge partene frivillig går inn for dem. Prosedyrer som omfattes skal være konfidensielle, og de skal ikke ha konsekvenser for partenes rettigheter i andre saker.

4.11.3 Konsultasjoner (artikkel 9.3)

Partene forplikter seg til å søke enighet om fortolkningen av avtalens forpliktelser og til å finne minnelige løsninger for eventuelle problemer som måtte påvirke gjennomføringen av avtalen. En part kan skriftlig be om konsultasjoner om tiltak iverksatt av en annen part som anses å påvirke avtalens funksjon. Konsultasjoner skal finne sted innen 30 dager etter anmodningen om konsultasjoner er mottatt, og i særlig viktige saker påbegynnes innen 15 dager. Partene har plikt til å fremlegge tilstrekkelig informasjon for å få saksområdet fullt belyst. Konsultasjonene skal være konfidensielle, og de andre partene skal informeres om sakens utfall.

4.11.4 Opprettelse av et voldgiftspanel (artikkel 9.4)

Artikkelen sikrer opprettelsen av et voldgiftspanel dersom en sak ikke er løst innen 60 dager, eller 30 dager i presserende saker. Hvis flere parter ber om

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

at samme sak sendes til voldgift, skal det om mulig etableres kun ett voldgiftspanel.

4.11.5 Voldgiftspanelet (artikkel 9.5)

Voldgiftspanelet skal bestå av tre personer. Partene i tvisten skal etter 15 dager oppnevne hver sin paneldeltaker. I tillegg skal partene etter 30 dager bli enige om en tredje deltaker som skal være leder for panelet. Det stilles spesifiserte krav til lederen for panelet når det gjelder nasjonalitet, bosted og arbeid. Dersom ikke alle tre medlemmene er oppnevnt innen 45 dager etter at saken ble henvist til voldgift, skal WTOs generaldirektør foreta de nødvendige oppnevnelser innen ytterligere 30 dager.

4.11.6 Voldgiftspanelets prosedyrer (artikkel 9.6)

Voldgiftspanelet skal fungere i overensstemmelse med prosedyreregler som skal vedtas på første møte i Den blandede komité. Innen slike prosedyrer blir fastsatt, skal voldgiftspanelet bestemme sine egne prosedyrer dersom partene i tvisten ikke blir enige om noe annet. Prosedyrene skal sikre partenes rett til minst én høring og til å avgi vurdering samt at partene i tvisten har tilgang til høringene. Dersom de ikke er konfidensielle, skal alle skriftlige fremlegg og kommentarer til panelet gjøres tilgjengelige for partene. Panelets høringer, overlegninger og vurderinger er konfidensielle. Artikkelen inneholder utfyllende regler, blant annet om panelets mandat.

4.11.7 Tilbaketrekking av en klage (artikkel 9.7)

Den klagende part kan trekke tilbake sin klage på ethvert tidspunkt innen den første panelrapporten er ferdigstilt. En slik tilbaketrekking berører ikke partenes rett til å fremsette en ny klage om det samme spørsmålet på et senere tidspunkt.

4.11.8 Første rapport (artikkel 9.8)

Voldgiftspanelet skal, innen 90 dager etter at det har blitt etablert, oversende en første rapport til partene med presentasjon av sine vurderinger og konklusjoner. Partene har rett til å kommentere innholdet innen 14 dager, og voldgiftspanelet kan deretter be om partenes syn på saken, endre sin rapport eller gjøre ytterligere undersøkelser.

4.11.9 Endelig rapport (artikkel 9.9)

Voldgiftspanelet skal avgi sin endelige rapport innen 30 dager etter at den første rapporten er

avgitt. Den endelige rapporten skal inneholde konklusjoner og informasjon om eventuelle avvikende synspunkter i panelet. Med mindre partene i tvisten har innsigelser, skal rapporten publiseres 15 dager etter at de fikk den presentert.

4.11.10 Gjennomføring av voldgiftspanelets avgjørelser (artikkel 9.10)

Voldgiftspanelets endelige rapport er bindende for partene i tvisten. Hver av partene er forpliktet til å treffe de tiltak som er nødvendige for å følge opp rapporten. Partene i tvisten skal komme til enighet om virkemidlene de skal bruke for å løse tvisten og en rimelig tidsfrist for å sette disse virkemidlene ut i livet.

Dersom partene i tvisten ikke klarer å bli enige om hvilke virkemidler de skal anvende for å løse konflikten, skal den klagende parten, under visse vilkår, ha rett til å suspendere fordeler som følger av frihandelsavtalen i en grad som samsvarer med panelets avgjørelse. Fortrinnsvis skal dette skje innenfor den samme del av avtalen som den opprinnelige tvisten gjaldt, men hvis dette ikke er praktisk mulig, kan det skje innenfor andre deler av avtalen. Den klagende parten skal underrette den andre parten om hvilke fordeler den har til hensikt å suspendere, senest 60 dager før dagen da suspensjonen skal tre i kraft.

En part kan be voldgiftspanelet vurdere hvorvidt de delene av avtalen som foreslås suspendert, er likeverdige med de tiltak som utløste tvisten. I slike tilfeller skal ikke suspensjon finne sted før panelet har avgjort saken. Panelet skal avgjøre saken innen 45 dager etter at anmodningen ble mottatt. Ingen fordeler kan suspenderes før panelet har avgjort saken.

En eventuell oppheving av fordelene skal være midlertidig og bare gjelde inntil den opprinnelige situasjonen er blitt rettet på eller partene kommer til en minnelig løsning.

Partene kan be panelet avgjøre om oppheving av fordeler skal opphøre eller endres. Voldgiftspanelet skal avgjøre saken innen 30 dager etter at anmodningen ble fremmet.

4.11.11 Øvrige bestemmelser (artikkel 9.11)

Partene kan endre tidsfristene som følger av kapitlet om tvisteløsning dersom det er enighet om det.

4.12 Sluttbestemmelser (kapittel 10)

4.12.1 Innsyn (artikkel 10.1)

Partene skal sikre hverandre innsyn. Partene skal blant annet offentliggjøre relevante lover, forskrifter, administrative vedtak, rettsavgjørelser og internasjonale avtaler som kan få betydning for avtalen. Partene forplikter seg også til å besvare spørsmål fra de øvrige avtalepartene vedrørende områder dekket av avtalen.

4.12.2 Vedlegg og tillegg (artikkel 10.2)

Artikkelen fastslår at vedleggene skal utgjøre en integrert del av avtalen.

4.12.3 Endringer (artikkel 10.3)

Endringer i avtalen skal etter godkjenning i Den blandede komité forelegges alle parter for ratifikasjon eller godkjenning i samsvar med partenes konstitusjonelle krav. Med mindre partene bestemmer noe annet, skal endringer tre i kraft første dag i den andre måneden etter at det siste ratifikasjons- eller godkjenningsinstrument er deponert.

4.12.4 Tiltredelse (artikkel 10.4)

Artikkelen fastslår at enhver stat som er medlem av EFTA, skal kunne tiltre avtalen etter godkjenning fra Den blandede komité og etter forhandlinger med de eksisterende partene.

4.12.5 Oppsigelse og opphør (artikkel 10.5)

Hver av partene kan si opp avtalen med seks måneders skriftlig varsel til depositaren.

4.12.6 Ikrafttredelse (artikkel 10.6)

Frihandelsavtalen skal ratifiseres eller godkjennes. Den trer i kraft 1. juli 2006 for de parter som innen den tid har ratifisert eller godkjent avtalen, forutsatt at de har deponert sine ratifikasjons- eller godkjenningsinstrumenter minst en måned før ikrafttredelse, og forutsatt at Sør-Korea er en av statene. Hvis avtalen ikke trer i kraft 1. juli 2006, skal den tre i kraft den første dag i den andre måned etter at Sør-Korea og minst en EFTA-stat har deponert ratifikasjons- eller godkjenningsinstrumenter til depositaren. Dersom interne prosedyrer tillater det, kan avtalen iverksettes midlertidig for EFTA-statene.

4.12.7 Depositær (artikkel 10.7)

Den norske regjering er avtalens depositær. Dette innebærer at Norge har ansvaret for å oppbevare avtalen og orientere alle avtalepartene om deponering av avtalen og ethvert ratifikasjonsinstrument, om ikrafttredelse av avtalen og om endringer i avtalen som blir gjort etter fremgangsmåten fastsatt i artikkel 10.3. Dette gjelder også opphør og eventuelle oppsigelser av avtalen.

5 Den bilaterale landbruksavtalen

I de bilaterale landbruksforhandlingene har det vært en forutsetning at hver avtalepart skal kunne gjennomføre sin egen nasjonale landbrukspolitik. Den bilaterale landbruksavtalen omfatter ikke bearbeidede landbruksvarer.

Forhandlingene mellom Norge og Sør-Korea var uproblematisk, ettersom begge stater har defensive interesser innenfor landbruk. Avtalen mellom Norge og Sør-Korea består av 10 artikler og en liste over norske og sørkoreanske tollkonseksjoner. I samsvar med bestemmelsene i den bilaterale landbruksavtalen mellom Norge og Sør-Korea gjelder opprinnelsesreglene fastsatt i frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Sør-Korea også for

varene omfattet av den bilaterale landbruksavtalen. Landbruksavtalen omfatter i hovedsak produkter som ikke er sensitive for Norge. Avtalen inneholder en klausul som forplikter partene til å søke å oppnå utvikling i handelen med landbruksvarer.

Den bilaterale landbruksavtalen er formelt sett ikke en del av handelsavtalen, men utgjør en integrert del av dokumentene som danner grunnlaget for handelsområdet.

Landbruksavtalen trer i kraft samtidig med frihandelsavtalen og vil opphøre å gjelde fra det tidspunkt frihandelsavtalen eventuelt opphører.

6 Gjennomføring i norsk rett

I St.prp. nr. 1 (2005-2006) gis Finansdepartementet for 2006 fullmakt til å iverksette de tollmessige sider ved handelsavtalen og landbruksavtalen med Sør-Korea. Avtalene vil bli gjennomført ved end-

ring av tolltariffen. De nødvendige endringer vil også bli gjennomført i Finansdepartementets forskrift av 13. desember 2004 nr. 1702 om preferensielle opprinnelsesregler.

7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Avtalene vil ikke medføre budsjettmessige konsekvenser av betydning for staten. Ut over vanlige oppgaver i forbindelse med Den blandede komité

samt toll- og opprinnelsesspørsmål vil ikke avtalene ha administrative konsekvenser av betydning.

8 Konklusjon og tilråding

Frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Sør-Korea og den bilaterale landbruksavtalen mellom Sør-Korea og Norge vil gi norsk næringsliv en bedre adgang til det sørkoreanske markedet og bidra til økt norsk verdiskaping.

Frihandelsavtalen er forelagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Finansdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Forsvarsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og politidepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Kultur- og kirkedepartementet, Kunnskapsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Miljøverndepartementet, Olje- og energidepartementet og Samferdselsdepartementet, som alle anbefaler at ratifikasjon finner sted. Den bilaterale landbruksavtalen er lagt frem for Finans-

departementet og Landbruks- og matdepartementet, som anbefaler at avtalen ratifiseres. Nærings- og handelsdepartementet tilrår at frihandelsavtalen og den bilaterale landbruksavtalen ratifiseres. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005, i samsvar med et vedlagt forslag.

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

Forslag
til vedtak om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

I

Stortinget samtykker i ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken

Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005.

Vedlegg 1

Free trade agreement between the EFTA states and the Republic of Korea

Preamble

The Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway and the Swiss Confederation (hereinafter referred to as “the EFTA States”),

and

the Republic of Korea (hereinafter referred to as “Korea”),

hereinafter collectively referred to as “the Parties”,

CONSIDERING the important links existing between Korea and the EFTA States;

WISHING to strengthen these links through the creation of a free trade area, thus establishing close and lasting relations;

CONVINCED that the free trade area will create an expanded and secure market for goods and services in their territories and create a stable and predictable environment for investment, thus enhancing the competitiveness of their firms in global markets;

REAFFIRMING their commitment to the United Nations Charter and the Universal Declaration of Human Rights;

RESOLVED by way of the removal of obstacles to trade through the creation of a free trade area to contribute to the harmonious development and expansion of world trade and provide a catalyst to broader international co-operation, in particular between Europe and Asia;

AIMING to create new employment opportunities, improve living standards and ensure a large and steadily growing real income in their respective territories through the expansion of trade and investment flows;

CONVINCED that this Agreement will create conditions encouraging economic, trade and investment relations between them;

BUILDING on their respective rights and obligations under the Marrakesh Agreement Establishing the WTO and the other agreements negotiated thereunder (hereinafter referred to as “the WTO Agreement”) and other multilateral and bila-

Frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea

Innledning

Republikken Island, Fyrstedømmet Liechtenstein, Kongeriket Norge og Det sveitsiske edsforbund (heretter kalt “EFTA-statene”),

og

Republikken Korea (heretter kalt “Korea”), heretter samlet referert til som “partene” -

SOM TAR I BETRAKTNING de viktige båndene som eksisterer mellom Korea og EFTA-statene,

SOM ØNSKER å styrke disse båndene ved å skape et frihandelsområde, og på den måten etablere nære og varige forbindelser,

SOM ER OVERBEVIST OM at frihandelsområdet vil skape et utvidet og sikkert marked for varer og tjenester på deres territorier og et stabilt og forutsigbart miljø for investeringer, med det resultat at deres foretak blir mer konkurransedyktige på de internasjonale markedene,

SOM PÅ NYTT BEKREFTER sin oppslutning om FN-charteret og Den internasjonale menneskerettighetserklæringen,

SOM ER FAST BESLUTTET PÅ å bidra til en harmonisk utvikling og en utvidelse av verdenshandelen, og være en katalysator for et bredere internasjonalt samarbeid, særlig mellom Europa og Asia, gjennom fjerning av handelshindringer ved oppretting av et frihandelsområde,

SOM HAR SOM MÅL å skape nye arbeidsplasser, forbedre levestandarden og sikre en god og jevnt økende realinntekt innenfor sine respektive territorier, gjennom økt handel og økte investeringer,

SOM ER OVERBEVIST OM at denne avtale vil skape vilkår som stimulerer til økonomisk samkvem, handel og investeringer dem imellom,

SOM BYGGER PÅ sine respektive rettigheter og forpliktelser i henhold til Marrakesh-avtalen om opprettelse av Verdens handelsorganisasjon, og de andre avtalene som er forhandlet fram innenfor rammen av den nevnte avtale (heretter kalt “WTO-

teral instruments of co-operation to which they are both parties; and

RECOGNISING that trade liberalisation should allow for the optimal use of the world's resources in accordance with the objective of sustainable development, seeking both to protect and preserve the environment;

HAVE AGREED, in pursuit of the above, as follows:

Chapter 1

General provisions

Article 1.1

Objectives

1. Korea and the EFTA States hereby establish a free trade area in accordance with the provisions of this Agreement.
2. The objectives of this Agreement, which is based on trade relations between market economies, are:
 - a) to achieve the liberalisation and facilitation of trade in goods, in conformity with Article XXIV of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994 (hereinafter referred to as "the GATT 1994");
 - b) to achieve the liberalisation of trade in services, in conformity with Article V of the General Agreement on Trade in Services (hereinafter referred to as "the GATS");
 - c) to promote competition in their economies, particularly as it relates to economic relations between the Parties;
 - d) to achieve further liberalisation on a mutual basis of the government procurement markets of the Parties;
 - e) to ensure adequate and effective protection of intellectual property rights, in accordance with international standards; and
 - f) to contribute in this way, by the removal of barriers to trade and by developing an environment conducive to increased investment flows, to the harmonious development and expansion of world trade.

Article 1.2

Geographical Scope

1. Without prejudice to Annex I, this Agreement shall apply:
 - a) to the land territory, internal waters, and the territorial sea of a Party, and the air-space above the territory in accordance with international law; as well as

avtalen"), i tillegg til andre multilaterale og bilaterale samarbeidsavtaler som de begge er part i, og

SOM ERKJENNER at en liberalisering av handelen bør bidra til optimal bruk av verdens ressurser, i samsvar med målsettingen om en bærekraftig utvikling, og bidra både til å beskytte og bevare miljøet -

ER, i samsvar med ovenstående, BLITT ENIGE OM følgende:

Kapittel 1

Generelle bestemmelser

Artikkel 1.1

Formål

1. Korea og EFTA-statene oppretter herved et frihandelsområde i samsvar med bestemmelsene i denne avtale.
2. Formålene med denne avtale, som er basert på handelsforbindelser mellom markedsøkonomier, er:
 - a) å liberalisere og utvikle handelen med varer, i samsvar med artikkel XXIV i Generalavtalen om toll og handel fra 1994 (heretter kalt "GATT 1994"),
 - b) å liberalisere handelen med tjenester, i samsvar med artikkel V i Generalavtalen om handel med tjenester (heretter kalt "GATS"),
 - c) å fremme konkurranse i partenes økonomier, særlig hva angår de økonomiske forbindelser dem imellom,
 - d) å gjennomføre en ytterligere liberalisering av partenes markeder for offentlige anskaffelser, på et gjensidig grunnlag,
 - e) å sikre en tilfredsstillende og effektiv beskyttelse av immaterielle rettigheter, i samsvar med internasjonale standarder, og
 - f) på denne måten bidra til en harmonisk utvikling og utvidelse av verdenshandelen, gjennom fjerning av handelshindringer og ved å utvikle rammevilkår som bidrar til økte investeringsstrømmer.

Artikkel 1.2

Geografisk virkeområde

1. Med forbehold for vedlegg I skal denne avtale gjelde:
 - a) for en parts landterritorium, indre farvann og territorialfarvann, samt luftrommet over territoriet, i samsvar med folkeretten, og

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

- b) beyond the territorial sea, with respect to measures taken by a Party in the exercise of its sovereign right or jurisdiction in accordance with international law.

2. Annex II applies with respect to Norway.

Article 1.3

Trade and Economic Relations Governed by this Agreement

1. The provisions of this Agreement apply to the trade and economic relations between, on the one side, Korea and, on the other side, the EFTA States, but not to the trade relations between individual EFTA States, unless otherwise provided for in this Agreement.
2. As a result of the customs union established by the Treaty of 29 March 1923 between the Swiss Confederation and the Principality of Liechtenstein, the Swiss Confederation shall represent the Principality of Liechtenstein in matters covered thereby.

Article 1.4

Investment

Regarding investment, reference is made to the agreement on investment separately concluded between Korea, on the one hand, and Iceland, Liechtenstein and Switzerland, on the other. This agreement shall for these Parties form part of the instruments establishing the free trade area.

Article 1.5

Relationship to other Agreements

The provisions of this Agreement shall be without prejudice to the rights and obligations of the Parties under the WTO Agreement and any other international agreement to which they are party.

Article 1.6

Regional and Local Government

Each Party shall ensure within its territory the observance of all obligations and commitments under this Agreement by its respective regional and local governments and authorities, and by non-governmental bodies in the exercise of governmental powers delegated to them by central, regional and local governments or authorities.

Article 1.7

Preferential Agreements

This Agreement shall not prevent the maintenance or establishment of customs unions, free trade areas, arrangements for frontier trade and other

- b) utenfor territorialfarvannet, med hensyn til tiltak en part treffer for å utøve sine suverene rettigheter eller sin jurisdiksjon i henhold til folkeretten.

2. Vedlegg II gjelder for Norge.

Artikkel 1.3

Handel og økonomisk samkvem som reguleres av denne avtale

1. Bestemmelsene i denne avtale gjelder for handel og økonomisk samkvem mellom, på den ene side, Korea, og, på den annen side, EFTA-statene, men ikke for handel mellom EFTA-statene innbyrdes, med mindre noe annet er bestemt i denne avtale.
2. Som følge av tollunionen som ble opprettet gjennom avtalen av 29. Mars 1923 mellom Det sveitsiske edsforbund og Fyrstedømmet Liechtenstein, skal Det sveitsiske edsforbund representere Fyrstedømmet Liechtenstein i saker som omfattes av denne.

Artikkel 1.4

Investeringer

hva investeringer angår, henvises det til avtalen om investeringer som er inngått separat mellom korea på den ene side og island, liechtenstein og sveits på den annen. denne avtale skal for disse partenes vedkommende være en del av dokumentene til opprettelse av frihandelsområdet.

Artikkel 1.5

Forholdet til andre avtaler

Bestemmelsene i denne avtale skal ikke ha innvirkning på partenes rettigheter og forpliktelser i henhold til WTO-avtalen eller andre internasjonale avtaler som de er part i.

Artikkel 1.6

Regionale og lokale styresmakter

Hver part skal innenfor sitt territorium sørge for at alle forpliktelser i henhold til denne avtale blir overholdt av de respektive regionale og lokale regjeringer og myndigheter, og av ikke-statlige organer, når disse utøver offentlig myndighet som er delegert til dem av sentrale, regionale eller lokale regjeringer eller myndigheter.

Artikkel 1.7

Preferanseavtaler

Denne avtale skal ikke være til hinder for at partene opprettholder eller oppretter tollunioner, frihandelsområder, avtaler om grensehandel eller

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

preferential agreements to the extent that these do not adversely affect the trade regime provided for by this Agreement.

Chapter 2

Trade in goods

Article 2.1

Scope

1. This Chapter shall apply to the products listed below, which must originate in an EFTA State or in Korea except when the rights and obligations of the Parties are governed by the GATT 1994:
 - a) all products falling within Chapters 25 to 97 of the Harmonized Commodity Description and Coding System (hereinafter referred to as “the HS”), excluding the products listed in Annex III;
 - b) processed agricultural products as provided for in Annex IV; and
 - c) fish and other marine products as provided for in Annex V.
2. Korea and each EFTA State have concluded agreements on trade in agricultural products on a bilateral basis. These agreements form part of the instruments establishing the free trade area between the EFTA States and Korea.

Article 2.2

Rules of Origin and Customs Procedures

The provisions on rules of origin and customs procedures are set out in Annex I.

Article 2.3

Customs Duties

1. Upon the entry into force of this Agreement, the EFTA States and Korea shall abolish all customs duties and other duties or charges on imports and exports of products originating in an EFTA State or in Korea except as otherwise provided for in Annex VI.
2. No new customs duties and other duties or charges on imports and exports of products originating in Korea or in an EFTA State shall be introduced.
3. “Customs duties and other duties or charges on imports and exports” includes any duty or charge of any kind imposed in connection with the importation or exportation of a product, including any form of surtax or surcharge in connection with such importation or exportation, but does not include any charge imposed in conformity with Articles III and VIII of the GATT 1994.

andre preferanseavtaler, så lenge disse ikke innvirker negativt på det handelsregimet som er fastsatt i denne avtale.

Kapittel 2

Handel med varer

Artikkel 2.1

Virkeområde

1. Dette kapittel skal gjelde for de produkter som er omtalt nedenfor, når disse har sin opprinnelse i en EFTA-stat eller i Korea, unntatt i de tilfeller der partenes rettigheter og forpliktelser reguleres av GATT 1994 :
 - a) alle produkter som hører inn under kapitlene 25-97 i Det harmoniserte system for beskrivelse og koding av varer (heretter kalt “HS ”), med unntak av de produkter som er oppført i vedlegg III,
 - b) bearbeidede landbruksprodukter, som fastsatt i vedlegg IV, og
 - c) fisk og andre marine produkter, som fastsatt i vedlegg V.
2. Korea og hver enkelt av EFTA-statene har inngått avtaler om handel med landbruksprodukter på bilateral basis. Disse avtalene er en del av dokumentene til opprettelse av et frihandelsområde mellom EFTA-statene og Korea.

Artikkel 2.2

Opprinnelsesregler og tollprosedyrer

Bestemmelsene om opprinnelsesregler og tollprosedyrer er å finne i vedlegg I.

Artikkel 2.3

Tollavgifter

1. Når denne avtale trer i kraft, skal EFTA-statene og Korea avskaffe alle tollavgifter og andre skatter og avgifter på import og eksport av produkter som har sin opprinnelse i en EFTA-stat eller i Korea, med unntak for det som er fastsatt i vedlegg VI.
2. Ingen nye tollavgifter eller andre skatter eller avgifter skal innføres på import eller eksport av produkter som har sin opprinnelse i Korea eller i en EFTA-stat.
3. Med “tollavgifter og andre skatter og avgifter på import og eksport” menes enhver toll eller avgift, uansett type, som pålegges i forbindelse med import eller eksport av et produkt, herunder enhver form for tilleggsskatt eller tilleggssavgift i forbindelse med slik import eller eksport, men ikke avgifter som er pålagt i samsvar med artikkelene III og VIII i GATT 1994.

*Article 2.4***Base Rate of Customs Duties**

1. For each product the base rate of customs duties, to which the successive reductions set out in Annexes IV, V and VI are to be applied, shall be the most-favoured nation (hereinafter referred to as "MFN") customs duty rate applied on 1 January 2005.
2. If at any moment a Party reduces its MFN customs duty rates for one or more goods covered by this Agreement, that duty rate shall apply if and for as long as it is lower than the customs duty rate calculated in accordance with the tariff elimination schedule set out in Annexes IV, V and VI. During the application of the reduced MFN rate, the Parties shall consult upon request with a view to continuing the elimination schedule based on the reduced MFN customs duty rate.
3. The reduced customs duty rates calculated in accordance with Annexes IV, V and VI shall be applied rounded to the first decimal place.

*Article 2.5***Import and Export Restrictions**

1. Upon the entry into force of this Agreement, all import or export prohibitions or restrictions on trade in goods between the Parties, other than customs duties and taxes, whether made effective through quotas, import or export licenses or other measures, shall be eliminated on all products of each Party, except as specified in Annex V.
2. No new measures as referred to in paragraph 1 shall be introduced.

*Article 2.6***National Treatment**

The Parties shall apply national treatment in accordance with Article III of the GATT 1994, including its interpretative notes, which is hereby incorporated into and made part of this Agreement.

*Article 2.7***Sanitary and Phytosanitary Measures**

1. The rights and obligations of the Parties in respect of sanitary and phytosanitary measures shall be governed by the WTO Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures.
2. The Parties shall exchange names and addresses of contact points with sanitary and phytosa-

*Artikkel 2.4***Basistoll**

1. For hvert produkt skal basistollen, som de gradvise reduksjonene etter vedleggene IV, V og VI skal gjelde i forhold til, være gjeldende bestevilkårssats (heretter kalt "MFN-satsen") per 1. januar 2005.
2. Hvis en part på noe tidspunkt reduserer sin MFN-sats for en eller flere varer som omfattes av denne avtale, skal denne satsen gjelde dersom og så lenge den er lavere enn tollsatsen beregnet i henhold til tidsplanen for avskaffelse av toll i vedleggene IV, V og VI. I den perioden den reduserte MFN-satsen benyttes, skal partene på anmodning rådføre seg med hverandre, med det siktemål å gå videre med planen for avskaffelse av toll med utgangspunkt i den reduserte MFN-satsen.
3. Den reduserte tollsatsen beregnet i henhold til vedleggene IV, V og VI skal rundes av til første desimal.

*Artikkel 2.5***Import- og eksportrestriksjoner**

1. Når denne avtale trer i kraft, skal alle forbud og restriksjoner på import eller eksport av varer mellom partene, med unntak av tollavgifter og skatter, enten de har form av kvoter, import- eller eksportlisenser eller andre tiltak, avskaffes på alle produkter av alle parter, med unntak for det som er spesifisert i vedlegg V.
2. Det skal ikke innføres nye tiltak av den type som er omtalt i nr. 1.

*Artikkel 2.6***Nasjonal behandling**

Partene skal anvende nasjonal behandling, i samsvar med artikkel III i GATT 1994, inkludert artikkelens fortolkningsnoter, som herved er innlemmet i og gjort til del av denne avtale.

*Artikkel 2.7***Veterinære og plantesanitære tiltak**

1. Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til veterinære og plantesanitære tiltak skal reguleres av WTO-avtalen om anvendelse av veterinære og plantesanitære tiltak.
2. Partene skal utveksle navn og adresser til kontaktpunkter, der en kan få tak i ekspertise på veterinære og plantesanitære spørsmål, for å

nitary expertise in order to facilitate technical consultations and the exchange of information.

Article 2.8

Technical Regulations

1. The rights and obligations of the Parties in respect of technical regulations, standards and conformity assessment shall be governed by the WTO Agreement on Technical Barriers to Trade (hereinafter referred to as “the TBT Agreement”), which is hereby incorporated into and made part of this Agreement.
2. The Parties shall strengthen their cooperation in the field of technical regulations, standards and conformity assessment with a view to increasing the mutual understanding of their respective systems and facilitating access to their respective markets. To this end, they shall in particular cooperate in:
 - a) reinforcing the role of international standards as a basis for technical regulations, including conformity assessment procedures;
 - b) promoting the accreditation of conformity assessment bodies on the basis of relevant Standards and Guides of the International Standards Organisation (ISO)/International Electrotechnical Commission (IEC); and
 - c) promoting the mutual acceptance of conformity assessment results of bodies referred to in paragraph 2(b) which have been recognised under an appropriate multilateral agreement between their respective accreditation systems or bodies.
3. The Parties shall, within the context of this Article, expeditiously broaden the exchange of information and give favourable consideration to any written request for consultation.
4. The Parties recognise that a broad range of mechanisms exists to facilitate the acceptance in a Party’s territory of the results of conformity assessment procedures conducted in another Party’s territory, including:
 - a) agreements on mutual acceptance of the results of conformity assessment procedures with respect to specified regulations conducted by bodies located in the territory of the other Party;
 - b) accreditation procedures for qualifying conformity assessment bodies;
 - c) government designation of conformity assessment bodies;

gjøre det enklere å gjennomføre tekniske konsultasjoner og utveksle informasjon.

Artikkel 2.8

Tekniske forskrifter

1. Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til tekniske forskrifter, standarder og samsvarsvurderinger skal reguleres av bestemmelsene i WTO-avtalen om tekniske handelshindringer (heretter kalt “TBT-avtalen”), som herved er innlemmet i og gjort til del av denne avtale.
2. Partene skal styrke samarbeidet innenfor området tekniske forskrifter, standarder og samsvarsvurderinger, med sikte på å øke den gjensidige forståelsen av hverandres systemer og lette tilgangen til hverandres markeder. For dette formål skal de særlig samarbeide når det gjelder å:
 - a) styrke internasjonale standarders rolle som grunnlag for tekniske forskrifter, herunder prosedyrer for samsvarsvurderinger,
 - b) fremme akkreditering av organer som foretar samsvarsvurderinger, på grunnlag av relevante standarder og veiledninger fra Den internasjonale standardiseringsorganisasjonen (ISO) og Den internasjonale elektrotekniske kommisjonen (IEC), og
 - c) fremme gjensidig godkjenning av samsvarsvurderinger foretatt av slike organer som er omtalt i nr. 2 bokstav b), og som er anerkjent i henhold til en relevant multilateral avtale mellom deres respektive akkrediteringssystemer eller akkrediteringsorganer.
3. Partene skal, innenfor rammen av denne artikkel, snarest øke utvekslingen av informasjon og svare imøtekommende på enhver skriftlig anmodning om konsultasjoner.
4. Partene erkjenner at det fins et bredt spekter av mekanismer som kan gjøre det lettere på en parts territorium å godta resultatet av samsvarsvurderinger foretatt på en annen parts territorium, herunder:
 - a) avtaler om gjensidig godkjenning av resultatene av samsvarsvurderingsprosedyrer med hensyn til spesifiserte forskrifter, som gjennomføres av organer på den annen parts territorium,
 - b) akkrediteringsprosedyrer for kvalifisering av samsvarsvurderinger,
 - c) statlig utnevning av samsvarsvurderingsorganer,

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

- d) recognition by one Party of the results of conformity assessments performed in another Party's territory;
- e) voluntary arrangements between conformity assessment bodies in each Party's territory; and
- f) the importing Party's acceptance of a supplier's declaration of conformity.

The Parties shall, at the latest three years after the date of entry into force of this Agreement, assess in the Joint Committee referred to in Article 8.1 (hereinafter referred to as the "Joint Committee") progress with regard to the acceptance of the results of conformity assessment between them and, to the extent necessary, agree on further steps.

5. Without prejudice to paragraph 1, the Parties agree to exchange information and to hold expert consultations to address any matter that may arise from the application of specific technical regulations, standards and conformity assessment procedures and which according to Korea or one or more of the EFTA States has created or is likely to create an obstacle to trade between the Parties, with a view to working out an appropriate solution in conformity with the TBT Agreement. The Joint Committee shall be informed of such consultations.

Article 2.9

Subsidies and Countervailing Measures

1. The rights and obligations of the Parties relating to subsidies and countervailing measures shall be governed by Articles VI and XVI of the GATT 1994 and the WTO Agreement on Subsidies and Countervailing Measures, except as provided for in paragraph 2.
2. Before a Party initiates an investigation to determine the existence, degree and effect of any alleged subsidy in an EFTA State or in Korea, as provided for in Article 11 of the WTO Agreement on Subsidies and Countervailing Measures, the Party considering initiating an investigation shall notify in writing the Party whose goods are subject to investigation and allow for a 30 day period with a view to finding a mutually acceptable solution. The consultations shall take place in the Joint Committee if any Party so requests within ten days from the receipt of the notification.

- d) anerkjennelse fra en parts side av resultatene av samsvarsvurderinger foretatt på en annen parts territorium,
- e) frivillige ordninger mellom samsvarsvurderingsorganer på hver parts territorium, og
- f) godkjenning fra den importerende parts side av en leverandørs samsvarserklæring

Partene skal, senest tre år etter at denne avtale er trådt i kraft, i Den blandede komité som er omtalt i artikkel 8.1 (heretter kalt "Den blandede komité"), vurdere framdriften når det gjelder godkjenning av resultatene av samsvarsvurderinger dem imellom, og, i den grad det er nødvendig, bli enige om videre skritt.

5. Partene er, med forbehold for nr. 1, enige om å utveksle informasjon og gjennomføre ekspertkonsultasjoner, for å ta opp ethvert spørsmål som måtte oppstå i forbindelse med anvendelsen av spesifikke tekniske forskrifter, standarder og prosedyrer for samsvarsvurderinger, og som ifølge Korea eller en eller flere av EFTA-statene har skapt eller antas å ville skape en hindring for handelen mellom partene, med det siktemål å komme fram til en hensiktsmessig løsning i samsvar med TBT-avtalen. Den blandede komité skal orienteres om slike konsultasjoner.

Artikkel 2.9

Subsidier og utjevningstiltak

1. Partenes rettigheter og forpliktelser når det gjelder subsidier og utjevningstiltak, skal reguleres av artiklene VI og XVI i GATT 1994 og WTO-avtalen om subsidier og utjevningstiltak, med unntak for det som er bestemt i nr. 2.
2. Før en part iverksetter en undersøkelse for å fastslå eksistensen, omfanget og effekten av en påstått subsidiering i en EFTA-stat eller i Korea, slik artikkel 11 i WTO-avtalen om subsidier og utjevningstiltak gir høve til, skal den parten som vurderer å iverksette undersøkelsen, skriftlig underrette den part hvis varer er gjenstand for gransking, og gi en frist på 30 dager for å finne en løsning som begge parter kan godta. Konsultasjonene skal finne sted i Den blandede komité, dersom en av partene ber om det innen 10 dager etter at underretningen er mottatt.

*Article 2.10***Anti-Dumping**

1. The Parties retain their rights and obligations under Article VI of the GATT 1994 and the Agreement on Implementation of Article VI of the GATT 1994 (hereinafter referred to as the “WTO Agreement on Anti-Dumping”), subject to the following:
 - a) The Parties shall endeavour to refrain from initiating anti-dumping procedures against each other. To this end, when a Party receives a properly documented application and before initiating an investigation under the WTO Agreement on Anti-Dumping, the Party shall notify in writing the other Party whose goods are allegedly being dumped and allow for consultations with a view to finding a mutually acceptable solution. The outcome of the consultations shall be communicated to the other Parties.
 - b) If a Party takes a decision to impose an anti-dumping duty pursuant to Article 9.1 of the WTO Agreement on Anti-Dumping, the Party taking such a decision shall apply the “lesser duty” rule by imposing a duty which is less than the dumping margin where such lesser duty would be adequate to remove the injury to the domestic industry.
2. Five years after the entry into force of this Agreement, the Parties shall in the Joint Committee review whether there is need to maintain the possibility to take anti-dumping measures between them. If the Parties decide, after the first review, to maintain the possibility they shall thereafter conduct biennial reviews of this matter in the Joint Committee.

*Article 2.11***Bilateral Safeguard Measures**

1. Where, as a result of the reduction or elimination of a customs duty under this Agreement, any product originating in a Party is being imported into the territory of another Party in such increased quantities, in absolute terms or relative to domestic production, and under such conditions as to constitute a substantial cause of serious injury or threat thereof to the domestic industry of like or directly competitive products in the territory of the importing Party, the importing Party may take emergency measures to the minimum extent necessary to remedy or prevent the injury, subject to the provisions of the following paragraphs of this Article.

*Artikkel 2.10***Tiltak mot dumping**

1. Partene beholder sine rettigheter og forpliktelser i henhold til artikkel VI i GATT 1994 og Avtalen om gjennomføring av artikkel VI i GATT 1994 (heretter kalt “WTO-avtalen om tiltak mot dumping”), med forbehold for følgende:
 - a) Partene skal prøve å avstå fra å innlede anti-dumpingsprosedyrer mot hverandre. Når en part mottar en behørig dokumentert forespørsel, og før det iverksettes gransking i henhold til WTO-avtalen om tiltak mot dumping, skal derfor vedkommende part
 - b) Dersom en part beslutter å innføre en toll på grunn av dumping i henhold til artikkel 9 nr. 1 i WTO-avtalen om tiltak mot dumping, skal den part som treffer denne beslutningen anvende regelen om “lavere sats”, ved å illegge en toll som er mindre enn dumpingmarginen, dersom en slik lavere tollsats vil være tilstrekkelig for å oppveie skaden for den innenlandske industrien.
2. Fem år etter at denne avtale er trådt i kraft, skal partene vurdere i Den blandede komité om det er behov for å opprettholde muligheten for å innføre tiltak mot dumping dem imellom. Dersom partene etter den første vurderingen beslutter å opprettholde muligheten, skal de deretter ta stilling til dette spørsmålet i Den blandede komité annethvert år.

*Artikkel 2.11***Bilaterale beskyttelsestiltak**

1. Dersom et produkt som har sin opprinnelse i en av partene, importeres til en annen parts territorium i et slikt økt omfang, i absolutte tall eller i forhold til den innenlandske produksjonen, og under slike forhold, at det forårsaker eller truer med å forårsake alvorlig skade for innenlandske produsenter av tilsvarende eller direkte konkurrerende produkter på territoriet til den importerende part, som følge av at en tollavgift er redusert eller avskaffet innenfor rammen av denne avtale, kan den importerende part iverksette krisetiltak i den grad det er absolutt nødvendig for å bøte på eller forhindre skaden, med forbehold for bestemmelsene i de følgende numre av denne artikkel.

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

2. Emergency measures shall only be taken upon clear evidence that increased imports have caused or are threatening to cause serious injury pursuant to an investigation in accordance with the procedures laid down in the WTO Agreement on Safeguards.
 3. The Party intending to take an emergency action under this Article shall immediately, and in any case before taking a measure, make notification to the other Parties and the Joint Committee. The notification shall contain all pertinent information, which shall include evidence of serious injury or threat thereof caused by increased imports, precise description of the product involved, and the proposed measure, proposed date of introduction, expected duration and timetable for the progressive removal of the measure. A Party that may be affected by the measure shall be offered compensation in the form of substantially equivalent trade liberalization in relation to the imports from any such Party.
 4. If the conditions in paragraph 1 are met, the importing Party may:
 - a) suspend the further reduction of any rate of customs duty provided for under this Agreement for the product; or
 - b) increase the rate of customs duty for the product to a level not to exceed the lesser of:
 - c) the MFN rate of duty applied at the time the action is taken; or
 - d) the MFN rate of duty applied on the day immediately preceding the date of the entry into force of this Agreement.
 5. Emergency measures shall be taken for a period not exceeding one year. In very exceptional circumstances, after review by the Joint Committee, measures may be taken up to a total maximum period of three years. No measures shall be applied to the import of a product, which has previously been subject to such a measure, for a period of, at least, three years since the expiry of the measure.
 6. The Joint Committee shall, within 30 days from the date of notification, examine the information provided under paragraph 3 in order to facilitate a mutually acceptable resolution of the matter. In the absence of such resolution, the importing Party may adopt a measure pursuant to paragraph 4 to remedy the problem, and, in the absence of mutually agreed compensation, the Party against whose product the measure is taken may take compensatory action. The safeguard measure and the compensatory action shall be immediately notified to the other Par-
2. Krisetiltak skal bare iverksettes dersom det foreligger klare bevis for at økt import har forårsaket eller truer med å forårsake alvorlig skade, i henhold til en gransking i samsvar med de prosedyrer som er fastlagt i WTO-avtalen om beskyttelsestiltak.
 3. Den part som har til hensikt å iverksette et krisetiltak i henhold til denne artikkel, skal omgående, og i alle tilfelle før tiltaket settes i verk, underrette de andre partene og Den blandede komité om dette. Underretningen skal inneholde all relevant informasjon, herunder bevis for at økt import har forårsaket eller truer med å forårsake alvorlig skade, en nøyaktig beskrivelse av det aktuelle produktet og det foreslåtte tiltaket, forslag til iverksettingsdato, samt forventet varighet og tidsplan for gradvis oppheving av tiltaket. En part som kan bli berørt av tiltaket, skal tilbys kompensasjon i form av en i hovedsak likeverdig handelsliberalisering med hensyn til importen fra denne parten.
 4. Dersom vilkårene i nr. 1 er oppfylt, kan den importerende part:
 - a) utsette den videre reduksjon av en eventuell tollsats for vedkommende produkt i henhold til denne avtale, eller
 - b) øke tollsatsen for vedkommende produkt til et nivå som ikke skal overstige det laveste av:
 - c) gjeldende MFN-sats på det tidspunktet tiltaket settes i verk, eller
 - d) gjeldende MFN-sats dagen før denne avtale trer i kraft.
 5. Krisetiltak skal ikke vare lenger enn ett år. Hvis det foreligger helt eksepsjonelle omstendigheter, kan tiltakene vare i en periode på til sammen maksimalt tre år, etter en vurdering i Den blandede komité. Det skal ikke iverksettes tiltak mot import av et produkt som tidligere har vært gjenstand for et slikt tiltak, før det er gått minst tre år etter at tiltaket ble opphevet.
 6. Den blandede komité skal, innen 30 dager etter at den ble underrettet, undersøke de opplysninger som er gitt i henhold til nr. 3, og prøve å legge til rette for en gjensidig akseptabel løsning på problemet. Dersom det ikke lykkes å finne en løsning, kan den importerende part treffe tiltak i henhold til nr. 4, for å rette på problemet, og den part, hvis produkt er gjenstand for tiltaket, kan, dersom det ikke oppnås enighet om en kompensasjon, iverksette kompensierende tiltak. De andre partene og Den blandede komité skal omgående underrettes om

ties and the Joint Committee. In the selection of the safeguard measure and the compensatory action, priority must be given to the action which least disturbs the functioning of this Agreement. The compensatory action shall normally consist of suspension of concessions having substantially equivalent trade effects or concessions substantially equivalent to the value of the additional duties expected to result from the emergency action. The Party taking such action shall apply the action only for the minimum period necessary to achieve the substantially equivalent trade effects and in any event, only while the measure under paragraph 4 is being applied.

7. Upon the termination of the measure, the rate of customs duty shall be the rate which would have been in effect but for the measure.
8. In critical circumstances, where delay would cause damage which would be difficult to repair, a Party may take a provisional emergency measure pursuant to a preliminary determination that there is clear evidence that increased imports constitute a substantial cause of serious injury, or threat thereof, to the domestic industry. The Party intending to take such a measure shall immediately notify the other Parties and the Joint Committee thereof. Within 30 days of the date of the notification, the pertinent procedures set out in paragraphs 2 to 6, including for compensatory action, shall be initiated. Any compensation shall be based on the total period of application of the provisional emergency measure and of the emergency measure.
9. Any provisional measures shall be terminated within 200 days at the latest. The period of application of any such provisional measure shall be counted as part of the duration of the measure set out in paragraph 4 and any extension thereof. Any tariff increases shall be promptly refunded if the investigation described in paragraph 2 does not result in a finding that the conditions of paragraph 1 are met.
10. Five years after the date of entry into force of this Agreement, the Parties shall in the Joint Committee review whether there is need to maintain the possibility to take safeguard measures between them. If the Parties decide, after the first review to maintain the possibility, they shall thereafter conduct biennial review of this matter in the Joint Committee.

beskyttelsestiltaket og det kompenserende tiltaket. Når det gjelder valg av beskyttelsestiltak og kompenserende tiltak, skal slike tiltak prioriteres som virker minst forstyrrende inn på gjennomføringen av denne avtale. Det kompenserende tiltaket skal normalt bestå av en utsettelse av tollkonesjoner med i hovedsak likeverdig virkning på handelen, eller konsesjoner som i hovedsak tilsvare verdien av den tilleggstollen som forventes å være resultatet av krisetiltaket. Den part som iverksetter tiltaket skal bare opprettholde tiltaket så lenge det er nødvendig for å oppnå en i hovedsak likeverdig virkning på handelen, og i alle tilfelle bare så lenge tiltaket i henhold til nr. 4 opprettholdes.

7. Når tiltaket er opphevet, skal tollsatsen være den samme som den hadde vært dersom det ikke hadde vært iverksatt noe tiltak.
8. I kritiske tilfeller, der en utsettelse ville forårsake skader som det ville være vanskelig å reparere, kan en part iverksette et midlertidig krisetiltak ut i fra den foreløpige vurdering at det er klart belegg for at økt import forårsaker, eller truer med å forårsake, alvorlig skade for den hjemlige industri. Den part som har til hensikt å iverksette et slikt tiltak, skal omgående orientere de andre partene og Den blandede komité om dette. Innen 30 dager fra datoen for underretningen skal de relevante prosedyrer fastlagt i nr. 2-6, herunder prosedyren for kompenserende tiltak, være innledet. En eventuell kompensasjon skal være basert på den samlede perioden med midlertidig krisetiltak og krisetiltak.
9. Midlertidige tiltak skal oppheves senest innen 200 dager. Den tiden et slikt midlertidig tiltak gjelder skal regnes som en del av varigheten til det tiltaket som er omtalt i nr. 4 og en eventuell forlengelse av dette. En eventuell tolløkning skal omgående refunderes dersom granskingen omtalt i nr. 2 ikke kommer til det resultat at vilkårene i nr. 1 er oppfylt.
10. Fem år etter at denne avtale er trådt i kraft, skal partene vurdere i Den blandede komité om det er behov for å opprettholde muligheten for å innføre beskyttelsestiltak dem imellom. Dersom partene etter den første vurderingen beslutter å opprettholde muligheten, skal de deretter ta stilling til dette spørsmålet i Den blandede komité annethvert år.

*Article 2.12***Balance-of-Payments Difficulties**

1. The Parties shall endeavour to avoid the imposition of restrictive measures for balance-of-payments purposes.
2. A Party in serious balance-of-payments difficulties, or under imminent threat thereof, may, in accordance with the conditions established under the GATT 1994 and the WTO Understanding on the Balance-of-Payments Provisions, adopt trade restrictive measures, which shall be of limited duration and non-discriminatory, and may not go beyond what is necessary to remedy the balance-of-payments situation. The relevant provisions of the GATT 1994 and the WTO Understanding on the Balance-of-Payments Provisions are hereby incorporated into and made part of this Agreement.
3. The Party introducing a measure under this Article shall promptly notify the other Parties and the Joint Committee thereof.

*Article 2.13***Exceptions and other Rights and Obligations**

The following rights and obligations of the Parties shall be governed by the corresponding Articles of the GATT 1994, which are hereby incorporated into and made part of this Agreement:

- a) in respect of state trading enterprises, by Article XVII and the Understanding on the Interpretation of Article XVII;
- b) in respect of general exceptions, by Article XX; and
- c) in respect of security exceptions, by Article XXI.

*Chapter 3***Trade in services***Article 3.1***Scope and Coverage**

1. This Chapter applies to measures affecting trade in services taken by central, regional or local governments and authorities as well as by non-governmental bodies in the exercise of powers delegated by central, regional or local governments or authorities. It applies to measures in all services sectors except as provided for in Article 4.1. It does not apply to measures affecting air traffic rights or measures affecting services directly related to the exercise of air traffic rights, except as provided for in paragraph 3 of the GATS Annex on Air Transport Services.

*Artikkel 2.12***Problemer med betalingsbalansen**

1. Partene skal gjøre sitt beste for å unngå å iverksette restriktive tiltak av hensyn til betalingsbalansen.
2. En part som har, eller som står i umiddelbar fare for å få, alvorlige problemer med betalingsbalansen, kan, i samsvar med de vilkår som er fastlagt i GATT 1994 og WTO-overenskomsten om betalingsbalanse-bestemmelsene, innføre handelsrestriksjoner, som skal ha en begrenset varighet, være ikke-diskriminerende og ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å rette opp situasjonen på betalingsbalansen. De relevante bestemmelsene i GATT 1994 og WTO-overenskomsten om betalingsbalanse-bestemmelsene er herved innlemmet i og gjort til del av denne avtale.
3. En part som iverksetter et tiltak etter denne artikkel, skal omgående underrette de andre partene og Den blandede komité om dette.

*Artikkel 2.13***Unntak og andre rettigheter og forpliktelser**

Partenes rettigheter og forpliktelser på følgende områder skal reguleres av de motsvarende artikler i GATT 1994, som herved er innlemmet i og gjort til del av denne avtale:

- a) når det gjelder statlige handelsforetak, av artikkel XVII og overenskomsten om fortolkning av artikkel XVII,
- b) når det gjelder generelle unntak, av artikkel XX, og
- c) når det gjelder unntak av sikkerhetsgrunner, av artikkel XXI.

*Kapittel 3***Handel med tjenester***Artikkel 3.1***Virkeområde og omfang**

1. Dette kapittel gjelder for tiltak som berører handel med tjenester, og som innføres av sentrale,

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

2. Articles 3.4, 3.5 and 3.6 shall not apply to laws, regulations or requirements governing the procurement by government agencies of services purchased for governmental purposes and not for commercial resale or for use in the supply of services for commercial sale.

Article 3.2

Incorporation of Provisions from the GATS

Wherever a provision of this Chapter provides that a provision of the GATS is incorporated into and made part of this Chapter, the meaning of the terms used in the GATS provision shall be understood as follows:

- a) “Member” shall mean “Party”, except that “among Members” shall mean “among Members of the WTO”;
- b) “Schedules” shall mean the Schedules referred to in Article 3.16 and contained in Annex VII; and
- c) “Specific Commitment” shall mean a specific commitment in a Schedule referred to in Article 3.16.

Article 3.3

Definitions

For purposes of this Chapter:

1. The following definitions of Article I of the GATS are incorporated into and made part of this Chapter:
 - a) “trade in services”;
 - b) “services”; and
 - c) “a service supplied in the exercise of governmental authority”.
2. “Service supplier” means any person that supplies, or seeks to supply, a service.¹
3. “Natural person of a Party” is, under its legislation, a national of that Party, or a permanent resident of that Party if that Party accords substantially the same treatment to its permanent residents as to its nationals in respect of measures affecting trade in services.
4. “Juridical person of a Party” means a juridical person which is either:

¹ Where the service is not supplied directly by a juridical person but through other forms of commercial presence such as a branch or a representative office, the service supplier (i.e. the juridical person) shall, nonetheless, through such commercial presence be accorded the treatment provided for service suppliers under this Chapter. Such treatment shall be extended to the commercial presence through which the service is supplied or sought to be supplied and need not be extended to any other parts of the service supplier located outside the territory where the service is supplied or sought to be supplied.

2. Artikkene 3.4, 3.5 og 3.6 skal ikke gjelde for lover, forskrifter eller vilkår som regulerer offentlige etaters innkjøp av tjenester for offentlige formål, når disse ikke blir kjøpt for kommersielt videresalg eller for bruk i produksjon av tjenester for kommersielt salg.

Artikkel 3.2

Innlemming av bestemmelser fra GATS

Når en bestemmelse i dette kapittel fastslår at en bestemmelse i GATS innlemmes i og gjøres til del av dette kapittel, skal begrepene som brukes i GATS forstås på følgende vis:

- a) Med “medlem” skal forstås “part”, unntatt i tilfellet “blant medlemmene”, som skal bety “blant WTOs medlemmer”.
- b) Med “bindingslister” skal forstås de lister som er omtalt i artikkel 3.16, og som er å finne i vedlegg VII.
- c) Med “spesifikk forpliktelse” skal forstås en spesifikk forpliktelse i en bindingsliste omtalt i artikkel 3.16.

Artikkel 3.3

Definisjoner

Definisjoner for dette kapittel:

1. Følgende definisjoner i artikkel I i GATS innlemmes i og gjøres til del av dette kapittel:
 - a) “handel med tjenester”,
 - b) “tjenester”, og
 - c) “tjenester som ytes under utøvelse av statlig myndighet”.
2. Med “tjenesteyter” menes en person som yter eller søker å yte en tjeneste.¹
3. En “fysisk person fra en part” er en borger av vedkommende part, i henhold til partens lovgivning, eller en person som er fast bosatt i vedkommende part, dersom denne part gir fast bosatte samme behandling på alle vesentlige punkter som den gir sine borgere med hensyn til tiltak som berører handel med tjenester.
4. Med “juridisk person fra en part” menes en juridisk person som enten er:

¹ Når tjenesten ikke ytes direkte av en juridisk person, men gjennom andre former for kommersiell tilstedeværelse, som for eksempel en filial eller et representasjonskontor, skal tjenesteyteren (dvs. den juridiske personen) likevel gjennom denne kommersielle tilstedeværelsen gis den behandling som er fastsatt for tjenesteytere i dette kapittel. Denne behandlingen skal også gjelde den kommersielle tilstedeværelsen som tjenesten ytes eller søkes ytt gjennom, men den behøver ikke å gjelde for andre deler av tjenesteyteren, som befinner seg utenfor territoriet hvor tjenesten ytes eller søkes ytt.

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

- a) constituted or otherwise organised under the law of that Party, and
- i. is engaged in substantive business operations in the territory of any Party; or
 - ii. is engaged in substantive business operations in the territory of any Member of the WTO and is owned or controlled by natural persons of that Party or by juridical persons that meet the conditions of paragraph 4(a) (i);
- or
- b) in the case of the supply of a service through commercial presence, owned or controlled by:
- i. natural persons of that Party; or
 - ii. juridical persons that meet the conditions of paragraph 4(a).
5. The following definitions of Article XXVIII of the GATS are hereby incorporated into and made part of this Chapter:
- a) “measure”;
 - b) “supply of a service”;
 - c) “measures by Members affecting trade in services”;
 - d) “commercial presence”;
 - e) “sector” of a service;
 - f) “service of another Member”;
 - g) “monopoly supplier of a service”;
 - h) “service consumer”;
 - i) “person”;
 - j) “juridical person”;
 - k) “owned”, “controlled” and “affiliated”; and
 - l) “direct taxes”.
- a) konstituert eller på annen måte organisert i henhold til vedkommende parts lovgivning, og
- i. driver selvstendig forretningsvirksomhet på territoriet til en av partene, eller
 - ii. driver selvstendig forretningsvirksomhet på territoriet til et av medlemmene i WTO, og er eid eller kontrollert av fysiske personer fra vedkommende part eller av juridiske personer som tilfredsstiller vilkårene i nr. 4 bokstav a) i),
- eller som,
- b) der det er snakk om tjenesteyting gjennom en kommersiell tilstedeværelse, er eid eller kontrollert av:
- i. fysiske personer fra vedkommende part, eller
 - ii. juridiske personer som oppfyller vilkårene i nr. 4 bokstav a).
5. Følgende definisjoner i artikkel XXVIII i GATS er herved innlemmet i og gjort til del av dette kapittel:
- a) “tiltak”,
 - b) “ytelse av en tjeneste”,
 - c) “tiltak medlemmene treffer som har innvirkning på handelen med tjenester”,
 - d) “kommersiell tilstedeværelse”,
 - e) en tjenestes “sektor”,
 - f) “annet medlems tjeneste”,
 - g) “tjenesteyter med monopol”,
 - h) “tjenesteforbruker”,
 - i) “person”,
 - j) “juridisk person”,
 - k) “eid”, “kontrollert” og “tilsluttet”, og
 - l) “direkte skatter”.

Article 3.4

Most Favoured Nation Treatment

1. Without prejudice to measures taken in accordance with Article VII of the GATS, and except as provided for in its List of MFN-exemptions contained in Annex VIII, a Party shall accord immediately and unconditionally, in respect of all measures affecting the supply of services, to services and service suppliers of another Party treatment no less favourable than the treatment it accords to like services and service suppliers of any non-Party.
2. Treatment granted under other agreements concluded by one of the Parties and notified under Article V or Article V bis of the GATS shall not be subject to paragraph 1.

Artikkel 3.4

Bestevilkårsbehandling

1. Med forbehold for tiltak som er innført i samsvar med artikkel VII i GATS, og med unntak for det som er bestemt i partens liste over fritak fra bestevilkårsbehandling i vedlegg VIII, skal en part, med hensyn til alle tiltak som berører yting av tjenester, umiddelbart og uten å stille vilkår gi tjenester og tjenesteleverandører fra en annen part en behandling som ikke er mindre gunstig enn den behandling den gir tilsvarende tjenester og tjenesteleverandører fra en ikke-part.
2. Behandling som gis i henhold til andre avtaler som en av partene har inngått, og som det er gitt underretning om i henhold til artikkel V eller artikkel V a i GATS, skal ikke omfattes av nr. 1.

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

tifications granted in the territory of that other Party should also be recognised.

2. Any such agreement or arrangement or autonomous recognition shall be in conformity with the relevant provisions of the WTO Agreement and, in particular, Article VII of the GATS.
3. Annex IX applies to mutual recognition of, inter alia, education or experience, qualifications, licenses, certification or accreditation of service suppliers.

Article 3.10

Movement of Natural Persons

The rights and obligations of the Parties in respect of the movement of natural persons of a Party supplying services shall be governed by the GATS Annex on Movement of Natural Persons Supplying Services, which is hereby incorporated into and made part of this Chapter.

Article 3.11

Monopolies and Exclusive Service Suppliers

The rights and obligations of the Parties in respect of monopolies and exclusive service suppliers shall be governed by paragraphs 1, 2 and 5 of Article VIII of the GATS, which are hereby incorporated into and made part of this Chapter.

Article 3.12

Business Practices

The rights and obligations of the Parties in respect of business practices shall be governed by Article IX of the GATS, which is hereby incorporated into and made part of this Chapter.

Article 3.13

Payments and Transfers

1. Subject to its specific commitments and except under the circumstances envisaged in Article 3.14, a Party shall not apply restrictions on international transfers and payments for current transactions relating to the supply of a service with another Party.
2. Nothing in this Chapter shall affect the rights and obligations of the Parties under the Articles of the Agreement of the International Monetary Fund (IMF), including the use of exchange actions which are in conformity with the Articles of the Agreement of the IMF, provided that

muligheter til å vise at også utdanning eller erfaring fra, eller vilkår som er oppfylt eller lisensiering og attester som er gitt på territoriet til denne andre parten, bør godkjennes.

2. Enhver slik avtale eller ordning eller frittstående godkjenning skal være i samsvar med de relevante bestemmelser i WTO-avtalen, og særlig med artikkel VII i GATS.
3. Vedlegg IX gjelder gjensidig godkjenning av bl.a. utdanning og erfaring, kvalifikasjoner, lisensiering og attester, samt akkreditering av tjenesteleverandører.

Artikkel 3.10

Bevegelse for fysiske personer

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til bevegelse for fysiske personer som yter tjenester, skal reguleres av vedlegget til GATS om bevegelse for fysiske personer som yter tjenester, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.

Artikkel 3.11

Monopoler og tjenesteleverandører med eksklusive rettigheter

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til monopoler og tjenesteleverandører med eksklusive rettigheter skal reguleres av nr. 1, 2 og 5 i artikkel VIII i GATS, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.

Artikkel 3.12

Forretningspraksis

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til forretningspraksis skal reguleres av artikkel IX i GATS, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.

Artikkel 3.13

Betalinger og overføringer

1. Med forbehold for vedkommende parts spesifikke forpliktelser, og med unntak for de omstendigheter som er nevnt i artikkel 3.14, skal en part ikke legge restriksjoner på internasjonale overføringer og betalinger for løpende transaksjoner i forbindelse med yting av en tjeneste overfor en annen part.
2. Ikke noe i dette kapittel skal virke inn på partenes rettigheter og forpliktelser i henhold til artiklene i avtalen om Det internasjonale valutafondet (IMF), herunder bruken av valutatiltak som er i samsvar med artiklene i IMF-avtalen, med det forbehold at en part ikke skal inn-

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

a Party shall not impose restrictions on capital transactions inconsistently with its specific commitments, except under Article 3.14 or at the request of the IMF.

Article 3.14

Restrictions to Safeguard the Balance of Payments

1. The Parties shall endeavour to avoid the imposition of restrictions to safeguard the balance of payments.
2. The rights and obligations of the Parties in respect of such restrictions shall be governed by paragraphs 1 to 3 of Article XII of the GATS, which are hereby incorporated into and made part of this Chapter.
3. A Party adopting or maintaining such restrictions shall promptly notify the Joint Committee thereof.

Article 3.15

Exceptions

The rights and obligations of the Parties in respect of general and security exceptions shall be governed by Articles XIV and XIV bis of the GATS, which are hereby incorporated into and made part of this Chapter.

Article 3.16

Schedules of Specific Commitments

1. Each Party shall set out in a Schedule the specific commitments it undertakes under Articles 3.5, 3.6 and 3.7. With respect to sectors where such specific commitments are undertaken, each Schedule shall specify the elements set forth in paragraphs (a) to (d) of paragraph 1 of Article XX of the GATS.
2. Measures inconsistent with both Articles 3.5 and 3.6 shall be dealt with as provided for in paragraph 2 of Article XX of the GATS.
3. The Parties' Schedules of specific commitments are set out in Annex VII.
4. Particular aspects of market access, national treatment and additional commitments applicable to telecommunications services and to co-production of broadcasting programmes are dealt with in Annexes X and XI.

Article 3.17

Modification of Schedules

The Parties shall, upon written request by a Party, hold consultations to consider any modification or withdrawal of a specific commitment in its Sche-

føre restriksjoner på kapitaltransaksjoner i strid med sine spesifikke forpliktelser, unntatt etter artikkel 3.14 eller etter anmodning fra IMF.

Artikkel 3.14

Restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen

1. Partene skal prøve å unngå å innføre restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen.
2. Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til slike restriksjoner skal reguleres av numrene 1-3 i artikkel XII i GATS, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.
3. En part som innfører eller opprettholder slike restriksjoner skal omgående underrette Den blandede komité om dette.

Artikkel 3.15

Unntak

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til generelle unntak og unntak av sikkerhetsgrunner skal reguleres av artikkel XIV og artikkel XIV a i GATS, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.

Artikkel 3.16

Bindingslister over spesifikke forpliktelser

1. Hver part skal sette opp de spesifikke forpliktelser den påtar seg i henhold til artiklene 3.5, 3.6 og 3.7 i en bindingsliste. Hver bindingsliste skal spesifisere de elementer som er anført i nr. 1 bokstavene a)-d) i artikkel XX i GATS med hensyn til sektorer der parten påtar seg slike forpliktelser.
2. Tiltak som er uforenlige med både artikkel 3.5 og artikkel 3.6 skal behandles som fastsatt i nr. 2 i artikkel XX i GATS.
3. Partenes bindingslister over spesifikke forpliktelser er å finne i vedlegg VII.
4. Særskilte aspekter ved markedsadgang, nasjonal behandling og tilleggsforpliktelser, som gjelder for teletjenester og samproduksjon av kringkastingprogrammer, er behandlet i vedleggene X og XI.

Artikkel 3.17

Endring av bindingslister

Partene skal, etter skriftlig anmodning fra en part, gjennomføre konsultasjoner for å vurdere en eventuell endring i eller tilbaketrekking av en spesifikk

dule of specific commitments. The consultations shall be held within three months after the requesting Party made its request. In the consultations, the Parties shall aim to ensure that a general level of mutually advantageous commitments not less favourable to trade than that provided for in the Schedule of specific commitments prior to such consultations is maintained. Modifications of Schedules are subject to the procedures set out in Article 8.1.

Article 3.18

Transparency

The rights and obligations of the Parties in respect of transparency shall be governed by paragraphs 1 and 2 of Article III and by Article III bis of the GATS, which are hereby incorporated into and made part of this Chapter.

Article 3.19

Review

With the objective of further liberalisation of trade in services between them, the Parties commit themselves to review every two years their Schedules of specific commitments and their Lists of MFN-exemptions. The first review shall take place not later than three years after the entry into force of this Agreement.

Article 3.20

Annexes

The following Annexes attached to this Agreement form an integral part of this Chapter:

- Annex VII (Schedules of Specific Commitments);
- Annex VIII (Lists of MFN-exemptions);
- Annex IX (Mutual Recognition);
- Annex X (Telecommunications Services); and
- Annex XI (Co-production of Broadcasting Programmes).

Chapter 4

Financial Services

Article 4.1

Scope and Coverage

1. This Chapter applies to measures affecting trade in financial services taken by central, regional or local governments and authorities as well as by non-governmental bodies in the exercise of powers delegated by central, regional or local governments or authorities.

forpliktelse i partens bindingsliste over spesifikke forpliktelser. Konsultasjonene skal finne sted innen tre måneder etter at den anmodende part fremmet sin anmodning. Under konsultasjonene skal partene tilstrebe å sikre at det opprettholdes et generelt nivå av gjensidig fordelaktige forpliktelser, som ikke er mindre gunstig for handelen enn det som var fastsatt i bindingslisten over spesifikke forpliktelser før disse konsultasjonene tok til.

Artikkel 3.18

Åpenhet

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til åpenhet skal reguleres av nr. 1 og 2 i artikkel III og av artikkel III a i GATS, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.

Artikkel 3.19

Gjennomgang

Partene forplikter seg til å foreta en gjennomgang av sine bindingslister over spesifikke forpliktelser og sine lister over MFN-fritak annethvert år, med det formål å liberalisere ytterligere handelen med tjenester dem imellom. Den første gjennomgangen skal finne sted senest tre år etter at denne avtale er trådt i kraft.

Artikkel 3.20

Vedlegg

Følgende vedlegg til denne avtale utgjør en integrert del av dette kapittel:

- Vedlegg VII (Bindingslister over spesifikke forpliktelser),
- Vedlegg VIII (Lister over MFN-fritak),
- Vedlegg IX (Gjensidig godkjenning),
- Vedlegg X (Teletjenester), og
- Vedlegg XI (Samproduksjon av kringkastingsprogrammer).

Kapittel 4

Finansielle tjenester

Artikkel 4.1

Virkeområde og omfang

1. Dette kapittel gjelder tiltak som berører handel med finansielle tjenester, og som innføres av sentrale,

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

2. Articles 4.4, 4.5 and 4.6 shall not apply to laws, regulations or requirements governing the procurement by government agencies of financial services purchased for governmental purposes and not for commercial resale or for use in the supply of services for commercial sale.
3. Chapter 3 applies to measures described in paragraph 1 where this is specifically provided for by this Chapter.

Article 4.2

Incorporation of Provisions from the GATS

Article 3.2 shall apply to this Chapter

Article 4.3

Definitions

1. Except for its paragraph 1(c), Article 3.3 shall apply to this Chapter.
2. The following definitions of the GATS Annex on Financial Services are incorporated into and made part of this Chapter:
 - a) “services supplied in the exercise of governmental authority” (paragraphs 1 (b) and (c) of the Annex);
 - b) “a financial service” (paragraph 5 (a) of the Annex);
 - c) “financial service supplier” (paragraph 5 (b) of the Annex); and
 - d) “public entity” (paragraph 5 (c) of the Annex).

Article 4.4

Most Favoured Nation Treatment

Article 3.4 shall apply to this Chapter.

Article 4.5

Market Access

Commitments on market access shall be governed by Article XVI of the GATS, which is hereby incorporated into and made part of this Chapter.

Article 4.6

National Treatment

1. Commitments on national treatment shall be governed by Article XVII of the GATS, which is hereby incorporated into and made part of this Chapter.
2. In addition, under terms and conditions that accord national treatment, each Party shall grant to financial service suppliers of another Party established in its territory access to payment and clearing systems operated by public entities and to official funding and refinancing

2. Artikkene 4.4, 4.5 og 4.6 skal ikke gjelde for lover, forskrifter eller vilkår som regulerer offentlige etaters innkjøp av finansielle tjenester for offentlige formål, når disse ikke blir kjøpt for kommersielt videresalg eller for bruk i produksjon av tjenester for kommersielt salg.
3. Kapittel 3 gjelder for tiltak beskrevet i nr. 1, der dette er spesifikt bestemt i dette kapittel.

Artikkel 4.2

Innlemming av bestemmelser fra GATS

Artikkel 3.2 skal gjelde for dette kapittel.

Artikkel 4.3

Definisjoner

1. Med unntak av nr. 1 bokstav c) skal artikkel 3.3 gjelde for dette kapittel.
2. Følgende definisjoner i vedlegget til GATS om finansielle tjenester er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel:
 - a) “tjenester som ytes under utøvelse av statlig myndighet” (nr. 1 bokstav b) og c) i vedlegget),
 - b) “finansiell tjeneste” (nr. 5 bokstav a) i vedlegget),
 - c) “finansiell tjenesteyter” (nr. 5 bokstav b) i vedlegget), og
 - d) “offentlig institusjon” (nr. 5 bokstav c) i vedlegget).

Artikkel 4.4

Bestevilkårsbehandling

Artikkel 3.4 skal gjelde for dette kapittel.

Artikkel 4.5

Markedsadgang

Forpliktelser med hensyn til markedsadgang skal reguleres av artikkel XVI i GATS, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.

Artikkel 4.6

Nasjonal behandling

1. Forpliktelser med hensyn til nasjonal behandling skal reguleres av artikkel XVII i GATS, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.
2. I tillegg skal hver part, på vilkår som gir nasjonal behandling, gi finansielle tjenesteytere fra en annen part, som er etablert på dens territorium, tilgang til betalings- og avregningssystemer som drives av offentlige institusjoner og til offisielle finansierings- og refinansieringskilder

facilities available in the normal course of ordinary business. This paragraph is not intended to confer access to a Party's lender of last resort facilities.

3. Where membership or participation in, or access to, a self-regulatory body, securities or futures exchange or market, clearing agency, or any other organisation or association is required by a Party in order for financial service suppliers of any other Party to supply financial services on an equal basis with financial service suppliers of the Party, or where the Party provides directly or indirectly such entities with privileges or advantages in supplying financial services, the Party shall ensure that such entities accord national treatment to financial service suppliers of any other Party established in its territory.

Article 4.7

Additional Commitments

Additional commitments shall be governed by Article XVIII of the GATS, which is hereby incorporated into and made part of this Chapter.

Article 4.8

Domestic Regulation

1. The rights and obligations of the Parties in respect of domestic regulation shall be governed by Article VI of the GATS, which is hereby incorporated into and made part of this Chapter.
2. Nothing in this Chapter shall be construed to prevent a Party from adopting or maintaining reasonable measures for prudential reasons, including for:
 - a) the protection of investors, depositors, policy-holders, policy-claimants, persons to whom a fiduciary duty is owed by a financial service supplier, or any similar financial market participants; or
 - b) ensuring the integrity and stability of a Party's financial system.
 - c) Where such measures do not conform with the provisions of this Chapter, they shall not be used as a means of avoiding the Party's commitments or obligations under such provisions. Such measures shall not be more burdensome than necessary to achieve their aim.

som er tilgjengelige for vanlig forretningsvirksomhet. Det er ikke intensjonen at dette nummer skal gi tilgang til midler fra en parts siste låneinstans.

3. Når en part krever medlemskap eller deltakelse i, eller tilgang til, et selvregulerende organ, en børs eller et marked for verdipapirer eller futures, en oppgjørssentral eller en annen organisasjon eller sammenslutning, for at finansielle tjenesteytere fra en annen part skal kunne tilby finansielle tjenester på lik linje med partens egne leverandører, eller når parten direkte eller indirekte gir slike enheter privilegier eller fordeler når det gjelder salg av finansielle tjenester, skal vedkommende part sørge for at slike enheter gir nasjonal behandling til finansielle tjenesteytere fra en annen part, når disse er etablert på partens territorium.

Artikkel 4.7

Tilleggsforpliktelser

Tilleggsforpliktelser skal reguleres av artikkel XVIII i GATS, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.

Artikkel 4.8

Innenlandsk regulering

1. Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til innenlandsk regulering skal reguleres av artikkel VI i GATS, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.
2. Ikke noe i dette kapittel skal tolkes slik at det hindrer en part i å innføre eller opprettholde rimelige tiltak av tilsynshensyn, herunder for å:
 - a) beskytte investorer, innskytere, forsikrings-takere, innehavere av forsikringskrav, personer som har overlatt midler til forvaltning hos en finansiell tjenesteyter, eller liknende deltakere i det finansielle markedet, eller for å
 - b) sikre integriteten og stabiliteten i det finansielle systemet.
 - c) Dersom slike tiltak ikke er i samsvar med bestemmelsene i dette kapittel, skal de ikke brukes som et middel for å sette til side vedkommende parts forpliktelser i henhold til disse bestemmelser. Slike tiltak skal ikke være mer tyngende enn det som er nødvendig for å oppnå formålet med dem.

- Nothing in this Chapter shall be construed to require a Party to disclose information relating to the affairs and accounts of individual consumers or any confidential or proprietary information in the possession of public entities.

Article 4.9

Recognition

- Article 3.9 shall apply to this Chapter.
- In addition, where a Party recognises prudential measures of a non-Party in determining how the Party's measures relating to financial services shall be applied, that Party shall afford adequate opportunity for another Party to negotiate its accession to such agreement or arrangement, or to negotiate a comparable agreement or arrangement with it, under circumstances in which there would be equivalent regulation, oversight, implementation of such regulation and, if appropriate, procedures concerning the sharing of information between the parties to the agreement or arrangement. Where a Party accords such recognition autonomously, it shall afford adequate opportunity for another Party to demonstrate that such circumstances exist.

Article 4.10

Movement of Natural Persons

The rights and obligations of the Parties in respect of the movement of natural persons of a Party supplying services shall be governed by the GATS Annex on Movement of Natural Persons Supplying Services, which is hereby incorporated into and made part of this Chapter.

Article 4.11

Monopolies and Exclusive Service Suppliers

The rights and obligations of the Parties in respect of monopolies and exclusive service suppliers shall be governed by paragraphs 1, 2 and 5 of Article VIII of the GATS, which are hereby incorporated into and made part of this Chapter.

Article 4.12

Business Practices

The rights and obligations of the Parties in respect of business practices shall be governed by Article IX of the GATS, which is hereby incorporated into and made part of this Chapter.

- Ikke noe i dette kapittel skal tolkes slik at det krever at en part skal utlevere informasjon om enkeltforbrukeres forretninger eller regnskap eller fortrolige opplysninger eller opplysninger om eiendomsforhold som offentlige institusjoner sitter inne med.

Artikkel 4.9

Godkjenning

- Artikkel 3.9 skal gjelde for dette kapittel.
- I tillegg skal en part som godkjenner tilsynstiltak en ikke-part treffer, når parten bestemmer hvordan den skal anvende sine egne tiltak vedrørende finansielle tjenester, gi enhver annen part tilfredsstillende muligheter til å forhandle om tiltredelse til en slik avtale eller en slik ordning, eller til å forhandle seg fram til en tilsvarende avtale eller ordning med vedkommende part, under omstendigheter der det vil være tilsvarende regulering, tilsyn, iverksettelse av slik regulering og, dersom det er aktuelt, framgangsmåter for utveksling av informasjon mellom partene i avtalen eller ordningen. Når en part gir slik godkjenning på uavhengig grunnlag, skal den gi enhver annen part tilfredsstillende muligheter til å vise at det foreligger slike omstendigheter.

Artikkel 4.10

Bevegelighet for fysiske personer

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til bevegelighet for fysiske personer som yter tjenester, skal reguleres av vedlegget til GATS om bevegelighet for fysiske personer som yter tjenester, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.

Artikkel 4.11

Monopoler og tjenesteleverandører med eksklusive rettigheter

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til monopoler og tjenesteleverandører med eksklusive rettigheter skal reguleres av nr. 1, 2 og 5 i artikkel VIII i GATS, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.

Artikkel 4.12

Forretningspraksis

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til forretningspraksis skal reguleres av artikkel IX i GATS, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

Article 4.13

Payments and Transfers

Article 3.13 shall apply to this Chapter.

Article 4.14

Restrictions to Safeguard the Balance of Payments

Article 3.14 shall apply to this Chapter.

Article 4.15

Exceptions

The rights and obligations of the Parties in respect of general and security exceptions shall be governed by Articles XIV and XIV bis of the GATS, which are hereby incorporated into and made part of this Chapter.

Article 4.16

Schedules of Specific Commitments

Each Party shall set out in its schedule referred to in Article 3.16 the specific commitments it undertakes for services defined under paragraph 2(b) of Article 4.3 in accordance with the provisions of paragraphs 1 to 3 of Article 3.16.

Article 4.17

Modification of Schedules

Article 3.17 shall apply to this Chapter.

Article 4.18

Transparency

1. The rights and obligations of the Parties in respect of transparency shall be governed by paragraphs 1 and 2 of Article III and by Article III bis of the GATS, which are hereby incorporated into and made part of this Chapter.
2. In addition, each Party commits to promote regulatory transparency in financial services. Accordingly, the Parties undertake to consult, as appropriate, with the goal of promoting objective and transparent regulatory processes in each Party, taking into account:
 - a) the work undertaken by the Parties in the GATS and the Parties' work in other fora relating to trade in financial services; and
 - b) the importance of regulatory transparency of identifiable policy objectives and clear and consistently applied regulatory processes that are communicated or otherwise made available to the public.

Artikkel 4.13

Betalinger og overføringer

Artikkel 3.13 skal gjelde for dette kapittel.

Artikkel 4.14

Restriksjoner for å beskytte betalingsbalansen

Artikkel 3.14 skal gjelde for dette kapittel.

Artikkel 4.15

Unntak

Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til generelle unntak og unntak av sikkerhetsgrunner skal reguleres av artiklene XIV og XIV a i GATS, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.

Artikkel 4.16

Bindingslister over spesifikke forpliktelser

Hver part skal i den bindingslisten som er omtalt i artikkel 3.16 sette opp de spesifikke forpliktelser den påtar seg for tjenester definert under nr. 2 bokstav b) i artikkel 4.3, i samsvar med bestemmelsene i nr. 1-3 i artikkel 3.16.

Artikkel 4.17

Endring av bindingslister

Artikkel 3.17 skal gjelde for dette kapittel.

Artikkel 4.18

Åpenhet

1. Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til åpenhet skal reguleres av nr. 1 og 2 i artikkel III og av artikkel III a i GATS, som herved er innlemmet i og gjort til del av dette kapittel.
2. I tillegg forplikter hver part seg til å arbeide for åpenhet i reguleringen av finansielle tjenester. Partene skal derfor rådføre seg med hverandre når det er behov for det, med det formål å fremme objektive og klare reguleringsprosesser hos hver part, under hensyntagen til:
 - a) det arbeidet partene har påtatt seg innenfor rammen av GATS, og partenes arbeid i andre fora vedrørende handel med finansielle tjenester, og
 - b) viktigheten av reguleringsmessig klarhet med identifiserbare formål med politikken og klare og konsekvent anvendte reguleringsprosesser som kommuniseres til eller på annen måte gjøres tilgjengelig for allmennheten.

*Article 4.19***Review**

Article 3.19 shall apply to this Chapter.

*Article 4.20***Sub-Committee on Financial Services**

1. A Sub-Committee on Financial Services (hereinafter referred to as “the Sub-Committee”) is to be set up under the Joint Committee. The principal representative of each Party shall be from an authority competent for this Agreement or from a financial authority.
2. The mandate of the Sub-Committee shall be:
 - a) to supervise the implementation of this Chapter, assess its functioning, and oversee its further elaboration; and
 - b) to consider issues regarding financial services that are referred to it by a Party.
3. The Sub-Committee shall meet in conjunction with Joint Committee meetings, or as otherwise agreed upon between the Parties.
4. The Sub-Committee shall be chaired jointly by Korea and one of the EFTA States. It shall act by consensus.

*Article 4.21***Dispute Settlement**

1. Relevant Articles in Chapter 9 shall apply to the settlement of disputes arising under this Chapter as modified by this Article.
2. Consultations regarding financial services held pursuant to Chapter 9 shall include officials from an authority competent for this Agreement or from a financial authority. The Parties shall report the results of their consultations to the Sub-Committee.
3. Article 9.4 shall apply, with the following modifications:
 - a) where the Parties to the disputes so agree, the arbitration panel shall be composed entirely of individuals meeting the qualifications in paragraph 4; and
 - b) in any other case,
 - i. each Party to the dispute may select individuals meeting the qualifications set out in paragraph 7 of Article 9.5; and
 - ii. if the Party complained against invokes Article 4.8, the chair of the panel shall meet the qualifications set out in para-

*Artikkel 4.19***Gjennomgang**

Artikkel 3.19 skal gjelde for dette kapittel.

*Artikkel 4.20***Underkomité for finansielle tjenester**

1. En underkomité for finansielle tjenester (heretter kalt “underkomiteen”) skal opprettes under Den blandede komité. Hovedrepresentanten fra hver part skal komme fra en myndighet som har kompetanse når det gjelder denne avtale, eller fra en finansmyndighet.
2. Mandatet til underkomiteen skal være:
 - a) å overvåke gjennomføringen av dette kapittel, vurdere hvordan det fungerer og føre tilsyn med den videre utviklingen av det, og
 - b) å behandle spørsmål om finansielle tjenester som den får seg forelagt av en part
3. Underkomiteen skal møtes i forbindelse med møter i Den blandede komité, eller slik partene ellers blir enige om.
4. Formannskapet i underkomiteen skal være delt mellom Korea og en av EFTA-statene. Komiteen skal treffe sine beslutninger ved konsensus.

*Artikkel 4.21***Tvisteløsning**

1. Relevante artikler i kapittel 9 skal gjelde for løsning av tvister som oppstår i forbindelse med dette kapittel, med de endringer som er gjort i denne artikkel.
2. Konsultasjoner om finansielle tjenester som gjennomføres i henhold til kapittel 9, skal omfatte tjenestemenn fra en myndighet som har kompetanse når det gjelder denne avtale, eller fra en finansmyndighet. Partene skal orientere underkomiteen om resultatene av sine konsultasjoner.
3. Artikkel 9.4 skal gjelde, med følgende endringer:
 - a) når partene i tvisten er enige om det, skal voldgiftspanelet i sin helhet bestå av personer som har de kvalifikasjoner som er angitt i nr. 4, og,
 - b) i alle andre tilfeller,
 - i. kan hver part i tvisten velge personer som har de kvalifikasjoner som er angitt i nr. 7 i artikkel 9.5, og,
 - ii. dersom den innklagede part påberoper seg artikkel 4.8, skal panelets formann ha de kvalifikasjoner som er angitt i nr.

- graph 4, unless the Parties to the dispute agree otherwise.
4. Unless otherwise provided for in this Chapter, financial services panellists shall:
 - a) meet the qualifications set out in Article 9.5; and
 - b) have expertise or experience in financial services law or practice, which may include the regulation of financial institutions.
 5. With regard to paragraph 5 of Article 9.10, the following shall apply wherever practical. Where the measure under dispute affects:
 - a) only the financial services sector, the complaining Party shall first seek to suspend benefits only in the financial services sector;
 - b) the financial services sector and any other sector, the complaining Party shall first seek to suspend benefits in the respective sectors and with an effect equivalent to the effect of the measure complained against in each sector; or
 - c) only a sector other than the financial services sector, the complaining Party shall seek to avoid suspending benefits in the financial services sector.
- 4, med mindre partene i tvisten er enige om noe annet.
4. Med mindre det er fastsatt noe annet i dette kapittel, skal medlemmene av voldgiftspanelet:
 - a) ha de kvalifikasjoner som er angitt i artikkel 9.5, og
 - b) ha sakkunnskap om eller erfaring fra lovgivning og praksis som gjelder finansielle tjenester, som bl.a. kan omfatte regulering av finansinstitusjoner.
 5. Når det gjelder nr. 5 i artikkel 9.10, skal følgende gjelde når det er praktisk gjennomførbart. Dersom tiltaket tvisten gjelder:
 - a) bare berører finanssektoren, skal den klagende part først prøve å suspendere fordelene bare i finanssektoren,
 - b) berører finanssektoren og en annen sektor, skal den klagende part først prøve å suspendere fordeler i de respektive sektorer, på en slik måte at effekten tilsvarer effekten av det påklagede tiltaket i hver sektor,
 - c) bare berører en annen sektor enn finanssektoren, skal den klagende part prøve å unngå å suspendere fordeler i finanssektoren.

Chapter 5

Competition

Article 5.1

Rules of Competition concerning Enterprises

1. The Parties recognise that anti-competitive business conduct may frustrate the benefits arising from this Agreement. Such conduct is therefore incompatible with the proper functioning of this Agreement in so far as it may affect trade between an EFTA State and Korea.
2. For the purposes of this Agreement, “anti-competitive business conduct”:
 - a) means all agreements between enterprises, decisions by associations of enterprises and concerted practices between enterprises, as well as abuse by one or more enterprises of a dominant position in the territories of the Parties as a whole or in a substantial part thereof, which have, as their object or effect, the prevention, restriction or distortion of competition; and
 - b) may occur with regard to trade in goods or services. Such conduct may be effected by private or public enterprises, or by enterprises to which special or exclusive rights have been granted unless the particular tasks assigned to them are obstructed.

Kapittel 5

Konkurransen

Artikkel 5.1

Konkurranseregler for foretak

1. Partene erkjenner at konkurransehemmende forretningspraksis kan ødelegge den positive effekten av denne avtale. Slik praksis er derfor uforenlig med en hensiktsmessig gjennomføring av denne avtale, i den grad den kan påvirke handelen mellom en EFTA-stat og Korea.
2. “Konkurransehmende forretningspraksis”:
 - a) vil i denne avtale si alle avtaler mellom foretak, beslutninger som tas av sammenslutninger av foretak og samordnet praksis mellom foretak, i tillegg til misbruk fra ett eller flere foretaks side av en dominerende stilling på partenes territorier som helhet eller på en vesentlig del av dem, med det formål eller den virkning å forhindre, begrense eller vri konkurransen,
 - b) kan for denne avtales vedkommende forekomme i handel med varer og tjenester. Slik praksis kan bedrives av private eller offentlige foretak, eller av foretak som har fått spesielle eller eksklusive rettigheter, med

3. The provisions of paragraphs 1 and 2 shall not be construed to create any direct obligations for enterprises.
4. The Parties undertake to apply their respective competition laws with a view to removing anti-competitive business conduct. To that end, they shall notify each other of relevant enforcement activities and exchange information. No Party shall be required to disclose information that is confidential according to its laws.
5. Upon request, competition authorities and/or other relevant authorities of the Parties shall enter into consultations in order to facilitate the removal of anti-competitive business conduct. The Party addressed shall accord full and sympathetic consideration to that request.
6. Upon request, consultations shall also be held in the Joint Committee if a Party considers that an anti-competitive business conduct in the territory of another Party continues to affect trade between them. Consultations shall be held within 30 days of receipt of the request. The Parties concerned shall give to the Joint Committee all the support and information in order for the Joint Committee to examine the case and to assist the Parties concerned in removing the conduct objected to and, where appropriate, in re-establishing the balance of rights and obligations under this Agreement.

Chapter 6

Government procurement

Article 6.1

Scope and Coverage

1. The rights and obligations of the Parties in respect of government procurement shall be governed by the WTO Agreement on Government Procurement (hereinafter referred to as "the GPA").
2. The Parties agree to co-operate in the Joint Committee with the aim of increasing the mutual understanding of their respective government procurement systems, and achieving further liberalisation and mutual opening up of their government procurement markets.

mindre de spesielle oppgavene de er blitt til-delt, blir hindret.

3. Bestemmelsene i nr. 1 og 2 skal ikke forstås slik at de pålegger foretak direkte forpliktelser.
4. Partene forplikter seg til å praktisere sin konkurranselovgivning med det for øye å fjerne konkurransehemmende forretningspraksis. De skal derfor underrette hverandre om relevant håndheving av loven og utveksle informasjon. Det skal ikke kreves av noen part at den skal utlevere informasjon som etter partens lovgivning er konfidensiell.
5. Partenes konkurransetilsyn og/eller andre relevante myndigheter skal på anmodning innlede konsultasjoner for å gjøre det lettere å få bukt med konkurransehemmende forretningspraksis. Den part som mottar anmodningen skal gi den en grundig og velvillig behandling.
6. Konsultasjoner skal på anmodning også gjennomføres i Den blandede komité, dersom en part mener at konkurransehemmende forretningspraksis på en annen parts territorium fortsetter å påvirke handelen mellom dem. Konsultasjonene skal finne sted innen 30 dager etter at anmodningen er mottatt. De berørte partene skal gi Den blandede komité all hjelp og informasjon komiteen trenger for å undersøke saken og bistå de berørte partene med å fjerne den påklagede forretningspraksisen, og om nødvendig gjenopprette balansen med hensyn til rettigheter og forpliktelser etter denne avtale.

Kapittel 6

Offentlige innkjøp

Artikkel 6.1

Virkeområde og omfang

1. Partenes rettigheter og forpliktelser med hensyn til offentlige innkjøp skal reguleres av WTO-avtalen om offentlige innkjøp (heretter kalt "GPA").
2. Partene er enige om å samarbeide i Den blandede komité for å øke den gjensidige forståelsen av hverandres systemer for offentlige innkjøp, og for å oppnå videre liberalisering og gjensidig åpning av markedene for offentlige innkjøp.

*Article 6.2***Exchange of Information**

To facilitate communication between the Parties on any matter regarding government procurement, contact points, responsible for providing information on the rules and regulations in the field of government procurement, are listed in Annex XII.

*Article 6.3***Further Negotiations**

1. Upon conclusion of bilateral negotiations between the Parties on further liberalisation of their respective government procurement markets in the framework of the negotiations aimed at amending the GPA, such liberalisation, including provisions from the agreement amending the main part of the GPA in so far as they are relevant for these additional liberalisations, shall be included in this Agreement. The Joint Committee shall take a decision to this effect within three months after conclusion of these bilateral negotiations. This decision shall be subject to ratification or acceptance by the Parties.
2. If a Party grants to a non-Party, after the entry into force of this Agreement, additional benefits with regard to the access to its government procurement markets, this Party shall agree to enter into negotiations on the possible extension of these benefits to another Party on a reciprocal basis.

*Chapter 7***Intellectual property***Article 7.1***Protection of Intellectual Property**

1. The Parties shall grant and ensure adequate, effective and non-discriminatory protection of intellectual property rights, and provide for measures for the enforcement of those rights against infringement, including counterfeiting and piracy, in accordance with this Article as well as Annex XIII and the international agreements referred to therein.
2. The Parties shall accord to each other's nationals treatment no less favourable than the treatment they accord to their own nationals. Exemptions from this obligation must be in accordance with the substantive provisions of Articles 3 and 5 of the WTO Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (hereinafter referred to as "the TRIPS Agreement").

*Artikkel 6.2***Utveksling av informasjon**

For å lette kommunikasjonen mellom partene om spørsmål som angår offentlige innkjøp, er det i vedlegg XII ført opp kontaktpunkter som er ansvarlige for å skaffe til veie informasjon om regler og forordninger på området offentlige innkjøp.

*Artikkel 6.3***Videre forhandlinger**

1. Etter slutføring av bilaterale forhandlinger mellom partene om videre liberalisering av deres respektive markeder for offentlige innkjøp, innenfor rammen av forhandlingene om endring av GPA, skal denne liberalisering, herunder bestemmelser fra avtalen om endring av hoveddelen av GPA, i den grad de er relevante for denne videre liberalisering, innlemmes i denne avtale. Den blendede komité skal fatte en beslutning om dette innen tre måneder etter at disse bilaterale forhandlingene er slutført. Denne beslutning skal ratifiseres eller godtas av partene.
2. Dersom en part, etter at denne avtale er trådt i kraft, gir en ikke-part utvidede fordeler med hensyn til adgang til partens markeder for offentlige innkjøp, skal denne part samtykke i å innlede forhandlinger om en mulig utvidelse av disse fordeler til også å gjelde en annen part, på gjensidig grunnlag.

*Kapittel 7***Immaterielle Rettigheter***Artikkel 7.1***Beskyttelse av immaterielle rettigheter**

1. Partene skal gi og sikre en tilstrekkelig, effektiv og ikke-diskriminerende beskyttelse av immaterielle rettigheter, og de skal treffe tiltak for å håndheve slike rettigheter mot krenking, herunder forfalskning og piratvirksomhet, i samsvar med denne artikkel og i samsvar med vedlegg XIII og de internasjonale avtaler som er omtalt der.
2. Partene skal gi hverandres borgere minst like god behandling som den behandling de gir sine egne borgere. Fritak fra denne forpliktelsen må være i samsvar med de materielle bestemmelsene i artikkelene 3 og 5 i WTO-avtalen om handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter (heretter kalt TRIPS-avtalen).

3. With regard to the protection of intellectual property, the Parties shall, in accordance with the TRIPS Agreement, in particular Articles 4 and 5 thereof, grant to each other's nationals treatment no less favourable than that accorded to nationals of any third State.
4. The Parties agree, upon request of any Party made to the Joint Committee, and subject to consensus of the Parties, to review the provisions on intellectual property of this Agreement as appropriate, with a view to avoiding or remedying trade distortions caused by actual levels of protection of intellectual property rights, and to promoting intellectual property that facilitates trade and investment relations between the Parties.

Article 7.2

Scope of Intellectual Property

"Intellectual property" refers in particular to copyright, including computer programmes and compilations of data, as well as related rights, trademarks for goods and services, geographical indications, including appellations of origin, industrial designs, patents, plant varieties, layout-designs/topographies of integrated circuits, as well as undisclosed information.

Article 7.3

Co-operation in the Field of Intellectual Property

1. The Parties, recognising the growing importance of intellectual property rights as a factor of social, economic and cultural development, shall enhance their co-operation in this field.
2. The Parties agree, if circumstances permit, to co-operate on activities relating to the identified or to future international conventions on harmonisation, administration and enforcement of intellectual property rights and on activities in international organisations, such as the WTO and the World Intellectual Property Organization (WIPO), as well as to share experiences and exchange information on relations of the Parties with third countries on matters concerning intellectual property.
3. The Parties, pursuant to paragraph 1, may co-operate in:
 - a) programmes for personnel interchange, including for examiners, between the Parties;
 - b) the field of information systems on intellectual property;

3. Partene skal, hva beskyttelse av immaterielle rettigheter angår, gi hverandres borgere minst like god behandling som den de gir borgere fra en tredje stat, i samsvar med TRIPS-avtalen, og særlig artiklene 4 og 5.
4. Partene er enige om å revurdere bestemmelsene om immaterielle rettigheter i denne avtale, dersom en part legger fram en anmodning om dette for Den blandede komité, og det er konsensus blant partene om det, for å unngå eller rette opp handelsvridninger som skyldes den aktuelle graden av vern for immaterielle rettigheter, og for å fremme immaterielle rettigheter som stimulerer til handel og investeringer mellom partene.

Artikkel 7.2

Hva immaterielle rettigheter omfatter

"Immaterielle rettigheter" omfatter særlig opphavsrett, herunder til dataprogrammer og data-samlinger, og tilgrensende rettigheter, varemerker for varer og tjenester, geografiske betegnelser, herunder opprinnelsesbetegnelser, industrimønstre, patenter, plantesorter og utforming av/topografier i integrerte kretser, samt informasjon som ikke er offentliggjort.

Artikkel 7.3

Samarbeid innenfor området immaterielle rettigheter

1. Partene, som erkjenner den økende betydning immaterielle rettigheter har som faktor for sosial, økonomisk og kulturell utvikling, skal utvide sitt samarbeid på dette området.
2. Partene er enige om å samarbeide, dersom omstendighetene tillater det, om aktiviteter som gjelder eksisterende eller framtidige internasjonale konvensjoner om harmonisering, forvaltning og håndhevelse av immaterielle rettigheter, og om aktiviteter i internasjonale organisasjoner, som for eksempel WTO og Den internasjonale organisasjonen for immaterielle rettigheter (WIPO), og utveksle erfaringer og informasjon om sine forbindelser med tredjeland i spørsmål som gjelder immaterielle rettigheter.
3. Partene kan, med henvisning til nr. 1, samarbeide innenfor:
 - a) programmer for utveksling av personell, herunder kontrollører, mellom partene,
 - b) informasjonssystemer for immaterielle rettigheter,

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

- c) the promotion of mutual understanding of each Party's policy, activities and experiences in the field of intellectual property; and
- d) the promotion of education on intellectual property and invention awareness.

- c) fremme av gjensidig innsikt i hverandres politikk, aktiviteter og erfaring på området immaterielle rettigheter, og
- d) arbeid for å spre kunnskap om immaterielle rettigheter og bevissthet rundt nyskaping.

Chapter 8

Institutional provisions

Article 8.1

The Joint Committee

1. The Parties hereby establish the Korea-EFTA Joint Committee. It shall be composed of representatives of the Parties, which shall be headed by Ministers or by senior officials delegated by them for this purpose.
2. The Joint Committee shall:
 - a) supervise and review the implementation of this Agreement, inter alia by means of a comprehensive review of the application of the provisions of this Agreement, with due regard to any specific reviews contained in this Agreement;
 - b) keep under review the possibility of further removal of barriers to trade and other restrictive measures concerning trade between Korea and the EFTA States;
 - c) oversee the further development of this Agreement;
 - d) supervise the work of all sub-committees and working groups established under this Agreement;
 - e) endeavour to resolve disputes that may arise regarding the interpretation or application of this Agreement; and
 - f) consider any other matter that may affect the operation of this Agreement.
3. The Joint Committee may decide to set up such sub-committees and working groups as it considers necessary to assist it in accomplishing its tasks. Except where otherwise provided for in this Agreement, the sub-committees and working groups shall work under a mandate established by the Joint Committee.
4. The Joint Committee shall take decisions as provided for in this Agreement, and may make recommendations, by consensus.
5. The Joint Committee shall meet within one year of the entry into force of this Agreement. Thereafter, it shall meet whenever necessary upon mutual agreement but normally every two years. Its meetings shall be chaired jointly by Korea and one of the EFTA States. The Joint

Kapittel 8

Institusjonelle bestemmelser

Artikkel 8.1

Den blandede komité

1. Partene oppretter herved Den blandede komité for Korea-EFTA-avtalen. Den skal bestå av representanter for partene, under ledelse av ministre eller overordnede tjenestemenn som disse har utpekt til denne oppgave.
2. Den blandede komité skal:
 - a) overvåke og evaluere gjennomføringen av denne avtale, bl.a. gjennom en omfattende evaluering av anvendelsen av bestemmelsene i denne avtale, under behørig hensyntagen til eventuelle spesifikke evalueringer som denne avtale inneholder,
 - b) vurdere fortløpende muligheten for ytterligere fjerning av handelsbarrierer og andre restriktive tiltak i handelen mellom Korea og EFTA-statene,
 - c) føre tilsyn med den videre utvikling av denne avtale,
 - d) ha tilsyn med arbeidet i alle underkomiteene og arbeidsgruppene som er opprettet i henhold til denne avtale,
 - e) prøve å løse tvister som måtte oppstå med hensyn til fortolkningen eller anvendelsen av denne avtale, og
 - f) behandle eventuelle andre spørsmål som måtte påvirke gjennomføringen av denne avtale.
3. Den blandede komité kan beslutte å opprette de underkomiteer og arbeidsgrupper som den anser som nødvendig, til bistand for komiteen i gjennomføringen av dens oppgaver. Dersom det ikke er fastsatt noe annet i denne avtale, skal underkomiteene og arbeidsgruppene arbeide på grunnlag av et mandat utarbeidet av Den blandede komité.
4. Den blandede komité skal treffe beslutninger som fastsatt i denne avtale, og fremme anbefalinger, ved konsensus.
5. Den blandede komité skal møtes innen ett år etter at denne avtale er trådt i kraft. Deretter skal den møtes når det er behov for det, og partene er enige om det, men normalt annethvert år. Møtene i komiteen skal ledes i fellesskap av

Committee shall establish its rules of procedure.

6. Each Party may request at any time, through a notice in writing to the other Parties, that a special meeting of the Joint Committee be held. Such a meeting shall take place within 30 days of receipt of the request, unless the Parties agree otherwise.
7. The Joint Committee may decide to amend the Annexes and Appendices to this Agreement. Subject to paragraph 8, it may set a date for the entry into force of such decisions.
8. If a representative of a Party in the Joint Committee has accepted a decision subject to the fulfilment of constitutional requirements, the decision shall enter into force on the date that the last Party notifies that its internal requirements have been fulfilled, unless the decision itself specifies a later date. The Joint Committee may decide that the decision shall enter into force for those Parties that have fulfilled their internal requirements, provided that Korea is one of those Parties. A Party may apply a decision of the Joint Committee provisionally until it enters into force, subject to the constitutional requirements of this Party.

Article 8.2

Secretariat

1. The Parties hereby designate the following competent organs to serve as their respective secretariats for purposes of this Agreement:
 - a) in the case of Korea, the Ministry of Foreign Affairs and Trade; and
 - b) in the case of the EFTA States, the EFTA Secretariat.
2. Without prejudice to Article 10.7 and unless otherwise agreed by the Parties or stated in this Agreement, all official communications or notifications to or by a Party for purposes of this Agreement shall be made through its secretariat.

Chapter 9

Dispute settlement

Article 9.1

Scope and Coverage

1. The provisions of this Chapter shall apply with respect to the avoidance or the settlement of any dispute arising from this Agreement, ta-

Korea og en av EFTA-statene. Den blandede komité skal vedta sin egen forretningsorden.

6. Hver av partene kan på et hvilket som helst tidspunkt, gjennom en skriftlig meddelelse til de andre partene, be om at det holdes et ekstramøte i Den blandede komité. Et slikt møte skal finne sted innen 30 dager etter at anmodningen er mottatt, med mindre partene er enige om noe annet.
7. Den blandede komité kan beslutte å gjøre endringer i vedleggene og tilleggene til denne avtale. Med forbehold for nr. 8 kan den fastsette en dato for når slike beslutninger skal tre i kraft.
8. Dersom en parts representant i Den blandede komité har godtatt et vedtak med forbehold om oppfyllelse av konstitusjonelle krav, skal vedtaket tre i kraft den dagen det mottas underretning fra den siste av partene om at de nødvendige konstitusjonelle krav er oppfylt, med mindre det er spesifisert en senere dato i selve vedtaket. Den blandede komité kan beslutte at vedtaket skal tre i kraft for de av partene som har oppfylt sine interne krav, forutsatt at Korea er en av disse partene. En part kan anvende et vedtak fra Den blandede komité midlertidig, inntil vedtaket trer i kraft, forutsatt at det ikke strider mot vedkommende parts konstitusjonelle krav.

Artikkel 8.2

Sekretariatet

1. Partene utpeker herved følgende kompetente organer til å fungere som deres respektive sekretariater for denne avtale:
 - a) for Korea: Utenriks- og handelsdepartementet, og
 - b) for EFTA-statene: EFTA-sekretariatet.
2. Med forbehold for artikkel 10.7, og med mindre partene er enige om noe annet, eller noe annet er fastsatt i denne avtale, skal alle offisielle meddelelser eller underretninger til eller fra en part i forbindelse med denne avtale gå gjennom partens sekretariat.

Kapittel 9

Tvisteløsning

Artikkel 9.1

Virkeområde og omfang

1. Bestemmelsene i dette kapittel skal få anvendelse med henblikk på å unngå eller løse tvister som måtte oppstå i forbindelse med denne avta-

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

- king into account the modalities set out in Article 4.21 of this Agreement and Article 25 of Annex I.
2. Disputes on the same matter arising under both this Agreement and the WTO Agreement may be settled in either forum at the discretion of the complaining Party. The forum thus selected shall be used to the exclusion of the other.
 3. For purposes of this Article, dispute settlement proceedings under the WTO Agreement or this Agreement are deemed to be initiated upon a request for a panel by a Party.
 4. Before a Party initiates dispute settlement proceedings under the WTO Agreement against another Party or Parties as regards a matter arising under both this Agreement and the WTO Agreement, it shall notify all the Parties of its intention.
 5. The arbitration rules provided for in Articles 9.4 to 9.10 do not apply to Articles 2.7, 2.9, 2.10 and Chapter 5.

Article 9.2

Good Offices, Conciliation or Mediation

1. Good offices, conciliation and mediation are procedures that are undertaken voluntarily if the Parties involved so agree. They may begin at any time and be terminated at any time.
2. Proceedings involving good offices, conciliation and mediation shall be confidential and without prejudice to the Parties' rights in any other proceedings.

Article 9.3

Consultations

1. The Parties shall at all times endeavour to agree on the interpretation and application of this Agreement, and shall make every attempt through co-operation and consultations to arrive at a mutually satisfactory resolution of any matter that might affect its operation.
2. Any one or more of the EFTA States may request in writing consultations with Korea and vice-versa whenever a Party considers that a measure applied by the Party or Parties to which the request is made is inconsistent with this Agreement or that any benefit accruing to it directly or indirectly under this Agreement is impaired or nullified by such measure. Consultations shall take place in the Joint Committee unless

le, under hensyntagen til bestemmelsene i artikkel 4.21 i denne avtale og artikkel 25 i vedlegg I

2. Tvister om samme spørsmål som oppstår både innenfor rammen av denne avtale og innenfor rammen av WTO-avtalen, kan avgjøres i det forum som den klagende part foretrekker. Valget av det ene forumet skal da utelukke det andre.
3. Hva denne artikkel angår, skal prosedyrene for tvisteløsning i henhold til WTO-avtalen eller denne avtale anses som innledet når en part ber om at det opprettes et voldgiftspanel.
4. Før en part setter i gang prosedyren for tvisteløsning i henhold til WTO-avtalen mot en annen part eller andre parter, vedrørende et spørsmål som angår både denne avtale og WTO-avtalen, skal vedkommende part underrette alle de andre partene om at den har til hensikt å gå til dette skritt.
5. Voldgiftsreglene i artikkelene 9.4-9.10 gjelder ikke for artikkelene 2.7, 2.9 og 2.10 eller for kapittel 5.

Artikkel 9.2

Velvillig mellomkomst, forlik og mekling

1. Velvillig mellomkomst, forlik og mekling er frivillige prosedyrer som benyttes dersom de berørte parter er enige om det. Disse kan starte på et hvilket som helst tidspunkt og avsluttes på et hvilket som helst tidspunkt.
2. Prosedyrer som omfatter velvillig mellomkomst, forlik og mekling skal være konfidensielle, og de skal ikke ha konsekvenser for partenes rettigheter i andre saker.

Artikkel 9.3

Konsultasjoner

1. Partene skal hele tiden gjøre sitt beste for å bli enige om hvordan denne avtale skal fortolkes og anvendes, og de skal, gjennom samarbeid og konsultasjoner, gjøre alt de kan for å komme fram til en løsning som tilfredsstillende alle parter på ethvert spørsmål som kan ha betydning for gjennomføringen av avtalen.
2. En eller flere av EFTA-statene kan skriftlig be om konsultasjoner med Korea, og omvendt, dersom en part mener at et tiltak som er innført av den eller de parter anmodningen rettes mot, er uforenlig med denne avtale, eller at en fordel vedkommende part direkte eller indirekte har rett på i henhold til denne avtale, blir helt eller delvis tilsidesatt av dette tiltaket. Konsultasjonene skal finne sted i Den blandede komité,

the Party or Parties making or receiving the request for consultations disagree.

3. Consultations shall be held within 30 days from the date of receipt of the request for consultations. Consultations on urgent matters, including those on perishable agricultural goods, shall commence within 15 days from the receipt of the request for consultations.
4. The Parties involved in the consultations shall provide sufficient information to enable a full examination of how the measure or other matter might affect the operation of this Agreement and treat any confidential or proprietary information exchanged in the course of consultations in the same manner as the Party providing the information.
5. The consultations shall be confidential and without prejudice to the rights of the Parties involved in any further proceedings.
6. The Parties involved in the consultations shall inform the other Parties of any mutually agreed resolution of the matter.

Article 9.4

Establishment of Arbitration Panel

1. If the matter has not been resolved within 60 days, or 30 days in relation to a matter of urgency, after the date of receipt of the request for consultations, it may be referred to arbitration by one or more of the Parties involved by means of a written request addressed to the Party or Parties complained against. A copy of this request shall also be communicated to all Parties so that each Party may determine whether to participate in the dispute.
2. Where more than one Party requests the establishment of an arbitration panel relating to the same matter, a single arbitration panel shall be established to examine these complaints whenever feasible².
3. A request for arbitration shall give the reason for the complaint including the identification of the measure at issue and an indication of the legal basis of the complaint.

² In the following, the terms “Party to the dispute”, “complaining Party”, “Party complained against” are used regardless of whether two or more Parties are involved in a dispute.

med mindre den eller de parter som fremmer eller mottar anmodningen om konsultasjoner, motsetter seg dette.

3. Konsultasjonene skal gjennomføres innen 30 dager etter at anmodningen om konsultasjoner er mottatt. I hastesaker, herunder saker som gjelder lettbederlige landbruksvarer, skal konsultasjonene starte innen 15 dager etter at anmodningen om konsultasjoner er mottatt.
4. De parter som er berørt av konsultasjonene skal legge fram alle opplysninger som trengs, for å gjennomføre en fullstendig gransking av hvordan tiltaket eller eventuelt annet kan påvirke gjennomføringen av denne avtale, og de skal behandle alle konfidensielle eller beskyttede opplysninger som utveksles i løpet av konsultasjonene, på samme måte som den parten som legger fram opplysningene.
5. Konsultasjonene skal være konfidensielle, og de skal ikke ha konsekvenser for de berørte partenes rettigheter i eventuelle senere saker.
6. De partene som er med i konsultasjonene skal orientere de andre partene dersom de kommer fram til en løsning på spørsmålet som det er gjensidig enighet om.

Artikkel 9.4

Oppretting av et voldgiftspanel

1. Dersom saken ikke er løst innen 60 dager, eller innen 30 dager hvis det dreier seg om en hastesak, fra den dato anmodningen om konsultasjoner ble mottatt, kan den sendes til voldgift av en eller flere av partene i tvisten, gjennom en skriftlig anmodning til den eller de parter klagen er rettet mot. En kopi av denne anmodningen skal også sendes til alle partene i denne avtale, slik at hver part kan avgjøre om den vil delta i tvisten.
2. I de tilfeller der fler enn en part ber om at det blir opprettet et voldgiftspanel angående samme sak, skal det opprettes ett enkelt panel, som skal undersøke disse klagenes så snart det lar seg gjøre².
3. En anmodning om voldgift skal angi grunnen til klagen og inneholde en beskrivelse av det omstridte tiltaket, samt redegjøre for det juridiske grunnlaget for klagen.

² I det følgende blir uttrykkene “part i tvisten”, “den klagende part” og “den innklagede part” brukt uavhengig av om det er to eller flere parter som er berørt av en tvist

*Article 9.5***Arbitration Panel**

1. The arbitration panel referred to in Article 9.4 shall consist of three members.
2. Each Party to the dispute shall appoint one member of the arbitration panel within 15 days of the receipt of the request under Article 9.4.
3. The Parties to the dispute shall agree on the appointment of the third member within 30 days of the appointment of the second member. The member thus appointed shall chair the arbitration panel.
4. If all three members have not been designated or appointed within 45 days from the date of receipt of the request referred to in Article 9.4, the necessary designations shall be made at the request of any Party to the dispute by the Director-General of the WTO within a further 30 days. Where the designation of the members of the arbitration panel by the Director-General of the WTO is not made within the specified period, the Parties to the dispute shall within the next ten days exchange lists comprising four nominees each who shall not be nationals of either Party. The panel members shall then be appointed in the presence of both Parties by lot from the lists within ten days from the date of exchange of their respective lists. If a Party fails to submit its list of four nominees, the panel members shall be appointed by lot from the list already submitted by the other Party.
5. The chair of the arbitration panel shall not be a national of any of the Parties, nor have his or her usual place of residence in the territory of any of the Parties, nor be employed or previously have been employed by any of the Parties, nor have dealt with the case in any capacity.
6. If a member dies, withdraws or is removed, a replacement shall be selected within 15 days in accordance with the selection procedure followed to select him or her. In such a case, any time period applicable to the arbitration panel proceedings shall be suspended for a period beginning on the date the member dies, withdraws or is removed and ending on the date the replacement is selected.
7. Any person appointed as a member of the arbitration panel shall have expertise or experience in law, international trade, other matters covered by this Agreement or in the resolution of disputes arising under international trade agreements. A member shall be chosen strictly on the basis of objectivity, reliability, sound jud-

*Artikkel 9.5***Voldgiftspanelet**

1. Voldgiftspanelet som er omtalt i artikkel 9.4 skal bestå av tre medlemmer.
2. Hver av partene i tvisten skal utpeke ett medlem til voldgiftspanelet innen 15 dager etter at anmodningen omtalt i artikkel 9.4 er mottatt.
3. Partene i tvisten skal i fellesskap utpeke et tredje medlem innen 30 dager etter at det andre medlemmet er utpekt. Det medlemmet som er utpekt på denne måten, skal være formann i panelet.
4. Dersom ikke alle de tre medlemmene er utnevnt eller utpekt innen 45 dager etter den dato da anmodningen omtalt i artikkel 9.4 ble mottatt, skal de nødvendige utnevelsene etter anmodning fra en av partene i tvisten foretas av generaldirektøren i WTO, innen en ny tidsfrist på 30 dager. Dersom generaldirektøren i WTO ikke har utnevnt medlemmene av voldgiftspanelet innen den angitte fristen, skal partene i tvisten innen de ti neste dagene utveksle lister, som hver skal inneholde 4 kandidater som ikke er borgere av noen av partene. Panelmedlemmene skal så utpekes i nærvær av begge parter ved loddtrekning blant de som står på listene, innen ti dager etter at partene presenterte sine respektive lister. Dersom en av partene unnlater å presentere en liste med fire kandidater, skal panelmedlemmene utpekes ved loddtrekning fra den listen som den andre parten har lagt fram.
5. Formannen i voldgiftspanelet skal ikke være borger av noen av partene eller ha sitt faste bosted på territoriet til noen av partene, og han skal ikke være eller ha vært ansatt hos noen av partene, eller ha behandlet saken i annen egen-skap.
6. Dersom et av medlemmene dør, trekker seg eller fjernes fra panelet, skal det innen 15 dager utpekes en erstatter, i samsvar med den utvel-gelsesprosedyre som ble fulgt for å utnevne vedkommende medlem. I slike tilfeller skal eventuelle tidsfrister for voldgiftspanelets prosedyrer forlenges med tiden som går fra medlemmet dør, trekker seg eller fjernes til erstatteren velges.
7. Enhver person som blir utpekt til å være medlem av et voldgiftspanel skal være sakkyndig i eller ha erfaring fra jus, internasjonal handel, andre områder som omfattes av denne avtale, eller fra løsning av tvister som oppstår innenfor rammen av internasjonale handelsavtaler. Medlemmene skal velges utelukkende på basis av

gement and independence and shall conduct himself or herself according to these characteristics throughout the course of the arbitration proceedings. If a Party believes that a member is in violation of the bases stated above, the Parties shall consult and if they agree, the member shall be removed and a new member shall be appointed in accordance with this Article, and following the procedure outlined in paragraph 6.

8. The date of establishment of the arbitration panel shall be the date on which the chair is appointed.

Article 9.6

Procedures of the Arbitration Panel

1. Unless the Parties to the dispute agree otherwise, the arbitration panel proceedings shall be conducted in accordance with the Model Rules of Procedure that shall be adopted at the first meeting of the Joint Committee. Pending the adoption of those rules, the arbitration panel shall regulate its own procedures, unless the Parties to the dispute agree otherwise.
2. Notwithstanding paragraph 1, for all arbitration panel proceedings the procedures shall ensure that:
 - a) the Parties to the dispute have the right to at least one hearing before the arbitration panel as well as the opportunity to provide initial and rebuttal written submissions;
 - b) the Parties to the dispute be invited to all the hearings held by the arbitration panel;
 - c) all submissions and comments made to the arbitration panel be available to the Parties to the dispute, subject to any requirements of confidentiality; and
 - d) hearings, deliberations, initial report and all written submissions to and communications with the arbitration panel be confidential.
3. Unless the Parties to the dispute otherwise agree within 20 days from the date of delivery of the request for the establishment of the arbitration panel, the terms of reference shall be:

«To examine, in the light of the relevant provisions of this Agreement, the matter referred to in the request for the establishment of an arbitration panel pursuant to Article 9.4 and to make findings of law and fact together with the reasons therefor as well as recommendations, if any, for the resolution of the dispute.»

objektivitet, pålitelighet, sunn dømmekraft og uavhengighet, og deres atferd skal under hele voldgiftsprosessen gjenspeile disse egenskapene. Dersom en part mener at et medlem opptrer i strid med det grunnlaget som er beskrevet ovenfor, skal partene rådføre seg med hverandre, og dersom de er enige om det, skal vedkommende medlem fjernes, og det skal utpekes et nytt medlem, i samsvar med denne artikkel og etter den prosedyre som er beskrevet i nr. 6.

8. Voldgiftspanelet skal regnes som opprettet den dagen formannen blir utnevnt.

Artikkel 9.6

Voldgiftspanelets prosedyrer

1. Med mindre partene i tvisten blir enige om noe annet, skal saksbehandlingen i voldgiftspanelet gjennomføres i henhold til den forretningsorden som Den blandede komité skal vedta på sitt første møte. I påvente av at denne forretningsorden blir vedtatt, skal voldgiftspanelet fastsette sine egne prosedyrer, med mindre partene i tvisten blir enige om noe annet
2. Uten hensyn til nr. 1, skal prosedyrene for all saksbehandling i voldgiftspanelet sikre at:
 - a) partene i tvisten har rett til minst ett møte med panelet, samt muligheten til å legge fram skriftlige innlegg når saken starter og skriftlige motinnlegg på senere tidspunkt,
 - b) partene i tvisten inviteres til alle møter som voldgiftspanelet arrangerer,
 - c) alle framstillinger og kommentarer som blir lagt fram for panelet, blir gjort tilgjengelig for partene i tvisten, med forbehold for eventuelle krav om konfidensialitet, og at
 - d) møter, drøftinger, den innledende rapporten og alle skriftlige framstillinger og meddelelser til voldgiftspanelet behandles konfidensielt.
3. Med mindre partene i tvisten blir enige om noe annet innen 20 dager etter at anmodningen om opprettelse av et voldgiftspanel er overlevert, skal mandatet være:

«å granske, i lys av de relevante bestemmelser i denne avtale, den saken det er henvist til i anmodningen om opprettelse av et voldgiftspanel i henhold til artikkel 9.4, og komme fram til en konklusjon på grunnlag av jus og fakta, sammen med en begrunnelse for konklusjonen, samt eventuelle anbefalinger til løsning av tvisten.»

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

4. At the request of a Party to the dispute or on its own initiative, the arbitration panel may seek scientific information and technical advice from experts as it deems appropriate.
5. The arbitration panel shall make its ruling based on the provisions of this Agreement, applied and interpreted in accordance with the rules of interpretation of public international law.
6. Decisions of the arbitration panel shall be taken by a majority of its members. Any member may furnish separate opinions on matters not unanimously agreed. No arbitration panel may disclose which members are associated with majority or minority opinions.
7. The expenses of the arbitration panel, including the remuneration of its members, shall be borne by the Parties to the dispute in equal shares.
4. Voldgiftspanelet kan, etter anmodning fra en av partene i tvisten eller på eget initiativ, innhente vitenskapelig informasjon og tekniske råd hos sakkyndige, i den grad panelet finner det nødvendig.
5. Voldgiftspanelet skal avsi sin kjennelse på grunnlag av bestemmelsene i denne avtale, anvendt og fortolket i samsvar med reglene for tolking av folkeretten.
6. Voldgiftspanelet skal treffe sine beslutninger gjennom flertallsvedtak. Ethvert medlem kan legge fram egne meninger om spørsmål som det ikke er enstemmighet om. Voldgiftspanelet skal ikke avsløre hvilke medlemmer som utgjør flertallet og hvilke som utgjør mindretallet.
7. Voldgiftspanelet utgifter, herunder godtgjørelsen til medlemmene, skal fordeles likt mellom partene i tvisten.

Article 9.7

Withdrawal of Complaint

A complaining Party may withdraw its complaint at any time before the initial report has been issued. Such withdrawal is without prejudice to its right to introduce a new complaint regarding the same issue at a later point in time.

Article 9.8

Initial Report

1. The arbitration panel shall present to the Parties to the dispute an initial report within 90 days from the date of the establishment of the arbitration panel.
2. The arbitration panel shall base its report on the submissions and arguments of the Parties to the dispute and on any scientific information and technical advice obtained pursuant to paragraph 4 of Article 9.6.
3. A Party to the dispute may submit written comments to the arbitration panel on the initial report within 14 days of presentation of the report.
4. In such an event, and after considering the written comments, the arbitration panel, on its own initiative or at the request of a Party to the dispute, may:
 - a) request the views of any of the Parties to the dispute;
 - b) reconsider its report; and/or
 - c) make any further examination that it considers appropriate.

Artikkel 9.7

Tilbaketrekking av klage

Den klagende part kan trekke tilbake sin klage på et hvilket som helst tidspunkt før den innledende rapporten er lagt fram. En slik tilbaketrekking skal ikke ha noen innvirkning på vedkommende parts rett til å lansere en ny klage vedrørende samme spørsmål på et senere tidspunkt.

Artikkel 9.8

Innledende rapport

1. Voldgiftspanelet skal forelegge partene i tvisten en innledende rapport innen 90 dager etter at voldgiftspanelet ble opprettet.
2. Voldgiftspanelet skal basere sin rapport på framstillingene og argumentene til partene i tvisten, og på vitenskapelig informasjon og tekniske råd som er innhentet i henhold til nr. 4 i artikkel 9.6.
3. Partene i tvisten kan forelegge voldgiftspanelet skriftlige kommentarer til den innledende rapporten innen 14 dager etter at rapporten er lagt fram.
4. I slike tilfeller kan voldgiftspanelet, etter å ha vurdert de skriftlige kommentarene, på eget initiativ eller etter anmodning fra en av partene i tvisten:
 - a) be om at den ene eller andre av partene i tvisten legger fram sitt syn på saken,
 - b) revurdere sin rapport, og/eller
 - c) foreta eventuelle videre undersøkelser som det anser som hensiktsmessig.

*Article 9.9***Final Report**

1. The arbitration panel shall present to the Parties to the dispute the final report, containing the matters referred to in paragraph 2 of Article 9.8, including any separate opinions on matters not unanimously agreed, within 30 days of presentation of the initial report.
2. Unless the Parties to the dispute decide otherwise, the final report shall be published 15 days after it is presented to them.

*Article 9.10***Implementation of Arbitration Panel Reports**

1. The final report shall be final and binding on the Parties to the dispute. Each Party to the dispute shall be bound to take the measures involved in carrying out the final report.
2. On receipt of the final report of an arbitration panel, the Parties to the dispute shall agree on:
 - a) the means to resolve the dispute, which normally shall conform with the determinations or recommendations, if any, of the arbitration panel; and
 - b) the reasonable period of time which may be necessary in order to implement the means to resolve the dispute. If the Parties to the dispute fail to agree, a Party to the dispute may request the original arbitration panel to determine the length of the reasonable period of time, in the light of the particular circumstances of the case. The determination of the arbitration panel shall be presented within 15 days from that request.
3. If, in its final report, the arbitration panel determines that a Party has not conformed with its obligations under this Agreement or that a Party's measure has caused nullification or impairment, the means to resolve the dispute shall be, whenever possible, to eliminate the inconsistency or the nullification or impairment.
4. If the Parties to the dispute are unable to agree on the means to resolve the dispute pursuant to paragraph 2(a) within 30 days of issuance of the final report, or have agreed on the means to resolve the dispute but the Party complained against fails to implement the means within 30 days following the expiration of the reasonable period of time determined in accordance with paragraph 2(b), the Party complained against shall, if so requested by the complaining Party,

*Artikkel 9.9***Sluttrapport**

1. Voldgiftspanelet skal legge fram for partene i tvisten en endelig rapport, som skal inneholde det materialet som er omtalt i nr. 2 i artikkel 9.8, herunder eventuelle ulike meninger om spørsmål som det ikke er enstemmighet om, innen 30 dager etter at den innledende rapporten er lagt fram.
2. Med mindre partene i tvisten beslutter noe annet, skal den endelige rapporten offentliggjøres 15 dager etter at den er forelagt dem.

*Artikkel 9.10***Iverksettelse av rapportene fra voldgiftspanelet**

1. Sluttrapporten skal være endelig og bindende for partene i tvisten. Hver av partene skal være forpliktet til å treffe de tiltak som er nødvendige for å følge opp sluttrapporten.
2. Etter at partene i tvisten har mottatt sluttrapporten fra voldgiftspanelet, skal de komme til enighet om:
 - a) virkemidlene de skal bruke for å løse tvisten, som normalt skal være i samsvar med beslutningene og eventuelle anbefalinger fra voldgiftspanelet, og
 - b) en rimelig tidsfrist for å sette disse virkemidlene ut i livet. Dersom partene i tvisten ikke blir enige, kan en part anmode det opprinnelige voldgiftspanelet om å fastsette hvor lang en slik rimelig tidsfrist skal være, på bakgrunn av de spesielle omstendigheter i saken. Voldgiftspanelet's beslutning skal presenteres innen 15 dager etter at anmodningen ble mottatt.
3. Dersom voldgiftspanelet i sin sluttrapport fastslår at en av partene ikke har overholdt sine forpliktelser i henhold til denne avtale, eller at en parts tiltak helt eller delvis har forårsaket tilsidesettelse av fordeler, skal tvisten løses ved at forpliktelsene overholdes eller ved at de tilside-satte fordelene gjenopprettes, dersom dette er mulig.
4. Dersom partene i tvisten ikke klarer å bli enige om hvilke virkemidler de skal anvende for å løse konflikten, i henhold til nr. 2 bokstav a), innen 30 dager etter at sluttrapporten er lagt fram, eller de er blitt enige om virkemidlene, men den innklagede part unnlater å iverksette dem innen 30 dager etter utløpet av den rimelige tidsfristen som er fastsatt i henhold til nr. 2 bokstav b), skal den innklagede part, dersom den klagende part ber om det, være med på

enter into consultations with a view to agreeing on a mutually acceptable compensation. If no such agreement has been reached within 20 days from the request, the complaining Party shall be entitled to suspend the application of benefits granted under this Agreement that are equivalent to those affected by the measure found to violate this Agreement.

5. In considering the benefits to be suspended, the complaining Party shall first seek to suspend benefits in the same sector or sectors as that affected by the measure that the arbitration panel has found to violate this Agreement. The complaining Party that considers it is not practicable or effective to suspend benefits in the same sector or sectors may suspend benefits in other sectors.
 6. The complaining Party shall notify the other Party of the benefits which it intends to suspend no later than 60 days before the date on which the suspension is due to take effect. Within 15 days from that notification, any of the Parties to the dispute may request the original arbitration panel to rule on whether the benefits which the complaining Party intends to suspend are equivalent to those affected by the measure found to violate this Agreement, and whether the proposed suspension is in accordance with paragraphs 4 and 5. The ruling of the arbitration panel shall be given within 45 days from that request. Benefits shall not be suspended until the arbitration panel has issued its ruling.
 7. The suspension of benefits shall be temporary and only be applied by the complaining Party until the measure found to violate this Agreement has been withdrawn or amended so as to bring it into conformity with this Agreement, or the Parties to the dispute have reached agreement on a resolution of the dispute.
 8. At the request of a Party to the dispute, the original arbitration panel shall rule on the conformity with the final report of any implementing measures adopted after the suspension of benefits and, in light of such ruling, whether the suspension of benefits should be terminated or modified. The ruling of the arbitration panel shall be given within 30 days from the date of that request.
 9. The rulings provided for in paragraphs 2 (b), 6 and 8 shall be binding.
5. konsultasjoner, med det siktemål å komme til enighet om en kompensasjon begge parter kan godta. Dersom de ikke er kommet til enighet om dette innen 20 dager etter at den klagende part ba om konsultasjoner, skal den klagende part ha rett til å suspendere fordeler som er gitt innenfor rammen av denne avtale, tilsvarende de fordeler som er berørt av det tiltaket voldgiftspanelet fastslo er i strid med denne avtale.
 5. Når den klagende part skal vurdere hvilke fordeler den skal suspendere, skal den først prøve å suspendere fordeler i den eller de sektorer som er berørt av det tiltaket voldgiftspanelet fastslo er i strid med denne avtale. Dersom den klagende part finner at det ikke er praktisk gjennomførbart eller ikke har den tiltenkte virkning å suspendere fordeler i samme sektor eller sektorer, kan vedkommende part suspendere fordeler i andre sektorer
 6. Den klagende part skal underrette den andre parten om hvilke fordeler den har til hensikt å suspendere, senest 60 dager før den dagen suspensjonen skal tre i kraft. Hver av partene i tvisten kan, innen 15 dager etter at denne underretning er gitt, be det opprinnelige voldgiftspanelet avgjøre om de fordeler den klagende part har til hensikt å suspendere, tilsvarende de fordeler som er berørt av det tiltaket voldgiftspanelet fastslo er i strid med denne avtale, og om den foreslåtte suspensjonen er i samsvar med nr. 4 og 5. Voldgiftspanelet skal avsi sin kjennelse innen 45 dager etter at anmodningen ble mottatt. Ingen fordeler skal suspenderes før voldgiftspanelet har avsagt sin kjennelse.
 7. Suspensjonen av fordeler skal være midlertidig, og den skal bare anvendes av den klagende part til det tiltaket voldgiftspanelet fastslo er i strid med denne avtale, er trukket tilbake eller endret på en slik måte at det er i samsvar med denne avtale, eller til partene i tvisten er blitt enige om en løsning på tvisten.
 8. Det opprinnelige voldgiftspanelet skal, dersom en av partene i tvisten anmoder om det, avgjøre om eventuelle gjennomføringstiltak som er iverksatt etter suspensjonen av fordeler, er i samsvar med sluttrapporten, og, på bakgrunn av denne avgjørelsen, om suspensjonen av fordeler bør avsluttes eller endres. Voldgiftspanelet skal avsi sin kjennelse innen 30 dager etter at anmodningen ble fremmet.
 9. De kjennelser som er omtalt i nr. 2 bokstav b) og i nr. 6 og 8, skal være bindende.

*Article 9.11***Other Provisions**

Any time period mentioned in this Chapter may be modified by mutual agreement of the Parties involved.

*Chapter 10***Final provisions***Article 10.1***Transparency**

1. The Parties shall publish their laws, or otherwise make publicly available their laws, regulations, and administrative rulings and judicial decisions of general application as well as their respective international agreements that may affect the operation of this Agreement.
2. The Parties shall promptly respond to specific questions, and provide upon request information to each other, on matters referred to in paragraph 1.
3. Nothing in this Agreement shall require any Party to disclose confidential information, which would impede law enforcement, otherwise be contrary to the public interest or prejudice the legitimate commercial interests of any economic operator.
4. In the case of any inconsistency between the provisions of this Article and provisions relating to transparency in other Chapters, the latter shall prevail to the extent of the inconsistency.

*Article 10.2***Annexes and Appendices**

The Annexes and Appendices to this Agreement form an integral part thereof.

*Article 10.3***Amendments**

1. Amendments to this Agreement other than those referred to in paragraph 7 of Article 8.1 shall, after approval by the Joint Committee, be submitted to the Parties for ratification, acceptance or approval, in accordance with each Party's constitutional requirements.
2. Unless otherwise agreed by the Parties, amendments shall enter into force on the first day of the second month following the deposit of the last instrument of ratification, acceptance or approval.
3. The text of the amendments as well as the instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.

*Artikkel 9.11***Andre bestemmelser**

Alle tidsfrister som er omtalt i dette kapittel, kan endres dersom de berørte parter blir enige om det.

*Kapittel 10***Sluttbestemmelser***Artikkel 10.1***Åpenhet**

1. Partene skal offentliggjøre sine lover, eller på annen måte gjøre sine alminnelig gjeldende lover og forskrifter og rettsavgjørelser, samt de internasjonale avtaler de er part i, og som kan påvirke gjennomføringen av denne avtale, offentlig tilgjengelige.
2. Partene skal svare omgående på spesifikke spørsmål, og de skal på anmodning gi hverandre informasjon om de forhold som er omtalt i nr. 1.
3. Ikke noe i denne avtale skal tolkes slik at det krever at en part skal utlevere fortrolig informasjon, dersom dette er til hinder for håndhevelse av loven, eller på annen måte er i strid med allmenne hensyn eller til skade for en økonomisk aktørs legitime kommersielle interesser.
4. I tilfelle uoverensstemmelser mellom bestemmelsene i denne artikkel og bestemmelsene om åpenhet i andre kapitler, skal sistnevnte gå foran i den grad det foreligger uoverensstemmelse.

*Artikkel 10.2***Vedlegg og tillegg**

Vedleggene og tilleggene til denne avtale utgjør en integrert del av avtalen.

*Artikkel 10.3***Endringer**

1. Andre endringer i denne avtale enn de som er omtalt i nr. 7 i artikkel 8.1, skal, etter at de er blitt godkjent av Den blandede komité, forelegges partene for ratifikasjon, godtaking eller godkjenning, i samsvar med deres respektive konstitusjonelle krav.
2. Dersom det ikke er avtalt noe annet mellom partene, skal endringer tre i kraft første dag i den andre måneden etter at det siste ratifikasjons-, godtakings- eller godkjenningsdokumentet er deponert.
3. Teksten til endringene og ratifikasjons-, godtakings- eller godkjenningsdokumentene skal deponeres hos depositaren.

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

Article 10.4

Accession

1. Any State, Member of the European Free Trade Association, may accede to this Agreement, provided that the Joint Committee decides to approve its accession, on terms and conditions to be negotiated between the acceding State and the existing Parties. The instrument of accession shall be deposited with the Depositary.
2. In relation to an acceding State, this Agreement shall enter into force on the first day of the second month following the deposit of its instrument of accession or the approval of the terms of accession by the existing Parties, whichever is later.

Article 10.5

Withdrawal and Termination

1. Any Party may withdraw from this Agreement by means of a written notification to the Depositary. The withdrawal shall take effect six months after the date on which the notification is received by the Depositary.
2. If Korea withdraws, this Agreement shall expire on the date specified in paragraph 1.
3. In case any EFTA State withdraws from the Convention establishing the European Free Trade Association, this EFTA State shall withdraw from this Agreement in accordance with paragraph 1.

Article 10.6

Entry into Force

1. This Agreement is subject to ratification, acceptance or approval. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.
2. This Agreement shall enter into force on 1 July 2006 in relation to those Signatory States which by then have ratified this Agreement, provided they have deposited their instruments of ratification, acceptance or approval with the Depositary at least one month before the entry into force, and provided that Korea is among the States that have deposited their instruments.
3. In case this Agreement does not enter into force on 1 July 2006, it shall enter into force on the first day of the second month following the latter date on which Korea and at least one EFTA State have deposited their instruments of ratification, acceptance, or approval with the Depositary.

Artikkel 10.4

Tiltredelse

1. Enhver stat som er medlem av Det europeiske frihandelsforbundet kan tiltre denne avtale, forutsatt at Den blandede komité godkjenner tiltredelsen, på de vilkår som den tiltredende stat og de eksisterende partene blir enige om i forhandlinger seg imellom. Tiltredelsesdokumentet skal deponeres hos depositaren.
2. For en stat som tiltrer denne avtale skal avtalen tre i kraft første dag i den andre måneden etter at vedkommende stat har deponert sitt tiltredelsesdokument, eller etter at de eksisterende parter har godkjent tiltredelsesvilkårene, dersom dette skjer på et senere tidspunkt.

Artikkel 10.5

Oppsigelse og opphør

1. enhver avtalepart kan si opp denne avtale ved å sende en skriftlig underretning til depositaren. oppsigelsen skal tre i kraft seks måneder etter den dato da underretningen ble mottatt av depositaren.
2. Dersom Korea trekker seg fra avtalen, skal avtalen opphøre på den dato som er spesifisert i nr. 1.
3. Dersom en EFTA-stat trer ut av Konvensjonen om opprettelse av Det europeiske frihandelsforbundet, skal vedkommende EFTA-stat si opp denne avtale, i samsvar med nr. 1.

Artikkel 10.6

Ikrafttredelse

1. Denne avtale skal ratifiseres, godtas eller godkjennes. Ratifikasjons-, godtakings- eller godkjenningsdokumentene skal deponeres hos depositaren.
2. Denne avtale skal tre i kraft 1. juli 2006 for de signatarstater som på det tidspunkt har ratifisert avtalen, forutsatt at de har deponert sine ratifikasjons-, godtakings- eller godkjenningsdokumenter hos depositaren minst en måned før ikrafttredelsen, og forutsatt at Korea er blant de statene som har deponert sine dokumenter.
3. Dersom denne avtale ikke trer i kraft 1. juli 2006, skal den tre i kraft første dag i den andre måneden etter at Korea og minst en av EFTA-statene har deponert sine ratifikasjons-, godtakings- eller godkjenningsdokumenter hos depositaren.

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

4. In relation to an EFTA State depositing its instrument of ratification, acceptance or approval after this Agreement has entered into force, the Agreement shall enter into force on the first day of the second month following the deposit of its instrument.
5. If its constitutional requirements permit, any EFTA State may apply this Agreement provisionally. Provisional application of this Agreement under this paragraph shall be notified to the Depositary.

Article 10.7

Depositary

The Government of Norway shall act as Depositary.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Agreement.

Done at Hong Kong, this 15th day of December 2005, in a single original in the English language, which shall be deposited with the Government of Norway. The Depositary shall transmit certified copies to all Signatory States.

For the Republic of Iceland

.....

For the Republic of Korea

.....

For the Principality of Liechtenstein

.....

For the Kingdom of Norway

.....

For the Swiss Confederation

.....

Annex II

Referred to in paragraph 2 of article 1.2

Territorial Application

When ratifying this Agreement, the Kingdom of Norway shall have the right to exempt the territory of Svalbard from the application of this Agreement with the exception of trade in goods.

4. For en EFTA-stat som deponerer sitt ratifikasjons-, godtakings- eller godkjenningsskjøns-, godtakings- eller godkjenningsskjønsdokument etter at denne avtale er trådt i kraft, skal avtalen tre i kraft første dag i den andre måneden etter at vedkommende stat har deponert sitt dokument.
5. Enhver EFTA-stat kan, dersom dens forfatningsmessige regler tillater det, anvende denne avtale midlertidig. Depositaren skal underrettes om midlertidig anvendelse av denne avtale i henhold til dette nummer.

Artikkel 10.7

Depositar

Den norske regjering skal fungere som depositar for avtalen.

TIL BEKREFTELSE PÅ DETTE har de undertegnede, som er gitt behørig fullmakt til det, undertegnet denne avtale.

Utferdiget i Hong Kong 15. desember 2005 i ett originaleksemplar på engelsk, som skal deponeres hos den norske regjering. Depositaren skal sende bekreftede kopier til alle signatarstatene.

For Republikken Island

.....

For Republikken Korea

.....

For Fyrstedømmet Liechtenstein

.....

For Kongeriket Norge

.....

For Det sveitsiske edsforbund

.....

Vedlegg II

Omtalt i artikkel 1.2 Nr. 2

Territoriell anvendelse

Ved ratifikasjon av denne avtalen, skal Kongedømmet Norge ha rett til å unnta Svalbards territorium fra anvendelsen av denne avtalen med unntak av handel med varer.

Vedlegg 2

Agreement on Agriculture Between the Republic of Korea and the Kingdom of Norway

The Republic of Korea (hereinafter referred to as "Korea") and the Kingdom of Norway (hereinafter referred to as Norway),

Recalling that a Free Trade Agreement between Korea and the EFTA States (hereinafter referred to as the "Free Trade Agreement") is signed on the date of signature of this Agreement;

Confirming that this Agreement forms part of the instruments establishing the free trade area between Korea and the EFTA States in accordance with paragraph 2 of Article 2.1 of the Free Trade Agreement,

Have agreed as follows:

Article 1

Scope and Coverage

This Agreement covers trade in products:

- a) classified in Chapters 1 through 24 of the Harmonized Commodity Description and Coding System (hereinafter referred to as "the HS"), and not included in Annexes IV and V of the Free Trade Agreement; and
- b) not covered by the Free Trade Agreement according to Annex III of that Agreement.

Article 2

Tariff Concessions

Korea shall grant tariff concessions to agricultural products originating in Norway as specified in Annex I to this Agreement. Norway shall grant tariff concessions to agricultural products originating in Korea as specified in Annex II to this Agreement.

Article 3

Rules of Origin and Customs Procedures

1. The rules of origin and customs procedures in Annex I to the Free Trade Agreement shall apply to this Agreement, except as provided for in paragraphs 2 and 3. Any references to "EFTA States" in that Annex shall be taken to refer to Norway.

Landbruksavtale mellom Republikken Korea og Kongeriket Norge

Republikken Korea (heretter kalt Korea) og Kongeriket Norge (heretter kalt Norge),

som minner om at en Frihandelsavtale mellom Korea og EFTA-landene (heretter kalt Frihandelsavtalen) er undertegnet den 15. desember 2005;

som stadfester at denne avtalen utgjør en del av dokumentene som oppretter et frihandelsområde mellom Korea og EFTA-statene i samsvar med Frihandelsavtalens artikkel 2.1 nr 2, er enige om det følgende:

Artikkel 1

Virkeområde og omfang

Denne avtalen omfatter handel med produkter:

- a) klassifisert i kapitlene 1 til og med 24 i Det harmoniserte system for beskrivelse og koding av varer (heretter kalt «HS»), og ikke inkludert i vedleggene IV og V til Frihandelsavtalen; og
- b) ikke dekket av Frihandelsavtalen i henhold til vedlegg III til avtalen.

Artikkel 2

Tollkonesjoner

Korea skal tilstå tollkonesjoner på landbruksvarer med opprinnelse i Norge som spesifisert i vedlegg I til denne avtalen. Norge skal tilstå tollkonesjoner på landbruksprodukter med opprinnelse i Korea som spesifisert i vedlegg II til denne avtalen.

Artikkel 3

Opprinnelsesregler og tollprosedyrer

1. Opprinnelsesreglene og tollprosedyrene i vedlegg I til Frihandelsavtalen skal gjelde for denne avtalen, med de unntak som følger av nr 2 og 3. Enhver henvisning til "EFTA statene" i dette vedlegget skal forstås å referere til Norge.

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

2. For the purpose of this Agreement, Article 3 of Annex I to the Free Trade Agreement shall not apply.
3. Notwithstanding Article 2 of Annex I to the Free Trade Agreement, materials originating in the other Party within the meaning of this Agreement shall be considered to be materials originating in the Party concerned and it shall not be necessary that such materials have undergone sufficient working or processing within the territory of that Party, provided however that the working or processing goes beyond that referred to in Article 6 of Annex I to the Free Trade Agreement.

Article 4

Dialogue

The Parties shall examine any difficulties that might arise in their trade in agricultural products and shall endeavour to seek appropriate solutions.

Article 5

Further Liberalisation

The Parties undertake to continue their efforts with a view to achieving further liberalisation of their agricultural trade, taking account of the pattern of trade in agricultural products between the Parties, the particular sensitivities of such products and the development of agricultural policy on both sides. In case a Party requests discussions on additional liberalisation for certain products, the other Party shall afford adequate opportunity to discuss the additional liberalisation.

Article 6

Provisions of the Free Trade Agreement

The following provisions of the Free Trade Agreement shall apply *mutatis mutandis* between the Parties to this Agreement: Articles 1.2, 1.5, 1.6, 1.7, 2.5, 2.6, 2.7, 2.9, 2.11, 2.12, 2.13, 10.1 and Chapter 9.

Article 7

WTO Agreement on Agriculture

The Parties confirm their rights and obligations under the WTO Agreement on Agriculture unless otherwise specified in this Agreement.

Article 8

Export Subsidies

Should a Party introduce or re-introduce a subsidy on exports of a product subject to a tariff concession in accordance with Article 2 that is traded with

2. Artikkel 3 i vedlegg I til Frihandelsavtalen gjelder ikke for denne avtalen.
3. Avvikende fra artikkel 2 i vedlegg I til Frihandelsavtalen, skal materialer med opprinnelse i den annen avtalepart i henhold til denne avtalen, anses å være materialer med opprinnelse i den berørte avtalepart, og det skal ikke være nødvendig at slike materialer har gjennomgått tilstrekkelig bearbeiding eller foredling innenfor avtalepartens territorium, dog under forutsetning av at bearbeidingen eller foredlingen går ut over det som er nevnt i artikkel 6 i vedlegg I til Frihandelsavtalen.

Artikkel 4

Dialog

Partene skal undersøke eventuelle vanskeligheter som skulle komme til å oppstå knyttet til deres handel med landbruksvarer og skal bestrebe seg på å finne passende løsninger.

Artikkel 5

Videre liberalisering

Avtalepartene forplikter seg til å fortsette bestrebelsen for videre liberalisering av handelen med landbruksvarer, der en tar hensyn til forholdene for handel med landbruksvarer, den særskilte sensitiviteten for slike varer og utviklingen av landbrukspolitikken på begge sider. Dersom en av partene ber om å få diskutere ytterligere liberalisering for visse produkter, skal den andre part gi tilfredstillende mulighet for diskusjon om ytterligere liberalisering.

Artikkel 6

Bestemmelser i Frihandelsavtalen

Bestemmelsene i de følgende artiklene i Frihandelsavtalen skal gjelde *mutatis mutandis* mellom partene i denne avtalen: Artiklene 1.2, 1.5, 1.6, 1.7, 2.5, 2.6, 2.7, 2.9, 2.11, 2.12, 2.13, 10.1 og kapittel 9.

Artikkel 7

WTO-avtalen om landbruk

Partene stadfester deres rettigheter og plikter under WTO-avtalen om landbruk, dersom ikke annet er spesifisert i denne avtalen.

Artikkel 8

Eksportsubsidier

Skulle en part innføre eller gjeninnføre en eksportstøtte for en vare som er gjenstand for tollkonseksjon etter artikkel 2, og som er gjenstand for han-

Om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005

the other Party, that other Party may increase the rate of duty on such imports up to the applied most-favoured-nation tariff in effect at that time.

Article 9

Annexes

The Annexes to this Agreement constitute an integral part thereof.

Article 10

Amendments

1. The Parties may agree on any amendment to this Agreement.
2. Unless the Parties agree otherwise, the amendment shall enter into force on the first day of the second month following the receipt of the latter instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 11

Entry into Force

1. This Agreement is subject to ratification, acceptance or approval. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be exchanged between the Parties.
2. This Agreement shall enter into force on the date of entry into force of the Free Trade Agreement between Korea and Norway.

Article 12

Relationship between this Agreement and the Free Trade Agreement

This Agreement shall remain in force as long as the Parties to it remain Parties to the Free Trade Agreement.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Agreement.

Done in Hong Kong this 15th day of December 2005, in two originals, in the English language.

For the Kingdom of Norway
For the Republic of Korea

del med den andre parten, kan den andre parten øke tollsatsen på slike innførsler opp til den anvendte bestevilkårstollsatsen som er i kraft på det tidspunktet.

Artikkel 9

Vedlegg

Vedleggene til denne avtalen utgjør en integrert del av denne.

Artikkel 10

Endringer

1. Partene kan bli enige om endringer i denne avtalen.
2. Med mindre partene blir enige om annet, skal endringene tre i kraft den første dag i den andre måned etter at det siste ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokumentet er mottatt.

Artikkel 11

Ikrafttredelse

1. Denne avtalen skal ratifiseres, godtas eller godkjennes. Ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenningsdokumentene skal utveksles mellom partene.
2. Denne avtalen skal tre i kraft på den samme dato som Frihandelsavtalen mellom Korea og Norge trer i kraft.

Artikkel 12

Forholdet mellom denne avtalen og frihandelsavtalen

Denne avtalen skal være i kraft så lenge partene til den er parter til Frihandelsavtalen.

SOM BEKREFTELSE PÅ DETTE har de undertegnede, som er gitt behørig fullmakt til det, undertegnet denne avtalen.

Utferdiget i Hong Kong, den 15. desember 2005, i to originale eksemplarer på engelsk.

For Kongeriket Norge
For Republikken Korea